

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Gipsafdruk kaak: strafbaar feit voor tandtechniker

WAAR PRECIES de grens ligt van bevoegdheden, waar het nog net techniek is, of niet meer en waar de medische ingreep begint, valt soms moeilijk te bepalen. Uitvoerig werd die grens bekeken op een recente zitting van het kantongerecht in Bergen op Zoom toen daar moest verschijnen de tandtechniker F. A. uit Roosendaal.

De tenlastelegging was, dat hij zijn bevoegdheden te buiten was gegaan door een gipsafdruk van een bovenkaak te maken. Zowel de officier van justitie, mr. J. van Woensel als de raadsman van A., mr. Hartoghs uit Roosendaal, hadden de zaak diepgaand onderzocht. De conclusie van mr. Van Woensel was duidelijk: er was een strafbaar feit gepleegd.

De raadsman stelde de vraag of men heden ten dage nog wel van een tandtechniker kan en mag verlangen dat hij precies weet tot hoever zijn bevoegdheden gaan. Hij droeg een reeks wetswijzigingen aan en trachtte daarmee te bewijzen dat zelfs de wetgever het niet meer zo precies weet en dat er in feite geen rechte lijn is in de wettelijke bepalingen op het gebied van de tandheelkunde. „Als we alle wettelijke regelingen inventariseren, dan blijkt dat de wetgever er zelf een warboel van heeft gemaakt,” zo stelde de raadsman. Hij verzocht daarom niet alleen om vrijspraak maar wilde eerst aanhouding van de zaak om de heer Spoelstra, secretaris van de Tandtechnische vereniging, te kunnen horen.

De officier van justitie, mr. Van Woensel, achtte dit niet noodzakelijk, omdat het verweer van de raadsman volgens hem al compleet was. Hij eiste een boete van f 500, waarvan f 200 voorwaardelijk. De kantonrechter ging geheel met mr. Van Woensel mee in zijn conclusies, maar veroordeelde de tandtechniker tot f 75 boete zonder meer.

UW CONTRIBUTIE over het jaar 1970

ziet onze penningmeester gaarne tegemoet op
postgiro 32237 of gemeentegiro K 1672 van
onze vereniging

Lidmaatschap min. f 10; voor studerende f 2.50

Uit proefschrift dr. J. F. Bakker

NWP VOERT EEN BELEID VAN GROOT- EN DIKDOENERIJ

HET GEHELE BELEID van de NWP (Ned. Werkgroep van Praktiserende Genezers) vertoont het beeld van groot- en dikdoenerij, waarvan bij nadere analyse niets overblijft. Aldus het oordeel van de Voorburgse huisarts dr. J. F. Bakker in zijn proefschrift over „Kwakzalverij en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst”. En hij vervolgt: Misschien is het haar daarbij ontgaan, dat zij de zaak van de onbevoegden en wel speciaal die van de magnetiseurs eerder schade heeft toegebracht dan gediend heeft.

Dokter Bakker wijst op de koersverandering, die tot gevolg had dat men de naam van de vereniging veranderde. Op 29 mei 1965 kwam de naam Ned. Werkgroep van Paranormale Genezers te vervallen. Dat was een gevolg van het streven tot aanpassing aan bestaande toestanden buiten onze landsgrenzen.

Men moest zich van het woord paranormaal ontdoen, waarmee men de trouwe lezer van het maandblad „Lichaam en Geest” ruim zeven jaar had geïndoctrineerd. De lezers moesten nu een hersenspoeling ondergaan en

daarbij kwam tenslotte de bekentenis voor de dag:

„omdat zelfs bij „genezing” door een magnetiseur enige paranormale (buitenzintuigelijke) invloed daarop niet evident is, althans niet aantoonbaar.”

Het voorbeeld voor de nieuwe koers is het Deutsche Heilpraktiker-geschaft. Vandaar ook de basisopleiding voor aspirant-natuurgenezer, waarmee men in september 1967 te Utrecht begon.

De heer Bakker breekt de staf over het maandblad Lichaam en Geest dat de NWP uitgeeft en geeft in zijn proefschrift een groot aantal citaten, wel sprekend genoeg voor de mentaliteit van dit blad. Daarin wordt wat men dan aanduidt als de officiële geneeskunde, aangevallen.

Gerard Croiset

BEHALVE DE NWP, sedert 1965 de afkorting van Ned. Werkgroep van Praktiserende Genezers, die op 1 april 1948 door Gerard Croiset werd opgericht zijn er nog een paar organisaties

VERVOLG OP BLZ. 2

„GROOT- EN DIKDOENERIJ”

VERVOLG VAN BLZ. 1

academisch proefschrift over de Kwakzalverij de Nederlandse Fusie van Paranormale en Natuurgenezers.

In feite is deze op 1 januari 1968 opgerichte organisatie het verlengstuk van de in 1959 opgerichte Nederlandse Federatie van Paranormale- en Natuurgenezers. De Fusie telt 50 beroepsleden en 1500 sympathiserende leden. Deze vereniging geeft ook een tijdschrift uit, De Paranormale Genezer. In deze vereniging is, na ettelijke omzwervingen, ook de groep Gerard Croiset opgenomen. Croiset, oorspronkelijk oprichter van de NWP, had zich al na enige jaren uit deze organisatie teruggetrokken.

Een derde organisatie is de Nederlandse Vereniging voor Geestelijke en Natuurgeneswijze, die op 20 april 1966

werd gevormd. Deze vereniging telt volgens dr. Bakker, 30 beroepsleden en 1500 sympathiserende leden. De vereniging heeft de beschikking over een vakantie-oord, Pallieter genaamd. Daarin streeft men de doelstellingen van de vereniging na. Het tijdschrift van de vereniging heet De Geestelijke Genezer en draagt een sterk religieus karakter. Voorzitter van deze vereniging is de heer R. Elting.

De NWP, die jarenlang werd geleid door mr. dr. A. van Doorninck, en thans door pastoor Mullenders (die zoals wij in het decembernummer 1969 vermeldden onlangs nog werd veroordeld) is de grootste van de drie verenigingen. Het tijdschrift van de NWP, Lichaam en Geest zou zelfs een oplage van 20.000 hebben. Men treft er voortdurend uitlatingen in aan, geschikt om het vertrouwen in de officiële geneeskunde te ondermijnen.

Mijnheer, weet gij, dat ge iedere minuut kunt doodvallen?

„ALFONS VAN GOUBERGEN is 57 jaar, vrijgezel en woont met zijn moeder in Hove (even ten zuiden van Antwerpen, dicht bij Berchem, red. M.t.d. K.). Hij betaalde van alle gekende slachtoffers de hoogste prijs voor een pakje kruidenthee: 180.000 frank voor een behandeling, die vijf jaar zou duren.”

Aldus een reportage in het Belgische weekblad De Post (het Kerstnummer) dat een boekje open doet over de praktijken, die Van de Moosdijk nog altijd uitoefent. De moeder vertelde dat men met een zekere Marcel (een handlanger van de Brabantse kwakzalver, die in Brasschaat, Dullingen 121, in een modieuze villa blijkt te wonen) naar Casteren was gereden. Van de Moosdijk zei: Ik doe het niet voor het geld, maar om u te genezen. Hij zat echter ondertussen te spelen met bankbriefjes, die volgens hem een miljoen gulden vertegenwoordigden. De moeder en zoon mochten kiezen uit drie soorten kruiden, elk van een andere prijs. „Ik zou dan wel de duurste nemen, zei mijn zoon, als ik dan zeker ben, dat ik daarmee zal genezen.” Bij thuiskomst betaalde men aan Marcel 180.000 fr. (ongeveer 13.000 gulden).

Alfons beterde niet

ALFONS ECHTER, die bij het bezoek van de verslaggever in een ziekenhuis was opgenomen, beterde niet

en vroeg heel vriendelijk zijn geld terug, „met afhouding van de onkosten”. Vergeefs.

Het echtpaar Lembrechts uit de Elermanstraat te Antwerpen was ook naar Casteren gereden. De heer Lembrechts, gepensioneerd dokwerker is 68, zijn vrouw is 71. Zij zijn vier keer bij Van de Moosdijk geweest — het kostte hen 64.100 fr., zoiets als 5500 gulden. „Wij hebben gespaard voor onze oude dag en hebben alles aan hem moeten geven”, klagen de beide mensen. In maart 1968 gingen zij voor

Altoos die Van de Moosdijk

het eerst naar Van de Moosdijk. De vrouw had krampen in haar benen en had te veel suiker in het bloed.

„Toen hij met mijn vrouw klaar was, richtte hij zich tot mij en vroeg mij mijn handen eens op tafel te leggen. Hij ging er langzaam over met zijn vingers, zette zich recht en keek vlak in mijn ogen. Opeens zei hij: „Mijnheer, weet gij, dat ge iedere minuut kunt doodvallen?”

De oude heer Lembrechts vertelde verder aan de verslaggevers, dat hij geweldig van die woorden was geschrokken en ook de kuur had genomen.

Gedienstige burenen

De heer M. Eerenberg te Hilversum, die, zoals wij in ons vorig nummer

Altijd.....

„Gezien de onberekenbaarheid in het optreden, de vaagheid in tijd en ruimte en het gemis aan scherpheid van paranormale verschijnselen, merken wij op, dat, wanneer men zich bij het beroepsmatig medisch handelen uitsluitend daarop verlaat, dit altijd tot kwakzalverij leidt.”

Dr. J. F. Bakker in zijn academisch proefschrift „Kwakzalverij en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst”.

„Het raadplegen van onbevoegden kan (...) voor de patiënten ernstige financiële consequenties hebben. Wanneer in de voorwaarden van een ziektekosten-verzekering gesteld wordt, dat de verzekerde gehouden is zich onder geneeskundige behandeling van een bevoegd geneesheer te stellen en, zolang deze zulks nodig acht, onder diens behandeling te blijven en diens voorschriften op te volgen, dan zou het niet voldoen hieraan, namelijk door een onbevoegde te raadplegen, voor hem wel eens ernstige financiële gevolgen kunnen hebben. Het is ons niet bekend of de patiënten zich dit voldoende bewust zijn en of zulke gevallen zich wel eens hebben voorgedaan.”

Dr. J. F. Bakker in zijn academisch proefschrift „Kwakzalverij en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst”.

hebben vermeld een stroom van klachten uit België kreeg, nadat hij geïnterviewd was door een Antwerpse krant, vertelde aan De Post dat de klachten liggen van 9000 frank tot 340000 frank per persoon. De meeste klachten betreffen bedragen rond de 36.000 frank. Zo raakte een mevrouw Van Haverbeke uit Wilrijk een bedrag van 35.000 frank kwijt.

Toen haar man ziek was togen welmenende burenen naar Van de Moosdijk met een foto van de zieke. De buurvrouw kreeg een pak kruidenthee mee. De 35.000 frank moest mevr. Van Haverbeke van de burenen lenen — zij durfde niet te weigeren, om de kruiden in ontvangst te nemen, omdat de burenen anders zouden denken, dat zij niets voor haar man over had... Later is haar man nog eens, ernstig ziek, naar Casteren gebracht door „Marcel”. En over deze Marcel: leder, die met Marcel naar Casteren rijdt, wordt door hem netjes uitgevraagd en gepeild naar de kwaal, de plaats van de pijn en het financieel vermogen. Eens in Casteren aangekomen stapt hij eerst uit en gaat alles vlug overbrieven aan zijn „baas”. Die daarop de „helderziende” uithangt.

WAT IS TOCH WEL DE WAARDE VAN EEN **Buste-verlakterij** HOROSCOOP?

door *mr. J. D. JACOBSON, Antwerpen*

MICHEL GAUQUELIN is beslist de grootste hedendaagse specialist op het gebied van de sterrenwielarij. In 1955 verscheen van hem een studie over de invloed der hemellichamen, in hun dagelijkse omwenteling; in 1966 een boek over de planetaire hereditieit en in 1967, in het Engels: „The cosmic clocks”.

Thans geeft de „Librairie Hachette” te Parijs, zijn laatste verhandeling uit onder de titel: „Songes et mensonges de l'astrologie” — het beste boek, dat ooit geschreven werd over dit onderwerp.

Na een beschrijving van de astrologen en hun cliëntèle, bewijst Gauquelin ons, op de schitterendste wijze, dat de horoscoop een anachronisme is, onverenigbaar met de kennis van onze tijd. Volgens hetgeen men noemt „de inclinatie van de ecliptiek”, kunnen de kinderen, die boven de poolcirkel geboren worden, d.w.z. boven 66 graden breedte, onmogelijk een horoscoop hebben.

Welk lot kunnen dan ook diegenen verwachten, die in Siberië, Alaska of Finland het levenslicht zien? Voorts verschenen, 2000 jaren geleden, de sterrebeelden van de Dierenriem niet op dezelfde plaats van de hemel als vandaag, ten gevolge van de precessie der nachteveningen. Ten derde zouden alle kinderen, in hetzelfde moederhuis, op hetzelfde uur geboren, precies hetzelfde levenslot moeten hebben, hetgeen niet het geval is. Dit zou reeds voldoende zijn, om de nutteloosheid te bewijzen van de astrologie.

Beruchte misdadigers

MAAR GAUQUELIN heeft bovendien twee schitterende proefnemingen gedaan, om tot deze conclusie te komen.

Hij heeft aan een bekende astroloog de horoscoop gevraagd van tien beruchte misdadigers, natuurlijk zonder hun naam te noemen, zoals die van Dr. Marcel Petiot, die 27 mensen tijdens de Duitse bezetting vermoordde of die van de pastoor van Uruffe, die, in 1958, een meisje dat zijn minnares was, met haar kind om 't leven bracht. Al deze horoscopen waren radikaal vals.

Daarna heeft hij een aankondiging geplaatst in het Franse blad 'lci-Paris' van 15 april 1968 die als volgt luidde:

„Volkomen gratis! Uw ultra-persoonlijke horoscoop — een document van tien bladzijden — trek voordeel uit een unieke ondervinding. Zend naam, adres, datum en plaats van geboorte aan *Astral-Electronic - 8 rue Amyot-Paris V.*”

Aan de 150 personen, die op deze aankondiging reageerden stuurde hij dezelfde horoscoop. Maar niet de eerste de beste horoscoop. Neen! Die van Dr Petiot, de grootste moordenaar van de bezettingstijd. Aan ieder der 150 personen, aan wie hij dit document toestuurde, vroeg hij, hem te zeggen, of zij zich wel terugvonden in deze horoscoop, die hun gratis was toegezonden. 94% der antwoorden was positief.

Op een tweede vraag, of deze mening gedeeld was door de familie van de belanghebbende, was het antwoord van 90% bevestigend.

Ik raad U dan ook ten sterkste aan, dit voortreffelijk werk te kopen, waarin U onomstootbare bewijzen zult vinden, dat alle astrologen bedriegers zijn en afzetter.

VORMO-MAMM adverteerde dat met het preparaat van deze naam een blijvende buste-verbetering kon worden verkregen. Vergroting en versteviging met kuur A, vermindering en versteviging door kuur B. De adverteerder beweerde dat het middel sinds twintig jaar door tienduizenden vrouwen was beproefd. Natuurlijk met succes. Een onderzoek van de Nederlandse Consumentengids heeft uitgezonden, dat het preparaat uitsluitend bestaat uit Arabische gom. Dat heeft geen enkele uitwerking op de buste.

De commissie tot handhaving van de Nederlandse Code voor het Reclamewezen heeft na dit onderzoek van de consumentenbond aan de advertentiemediageadviseerd om geen advertenties voor Vormo-Mamm meer te aanvaarden.

In de advertentie werd bovendien verklaard dat er geen hormonen in zaten. De codecommissie heeft overwogen dat wetenschappelijk vaststaat dat verbetering van de buste uitsluitend door toepassing van sommige hormoonstoffen en in bepaalde gevallen kan worden bereikt. De adverteerder is in gebreke gebleven ook maar enige aanduiding te geven die het aannemelijk kunnen maken dat zijn preparaat de aangewezen werking bezit: de reclame-uiting is niet overeenkomstig de waarheid.

En voor pastoor Mullenders is hier een boek om van te smullen

EEN VERNIETIGEND oordeel over een onlangs in Engeland verschenen boekje over parapsychologie lazen we in The Times Literary Supplement. Het is het boek van Hans Holzer, die natuurlijk niet meer over parapsychologie spreekt maar de Engelse modeafkorting ESP bezigt: de afkorting voor Extra Sensory Perception oftewel buiten-zintuigelijke gewaarwording. Zijn boek heet ESP and you, het werd uitgegeven door Leslie Frewin en kost 30 shillings.

„Het zou moeilijk zijn om een beter model te vinden voor gezaghebbend gebrek aan accuratesse dan dit boek,”

schrijft de recensent. Holzer maakt geen verschil tussen bewustzijn en energie en verklaart, dat de menselijke persoonlijkheid „een electro-magnetisch veld” is.

Vermoedelijk zal pastoor Mullenders, voorzitter van de NWP wanneer hij dit leest in zijn handen wrijven van genoegen omdat zijn theorieën bevestigd worden door de heer Holzer, die verder van een electro-encephalogram veronderstelt, dat het gedachtegolven registrert. In werkelijkheid spoort het encephalogram bepaalde ritmen van de hersenen op, die met de algemene geestelijke gesteldheid van de persoon in verband kunnen worden gebracht. Holzer

verklaart voorts, dat proeven met de kooi van Faraday hebben bewezen, dat „psychische talenten” „elektrisch van karakter” waren. Zulke experimenten hebben, zegt de recensent, juist precies het omgekeerde aangetoond!

Dr. L. L. Wasiljew (die zeker niet meer, zoals de heer Holzer veronderstelt „hoofd van het parapsychologische laboratorium te Leninograd” is, tenzij hij heen en weer reist van de Elysesse velden) nam dit ook aan. Voor zijn dood werkte hij aan een hypothese, dat telepathische boodschappen werden overgebracht door een nog niet bekende vorm van energie.

Klopte niet....

HEKSERIJ LEIDT IN AMERIKA TOT BLOEDIGE ABERRATIES

MEN HOORT zo voor en te na wel eens dat een helderziende, wanneer iemand is zoekgeraakt, iets ziet dat tot de opsporing zou leiden. Wat komt daarvan terecht? Het volgende bericht uit Veluws Nieuws van 2 december 1969 spreekt duidelijke taal: er klopte niet van wat Gerard Croiset meende te zien, zie hier het bericht:

De Apeldoornse politie heeft in de afgelopen dagen grote zoekacties georganiseerd naar de 73-jarige Lubberts, die sedert 28 november wordt vermist. Het is bekend, dat de bejaarde man, die aan aderverkalking lijdt, veel in de bossen wandelt. Hij werd al enkele keren eerder vermist, maar toen slaagde men er steeds in hem te vinden. Thans bestaat grote onzekerheid over zijn lot.

Nadat op de avond van de verdwijning reeds de eerste zoekacties waren ondernomen, heeft de politie de volgende dag, bijgestaan door 70 manschappen van de marechaussee, een onderzoek ingesteld in het bosgebied tussen de spoorlijn en het Asseltse Pad.

Op de daarop volgende dag hebben zes politiemensen het bosgebied in de omgeving van de Julianatoren en het waterleidingstation aan de Amersfoortseweg doorzocht, ook weer zonder resultaat.

Men ging in dit gebied zoeken, omdat de helderziende Gerard Croiset aan de familie had medegedeeld, dat de man zich in de omgeving van een groene keet bij de voormalige uitspanning Prins Bernhardtoren moest bevinden. Hoewel de politie in dit soort gevallen slechte ervaringen heeft met helderzienden, meende zij toch aan het verzoek van de familie te moeten voldoen. Zij toog er met zes man op uit om het door de helderziende aangegeven gebied te doorzoeken. Resultaat van deze zoekactie: geen vermiste man, maar ook geen groene keet, welke zich op het terrein zou bevinden.

Ook werd het Orderbos aan een onderzoek onderworpen.

Een onderzoek langs het kanaal leverde evenmin resultaat op.

HET SATANISCHE RITUEEL bij de moord van de filmster Sharon Tate en haar gasten in Everly Canyon in Californië heeft de aandacht gevestigd op het bestaan van een complete heksen-kerk in San Francisco. Hekserij in allerlei vormen blijkt de laatste tijd zeer populair op menige universitaire campus in Californië. Het is duidelijk een modeverschijnsel, nadat de hippies zich aanvankelijk lieten inspireren door religieuze vormen uit het Oosten. Iets waarvan overigens het geloof in yoga, de verering van de Maharishi hier te lande al evenzeer getuigt.

Satanisme, zwarte magie, is de meest extreme vorm van hekserij — bij de dienst aan Satan ziet men een complete ommekeer van alle christelijke waarheden. De heksenkerk in San Francisco wordt geleid door een

Tijgerbalsem - tuinen

DE TIJGER wordt verbonden met de idee van woeste kracht. Niet voor niets had de benzinereclame van „een tijger in uw tank” zoveel succes. De man, die in Azië tijgerbalsem in de handel heeft gebracht heeft zich stellig rekenschap gegeven van de magische waarde van die naam en van de afbeelding, die het produkt vergezelt. Woeste kracht zou er van uitgaan naar de lijdende, die de balsem gebruikt (goed voor vrijwel elke kwaal!)

De man, die aan zoveel Aziatische tijgerbalsem wist te verkopen als een wonderzalf was de in Hongkong wonende Aw Boen Haw. Deze succesvolle Chinese zakenman leeft niet meer, al wordt de wonderdoende zalf nog altijd verkocht. Wat Aw Boen Haw er mee wist te verdienen tonen de Tiger Balsemtuinen in Hongkong, waar men bizarre beelden aantreft van mensen, dieren, vogels en legendarische figuren. Er is ook een tijgerpagode. De Tijger Balsemtuinen vormen een van de toeristische attracties van Hongkong.

39-jarige hogepriester, dr. Anton Szandor Lavey, die vroeger criminoloog was, maar ook een tijd lang in een circus als dierentemmer optrad! Hij heeft zijn schedel kaalgeschoren en draagt een puntig baardje en een snor, wat hem een Mefistofeles-achtige aanblik schenkt.

De diensten van de „Eerste Satanische kerk” te San Francisco worden gehouden in een kamer met zwartgeschilderde wanden en een rood plafond. Er staat een zwarte doodskist waarop een opgezette uil is gezet. Het „levende altaar” wordt gevormd door een naakte vrouw, die overigens alleen tijdens de satansdiensten daar te vinden is. De Satanische kerk moet in de Ver. Staten 6000 volgelingen tellen. Tijdens de diensten worden altijd vervloekingen gevraagd door aanwezigen tegen personen, die zij een kwaad hart toe dragen. In 't kort: hier wordt zwarte magie gepleegd.

Vallei des Doods

Hekserij in het algemeen blijkt zeer in de belangstelling te staan. Het is dus niet vreemd, dat deze mode ook was overgewaaid naar de vreemde hippiecommune in de Californische Vallei des Doods, die tot zulk een gruwelijke daden kwam. Maar naast deze losgeslagen, uiterst geperverteerde vorm van „Satanisme” — de hippieleider Manson met zijn felle ogen liet zich al naar het hem goed dacht, Jezus of Satan noemen — zijn er in Amerika ook onschuldige radiatorbrieken over hekserij te beluisteren. En in Amerikaanse hogescholen worden cursussen gegeven over dit onderwerp...

De Engelse heksen hebben in lange tijd niets van zich laten horen. Wel kwamen zij vorig jaar in een wat minder gunstig daglicht te staan, toen het op sensatie beluste zondagsblad News of the World openbaarde dat de riten van de heksen-kringen een vrijbrief vormden voor seksueel vertier. Wat ons niet verbaast, zomin als het onze verwondering wekt, dat men dat niet aan de grote klok hangt.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnenarends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buitter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 4

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

Artsen, die in de blaadjes van onbevoegden schrijven

IN ZIJN PROEFSCHRIFT over de kwakzalverij besteedt dr. L. F. Bakker aandacht aan wat hij noemt de „communicatieve kwakzalverij”. Hij verstaat daaronder het volkomen onpersoonlijk aanbevelen, door gebruik te maken van alle mogelijke communicatiemiddelen, van allerlei middelen om de gezondheid te bevorderen of ziekten te genezen. En dat met het doel de commerciële belangen van de initiatiefnemer te dienen en/of persoonlijke inzichten waar te maken op een manier, die de toets van de critiek niet kan doorstaan.

Het is de heer Bakker persoonlijk opgevallen, dat toen in 1968 een televisie-uitzending was gewijd aan het hartinfarkt het aantal patiënten, dat meende te lijden aan een hartafwijking duidelijk vermeerderd was. Dit toont wel aan dat elke gezondheidsbemoeyenis door middel van communicatiemiddelen een grote morele verantwoordelijkheid legt op diegenen, die zoiets ondernemen.

Dr. Bakker wijst op die artsen, die bijdragen schrijven op het gebied van de geneeskunde voor tijdschriften, dag- en weekbladen. Niet steeds zijn zij zich hun verantwoordelijkheid bewust. Dat moge blijken uit die bijdragen die zij hebben geleverd in de tijdschriften van onbevoegden (zoals *Lichaam en Geest van de NWP*. - Red. M. t.d. K.).

De heer Bakker zegt hierover nog in zijn proefschrift:

„Behoudens een ontstellend gebrek aan kritische zin valt vaak een vertoon aan geleerdheid te constateren. Dikwijls fungeren dergelijke schrifturen als uitlaatklep voor eigen gefrustreerde ideeën omtrent zeer persoonlijke theorieën en behandelingsmethoden of een pleidooi voor „discredited and disproved methods”. Dat door dit alles de kwakzalverij in de hand gewerkt wordt, moge zonder meer duidelijk zijn,” aldus dr. Bakker.

PROEFSCHRIFT IS NU IN DE HANDEL

Van het proefschrift van dr. L. F. Bakker „Kwakzalverij en onbevoegd uitoefenen der geneeskunst” is thans een handelseditie verschenen. Het is uitgegeven door Van Gorcum & Comp te Assen als deel 32 van de serie „Elementen voor de kennis der volksgezondheid”. Deze serie staat onder redactie van prof. dr. P. Muntendam en prof. dr. J. W. Tesch. De prijs van het 196 bladzijden tellende boek van dr. Bakker bedraagt f 23. In ons jaarnummer ontleenden wij reeds het een en ander aan dit waardevolle boek. Voor zijn onderzoek maakte de heer Bakker ook in ruime mate gebruik van het archief van onze vereniging.

„Het is zeer merkwaardig te vernemen,” schrijft dr. Bakker, dat deze vereniging die altijd een positieve bijdrage heeft trachten te leveren aan de volksgezondheid, het bijzonder moeilijk heeft gehad en in feite altijd alleen op de bres heeft gestaan om de kwakzalverij te bestrijden.”

Aanklacht tegen Dr. Samuels

ONZE VOORZITTER, de heer A. P. N. de Groot, arts, heeft bij de officier van justitie te Amsterdam een klacht ingediend tegen de thans 82-jarige dr. J. Samuels te Amsterdam. De heer Samuels heeft in een gestencilde brochure, die hij verspreidt, de heer De Groot beschuldigd van „falsificaties” en andere onoirbare handelingen.

In het begin van de jaren vijftig heeft dokter De Groot, die toen inspecteur voor de volksgezondheid was in Noord-Holland, de strijd aangebonden tegen de „methode-Samuels”. Gelijk bekend pretendeert de heer Samuels, dat hij een methode heeft ontdekt ter bestrijding van kanker. Op grond van het medisch tuchtrecht is dr. Samuels destijds uit de medische stand gezet — wèl een bewijs hoezeer zijn methode de kwakzalverij nabij kwam. Twee jaar later, in 1955, heeft het Amsterdamse Gerechtshof dit tuchtrechterlijke besluit bevestigd.

De heer Samuels over wiens activiteiten wij in het nummer van september 1969 nog eens een boekje open hebben gedaan is nog altijd actief. Hij bezit een behandelkamer aan de Plantage Parklaan te Amsterdam, wist Vrij Nederland te vertellen. Hij schrijft boeken over zijn methode, die verspreid worden via een niet-erken-

de uitgeverij, de N.V. Cyclocoop. Hij verkoopt voorts een behandelapparaat, de z.g. spectroreductiemeter, dat enige duizenden guldens kost en waarmee zijn patiënten zich zelf de middenhersenen kunnen bestralen, althans volgens de heer Samuels.

OTTO KUIJK OVERLEDEN

OP 48-JARIGE LEEFTIJD is plotseling overleden de journalist Otto Kuijk, die als reisredacteur verbonden was aan De Telegraaf. In het begin van de jaren zestig was hij enige jaren redacteur van het Maanblad tegen de Kwakzalverij, totdat drukke werkzaamheden en in het bijzonder zijn veelvuldige reizen naar het buitenland dit onmogelijk maakten.

Hij bleek een strijdvoudig redacteur van ons maandblad, die met scherpe pen de misstanden die hij zag, geselde. Met grote energie leidde hij de redactie van ons maandblad, dezelfde energie, die hem onvermoeid voortjoeg op zoek naar nieuws. Onze voorzitter heeft bij zijn heengaan van het medeleven van de Vereniging tegen de Kwakzalverij getuigd tegenover zijn weduwe.

Otto Kuijk ruste in vrede.

VOOR WILLEM HENDRIK KLEEDDEN VEEL ARGELOZE VROUWEN ZICH UIT

VOOR DE ZUTPHENSE rechtbank stond onlangs een man terecht, die zich in half Europa voor dokter had uitgegeven. En met zoveel succes, dat argeloze vrouwen zich voor hem uitkleedden om zich te laten onderzoeken op vergiftigingsverschijnselen. De 35-jarige Willem Hendrik van V. speelde zijn rol zo goed, dat bovendien tal van garagehouders hem auto's en geld leenden nadat hij hen had wijs-gemaakt zich ter plaatse te zullen vestigen en dat hij ook meteen maar een nieuwe auto wilde bestellen.

Willem Hendrik, die ooit eens het beroep van kapper had uitgeoefend, was jarenlang van rijkswege verpleegd in 't Mesdagasyl in Groningen. Vele artsen observeerden hem en hij observeerde de artsen. Na zijn ontslag uit het asyl stelde dit hem in staat eenvoudig maar doeltreffend aan de kost te komen. Van de rond een en twintig avontuurlijke misdrijven die hij in de afgelopen zomer in Nederland en daarbuiten pleegde, legde de officier van justitie bij de Zutphense rechtbank er volgens De Graafschap-bode drie ten laste: oplichting van garagehouders in Woerden, Deventer en Nederweert.

Voor de rechtbank bleek dat alle bedrogenen, van de onderzochte vrouwen tot de garagehouders en de hoteliers, die hem onderdak verschafte, volkomen waren geïmponeerd door de „betrouwbare indruk”, die Willem Hendrik had gemaakt. Dat was niet zo'n groot wonder, bleek verder, want als het te pas kwam, zwaaide Willem Hendrik met een vervalst legitimatiebewijs van het ministerie van volksgezondheid, dat hij in België op de kop had getikt.

Krasse beweringen

IN LOS ANGELES in Californië hebben de medische staatscommissie en de procureur-generaal een proces gevoerd tegen een aantal lieden, die de Hypnosis Society of America vormen. Deze vereniging deed krasse beweringen; zij zou in staat zijn degenen, die zich wilden laten behandelen met succes een vermageringskuur te doen ondergaan. Ook kon zij problemen als alcoholisme, buitensporig roken en seks tot een oplossing brengen. De rechter veroordeelde de Hypnosis Society tot het betalen van 50.000 dollar en verbood haar nog langer dergelijke beweringen te doen.

DE OFFICIER van justitie vond dat de overstelpende hoeveelheid oplichtingen moest worden gezien als een „stukje menselijke ellende”. „Dokter” Willem Hendrik zou tenminste een jaar in een psychiatrische inrichting moeten worden verpleegd of anders ter beschikking van de regering moeten worden gesteld (wat dan voor de derde maal zou zijn). De officier stelde voor te laten onderzoeken, waar het op uit zou moeten draaien.

De raadsman van de verdachte, mr. B. Bitter, drong er bij de rechtbank op aan op korte termijn een rapport te laten maken als daartoe zou worden besloten. Hij pleitte er voor Willem Hendrik anders maar meteen terug te sturen naar Groningen.

Vonnis: vijf maanden met aftrek.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres **Oranjelaan 6 te Hilversum!** Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

Frater als strijker

DE 68-JARIGE frater Lebuinus Janssen treedt sedert 1947 als paranormaal genezer op. Het feit werd korte tijd geleden met enige fanfares in de Gooi- en Eemlander vermeld: de pater vierde zijn gouden professie-feest. Lange tijd was hij als prefect werkzaam in een opvoedingsgesticht te Borculo.

Blijkbaar had hij in de loop der jaren iets paranormals ontdekt, althans hij werd door zijn congregatie, de Fraters van Utrecht, in staat gesteld om zich geheel te wijden aan de „paranormale geneeskunst”. Daartoe nam hij zijn intrek in de St. Ludgeruskweekschool aan de Oude Amersfoortseweg te Hilversum.

Tegenover de Gooi- en Eemlander liet hij zich nogal voorzichtig uit over zijn bij de wet verboden activiteiten. „Vaak ook zijn het gevallen waarin de arts beter genezing kan brengen dan ik. Dat zeg ik ook eerlijk tegen de mensen. Ik wil de mensen geen valse illusies geven en ik houd niet van experimenten”, aldus de frater.

Sinds enige tijd doet hij het wat het paranormale genezen betreft wat kalmer aan, zodat hij zich meer aan zijn liefhebberijen (klarinetspelen, schilderen en beeldhouwen) kan wijden.

Vijf eeuwen oude medicijn „Thriaca” werd in aarden amfoor gevonden

VIJF EEUWEN OUD

MEDICIJN GEVONDEN

In het Italiaanse stadje Ovada in Piermonte heeft men dezer dagen een geneesmiddel van ongeveer 500 jaar gevonden. Ovada in Piermonte heeft wel iedere Italiaanse stad, een paar heel oude apotheken. Een ervan, de oudste, dateert uit 1480. Verwisseling van eigenaar heeft — en men kan het alleen maar betreuren schrijft de Romeinse correspondent van de Nieuwe Rotterdamse Courant — tot modernisering geleid. Bij die werkzaamheden vond men een amfoor, in uitstekende toestand, die het geneesmiddel bevat,

dat bekend stond als „thriaca”. De naam staat op de aarden amfoor vermeld.

Thriaca werd bereid in Venetië en gold als middel tegen ongeveer alle ziekten en kwalen. De bereiding ervan was zo belangrijk dat zij alleen maar mocht gebeuren in tegenwoordigheid van de doge, die er toezicht op liet houden dat alle bestanddelen echt waren.

Op de amfoor staat vermeld dat men het aloude recept dankt aan een zekere Cirolamo Rossi. De thriaca bevat meer dan vijftig verschillende substanties, waaronder slangegif van anders uit Verona, sap van uien van het eiland Ischia, opoponax, dat is een

sap van een plant behorende tot de familie der schermbloemigen, waaraan zeer bijzondere eigenschappen werden toegeschreven, galbanumhars, aristolochia, een plant waarvan men aannam dat het sap bijzonder nuttig was om bevellingen vrijwel pijnloos te doen verlopen, acantwortel, sap van acaciabloemen enz.

De vondst is, zoals vanzelf spreekt, van groot belang voor de studie en geschiedenis van de artsennijverheid. De amfoor zal dan ook een plaats krijgen in een museum der stad, nadat men eerst een kleine hoeveelheid van de inhoud aan een scheikundig onderzoek heeft onderworpen.

Invullend, niet aanvullend - zo gaat dat in Uithoorn

WEKELIJKS KOMEN tientallen personen met allerlei kwalen hun heil zoeken bij mevrouw S. M. Berkemeier-Weber te Uithoorn, een magnetiseuse, die verzekert „aanvullend” te werken, niet „invullend”.

Haar man is voorzitter van de voetbalvereniging Uithoorn. Ons Weekblad, dat behalve in Uithoorn ook in de Ronde Venen, de Kwakel, Nessersluis en Nes aan de Amstel wordt verspreid wijdde onlangs drie kolommen, gesierd met een foto, aan haar activiteiten.

Wat houdt de magnetische Therapie (ja met een hoofdletter T!) in, vraagt Ons Weekblad bij het begin van het gesprek, waarvan wij hier enige passages weergeven.

‘t Is eigenlijk geen beroepswerk, bekent de 43-jarige mevrouw Berkemeier, die als tijdverdrijf ook graag schildert. „Maar er zijn mensen die een surplus aan zenuwkracht of energie hebben en dit over kunnen dragen op diegene die daar op dat moment een tekort aan heeft. Dit tekort veroorzaakt in vele gevallen pijn, verkramptingen etc.”

Weer: Gerard Croiset

ZIJ IS er op haar 27ste jaar mee begonnen. „Op een gegeven ogenblik kwam ik in aanraking met Gerard Croiset, die mij in contact bracht met de SPR, de Vereniging voor Parapsychologie, waar ik toen lid van ben geworden. Tijdens de studie-avonden in Utrecht en Amsterdam is mij veel duidelijk geworden op dit gebied.

Hoe behandelt u de mensen die met hun kwaal bij u komen, vraagt verslaggever Dick Piet van Ons Weekblad verder.

„Omdat ik rekening houd met de gezondheid van de mensen, behandel ik ieder op een andere manier. Ze hoeven dus niet in mijn „straatje” te komen, als u begrijpt wat ik bedoel.”

Zij vertelt dat ze al heel gauw een indruk krijgt van een bepaalde kwaal. Haar aandacht wordt getrokken naar de bepaalde plaats waar ze pijn hebben. Heel vaak raakt ze de mensen niet aan, maar blijft op een kleine afstand.

Ik kan er niets aan doen

ONS WEEKBLAD vervolgt: *Beschouwt u uw praktijk als een gave en bezit u een drang om dit uit te oefenen?*

„Laat ik het zo stellen. Ik kan er niets aan doen dat ik het kan. Wanneer ze zeggen: o, o, wat heb je toch een gave, dan heb ik het gevoel dat ze meteen weer dat kaartje om mijn nek hangen met de woorden: „vrouw met gave”. Ik voel me apart geschoven. Dat wil ik niet. Er zijn hon-

derden mensen met gaven. Iedereen heeft een gave. Ze doen alleen weer wat anders. Het is een methode van genezen, die oeroud is. Het wordt al duizenden jaren gedaan.

Gave? Ik kan dit werk gewoon niet laten. Zo moet u het maar zien?

Hoe lang duurt een behandeling? Het is weer een vraag van Ons Weekblad.

„Ik kijk niet op de klok, want die is stuk en een horloge heb ik tijdens mijn werk niet om. Ik heb een hekel aan dingen die om mijn pols zitten of om mijn hals hangen. Het hindert me als ik werk. Met de één heb ik langer werk dan met de ander. Omdat er mensen zijn die één klacht hebben en een ander heeft er veel meer. Logisch! Soms vergeet ik dat er nog meer mensen zitten te wachten, omdat ik zo nodig met iemand even moet praten. Daar moet je de tijd voor nemen, omdat het heel belangrijk kan zijn.”

Klapt niet uit de school

OF DE DOKTER ook mensen naar haar toestuurt? Dat mag de dokter niet, meent zij te weten. „Nu moet ik uitkijken wat ik zeg. Wanneer ik zeggen zou „ja” zou ik de artsen in moeilijkheden kunnen brengen. Ik zeg dus verder niets. Ik klap niet uit de school.”

Dick Piet vraagt haar verder: Het Maandblad tegen de Kwakzalverij heeft iedere maand op de voorpagina deze zin: „Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is kwakzalverij”. Wat is uw mening hierover?

Het is een moeilijke vraag voor mevrouw Berkemeier. Zou zij zich toch maar niet liever naar haar (schilders-) ezel wenden en een nieuw landschapje penselen? Maar neen hoor, ze doet of kwakzalverij voor haar een ver en vreemd begrip is. Hier volgt haar antwoord op de scherpzinnige vraag van de heer Dick Piet:

„Kwakzalverij. Nu moet ik denken aan een boekje van Van der Hulst. Het heet „In de Soete Suikerbol”. Daar kwam een kwakzalver in voor met wijde jas en hoge punthoed. Hij trok de rotte tanden en kiezen met een grote nijptang uit de mond van „Rooie Hannes”. Een griezelige vent

en iedereen was doodsbang voor hem. Ik zelf ook!

Maar nu in ernst. Kwakzalver is een immoreel sujet. Ik heb het al gehad maar een half woord nodig?

Maar ik ben heus niet altijd zo snel ontvankelijk hoor. Ik ben vaak ontzettend moe en dan moeten ze maar een andere keer terugbellen.”
over kaf onder het koren. Dus het zijn knoeiers die met mensenlevens spelen.”

Consul per telefoon

IK HEB gehoord dat u ook wel via de telefoon kunt praktiseren, aldus Ons Weekblad.

„Het komt inderdaad voor dat ik al een duidelijke indruk krijg via de telefoon. Deze kan zich zeer snel opbouwen tijdens een telefoongesprek. Een soort inductie via de telefoon. Ik laat de mensen soms niet eens uitpraten, omdat ze me dan afleiden. Men zegt toch: Een goed verstander heeft

Tot slot van het gesprek met de heer Piet wilde mevrouw Berkemeier nog eens duidelijk stellen: „Dat ik niemand behandel voordat ze bij de huisarts zijn geweest. Wanneer men dan, na een hele poos onder doktersbehandeling geweest te zijn, nog moet klagen, dan kan ik wat gaan proberen. Proberen ze wat van de pijn af te helpen. En echt niet eerder voordat ze de huisarts geraadpleegd hebben. Anders stuur ik ze gewoon naar huis. Ik mag ze dan trouwens niet helpen ook en dat doe ik ook volstrekt niet.”

SCHOOLKENNIS GERING

VERVOLG VAN BLZ. 8

van een vader, getrouwd met een oud-verpleegster (!), die, wetend, dat één van zijn kinderen ongeneeslijk ziek is, zijn laatste hoop vestigt op een kruidendokter.

Zelf werd de heer Bloch omstreeks 1950 geconfronteerd met een dergelijk geval, toen zijn ex-buurman uit de oorlog hem het adres vroeg van een kruidendokter, nadat hem was gezegd, dat zijn vrouw leed aan longkanker. Lang niet altijd betreft het zulke tragische gevallen.

Uitgebreid heeft dokter Bakker in zijn proefschrift beschreven, hoe hij door praten met en vragen aan de patiënt(en) heeft getracht te ontdekken, wiè of wat hen er toe heeft gebracht naar de onbevoegde beoefenaar der geneeskunst te gaan. Vrij vaak blijkt recommendatie daarbij een rol te spelen.

SCHOOLKENNIS VAN KWAKZALVERS IS ZEER GERING

INDEX 1969

DE NUMMERS van dit register verwijzen naar de bladzijden — evenals dit vorig jaar reeds het geval was. In de jaren daarvoor werd eenvoudig verwezen naar de nummers van de maandbladen. Voor wie over de losse nummers beschikt volgt hier een sleutel van de paginering van de voorpagina's van de ver-

schillende nummers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij, in 1969 verschenen.

Januari blz. 1; februari blz. 9; maart blz. 17; april blz. 23; mei blz. 29; juni blz. 35; juli blz. 41; augustus blz. 45; september blz. 51; oktober blz. 57; november blz. 65; december blz. 73.

EEN KRITISCHE BESCHOUWING over het proefschrift van dr. L. F. Bakker te Voorburg „Kwakzalverij en onbevoegd uitoefenen der Geneeskunst” troffen wij aan in de Nieuwe Apeldoornse Courant. Het is van de hand van de kolonel-arts M. B. Bloch. Dokter Bloch blijkt niet onder de indruk van de redenering en conclusies van dr. Bakker dat iemand een bepaalde persoonlijkheidsstructuur moet hebben om magnetiseur etc. te worden.

Want, aldus de heer Bloch, wat weten we eigenlijk van de persoonlijkheidsstructuur van de bevoegde genezer, in casu de arts? En hoe zit het, vergelijkenderwijs met de chirurg, de psychiater, de keel- neus- en oorsarts, de oogarts en de neuroloog?! Waarom wordt iemand dominee of priester, waarom fysiotherapeut of pedicure of rij-instructeur of leraar?! Er is wél een zeer duidelijk verschil in (school)kennis.

Deze is bij de meeste kwakzalvers zeer gering. Maar ten overvloede: er is geen verband tussen schoolkennis en persoonlijkheidsstructuur!

Nog een vraag, die bij de heer Bloch opkomt: wat weten we van de persoonlijkheidsstructuur van de patiënt(e), die de hulp inroept van de onbevoegde genezer?!

Boven noemt dokter Bloch de fysiotherapeut. Op dat terrein heeft dr. Bakker zich vroeger bewogen. De schrijver van de dissertatie legde op 18 juli 1944 het voorbereidend examen af voor heilgymnastiek en massage (tegenwoordig fysiotherapie). In september '45 startte hij zijn studie in de medicijnen, maar het is bij een dergelijke achtergrond niet vreemd, dat Bakker een duidelijk verband signaleert tussen magnetiseurs en... (wel bevoegde) fysiotherapeuten, meent kolonel-arts Bloch.

Bij de gratie van de zieke

MEN KAN, meent de heer Bloch, uren, dagen, of zelfs maanden door filosoferen over het begrip en de be-

Aantal onbevoegden	23, 66, 75
Aardstralen	37, 69
Achter het Nieuws	33
Advertentie	14, 21, 28, 71
Alfen, Huib van	50
Angst	42, 45
Antibiotica	43
Apharmo, Arnhem	74
Artsenbezoeker	16
Astrologie	63
Bakker, dr. L. F.	76
Bayerl, Johann	
„Oostenrijkse kankergenezer”	44
„Beperkt Zicht” door	23
A. P. N. de Groot	43
Bessemans, prof. dr. J. F. A. A.	37
Biechtstoel, café als	
(Batenburg)	52, 68
Blackstone, Belgian	61
Blacky, dr. Margery	
(Eng. homeopate)	39
Bloedwijn	48
Bloem, F. L. (Winschoten)	29, 72
„Bonafide genezer”	47
Bosveld (gebedsgenezer)	52
Braem, Theo (kruidenextracten)	12
Brochure Ver. t. d. Kw.	
18, 35, 42, 48	
Bultenpaleis	54
Buste-preparaat	7
Bruinsma, gebr.	53
Californië	29
Cassee, drs. E. Th.	19
Christian Science	60
Collard (wielersoligneur)	43
Computer (en horoscopen)	63
Croiset, Gerard	27, 36, 47, 49, 64
Cyclamaten (zoetstof)	40
D., J. H. van - pseudo-arts	25
Dentilla	30
Doeljongtanden en -tranen	72
Duys, Willem (tv-presentator)	
1, 41, 21, 22	
Eerenberg, M.	1, 4, 57
Elkeboom (bevalling onder-)	48
Elektriolet-waterkuur	71
Enquête onder huisartsen	
9, 13, 18, 26	
Enquête onder patiënten	
Utrecht	19, 23, 29
Epilepticus	27
Erasmus	69
Experiment „vooruit”-zien	76
Fistelpot Klaas Ursem	42
Fotoproef occultisten	32
Fobiënprijet	45
Fysiotherapeut	8
Geding, Kort - (Van de	
Moosdijk contra Willem Duys)	21, 22, 34
Gele Gids	28
Geneesmiddelen (verpakte)	75
Geneesmiddelenindustrie	
Verenigde Staten	30, 47
Gereformeerde Kerkbode	71
Grass, Johann Joseph	
(predikant-kwakzalver)	27
Grimm, Beatrice (kuuroord	
Horst)	7
Groot, A. P. N. de - 3, 9, 18, 23, 65	
Groot-Enzerink (magnetiseur)	55
Haarlak	8
Haarlemmerolie	30, 53
Haas, J. M. de -	35
Handoplegging	38, 51
Heine („buitenpaleis”)	54
Henaux (Franse gebedsgenezer)	48
Hoekendijk (gebedsgenezer)	33, 67
Homeopatie	39
Homeopatisch centrum	8
Hooy, Jacob (kruidenhandel)	74
Hormoonpreparaten	74
Horoscopen	63
Hougardy, dr. A.	31
Houten, R. B. W. van -	
(handoplegger)	38
Huisartsen	9, 18, 28
Huismiddelen	70
Huwelijksadvertenties	72
Index 1968	16
Ingewandsworm als	
geneesmiddel	72
Jacobson, mr. J. D.	61
Jong, dr. Jac. J. de	17
K. Wijnand, Zaandam	24, 41
Kalmerende middelen	44, 46
Kater, dr. J.	42
Keizersnede (koe)	40
KH 3	54
Knap, H. A. A. R. -	
(Dagboekjanier)	2, 28, 34
Kruidenboek (Theo Braem)	12
Kruidenhandel Beverwijk	74
Kruidenpakket	
Van de Moosdijk	3
Kruidentuin Arnhem	56
Kruidentuinen, Ned. Ver. van -	17
Krukken weg	20
Kruseman, mr. G. E.	45
Kwakzalver (alg.)	33, 75
Legaliseren paranormalen	
13, 26, 45	
Leliebladen tegen wonden	60
„Levensgevaarlijk” door	
A. P. N. de Groot	8
Liefdadigheid (zeep)	46
Maasbach, John	
(gebedsgenezer)	8, 43
Majafra (Frankenhuis)	36
Magneet, De (kruidenhuis)	74
Mao's portret	48
Marihuana	46
Medisch Contact	28
Medica '69	51
Meinsma, dr. L.	62
Mességué (Franse	
kruidengenezer)	61
Moosdijk, Willem van de	
1-6, 11, 14-16, 17, 18, 21, 22, 28,	
34, 49, 57, 58, 68, 73, 74	
Mullenders, pastoor -,	
voorzitter NWP	73
Nagelversterker	46
„Ons antwoord op een	
kritische brief”, door	
A. P. N. de Groot	65
Os, prof. F. H. L. van -	17
Otten, „vader” Albert -,	
Elim, Dr.	71
Oud-Baptisten	51
Overtreiding en misdrijf	73
Pad in folklore	60
Paragnosten	29
Paranormale genezers	18, 26
Patiëntenkaarten NWP	19, 29
Peters (zie Staatscommissie)	
Pijnstillers	56, 70
Pike „The other side”	63
Plaats, K. T. van der -	
(directeur NWP)	13
Proefschrift dr. L. F. Bakker	76
Pro Juventute	64
Pseudo-arts	7, 16, 25, 26
Radiësthesie	37
Reclame op tv	39
Riet, dr. A. van t' -	
(homeopaat)	39
Roken en risico's	62
Samuels, dr. J.	
(kankergenezer)	56
Scholten, dr. H. H. t	41
Sedativa	44, 46
Sequah	53
Slaapmiddelen	46
Softenonproces	50, 56
Spiritisme	63
Staatscommissie Peters	13, 45
Statuut Wonderdokter door	
dr. A. Hougardy	31
Tandtechnicus	35
Tenhaff, prof. dr. W. H. C.	
27, 36, 47	
Timmerman	44
Uien tegen oorpijn	60
Vaal, O. M. de -	26
Veeverloeskundige	40
Vereniging tegen de	
Kwakzalverij (uit het verleden)	53
Verjongingsmiddelen	54
Versteeg, H. J.	20, 33
Vietnamese baby	63
Voorspellingen	29
„Vooruit”-zien	76
Vragenbrieven, medische -	20
Wagenrub, prof. drs. F.	40, 52
Wichelroede	38
Wondersteen, Kosmische -	59
Zesde zintuig	14
Zelfmedicatie	70
Zoetstoffen	40
Zombi	61

grenzing van kwakzalverij en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Bakker ging verder. Hij stelde, dat de magnetiseurs, kruidendokters en gebedsgenezers, tezamen vormend het gros van de onbevoegde uitoefenaren der geneeskunst, en alle overigen die tot dit gilde gerekend moge mogen

worden, alleen kunnen bestaan bij de gratie van de zieke.

De zieke gelooft in hun kunnen en kennen óf hoopt tegen beter weten in, als hij zich bewust wordt dat elk geneeskundig kunnen heeft gefaald. Bakker geeft een tragisch voorbeeld

VERVOLG OP VORIGE BLZ.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiters, **Apotheker**, **Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,-; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 8

Abonnement per Jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,-;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Avondje paranormaal

IN ZAAL ZOMERZORG te Hillegom konden de liefhebbers zich laten tracteren op een avondje paranormale experimenten. Op deze avond, op 28 januari gehouden, werd ook ingegaan, zoals dat dan heet, op het werk van de magnetiseurs. Foto's meebrengen was het parool - want daar zouden de genezers iets over te zeggen hebben. Reserveer deze avond, riep, met een uitroep, het Weekblad voor de Bollenstreek zijn lezers toe.

Organisatrice van dit avondje paranormaal bleek de „Fusie van Paranormale en Natuurgenezers” te zijn.

En het Weekblad voor de Bollenstreek moest beter weten en dergelijke aanbevelingen achterwege laten. Ook in de Bollenstreek bestaat nog zoiets als een sociaal-hygiënische verantwoordelijkheid voor de pers.

Bloedtransfusie is niet voor vampiers

HET RODE KRUIS in de Oost-afrikaanse staat Tanzania heeft onlangs een beroep gedaan op autoriteiten in het gehele land om deze organisatie bij te staan bij het uitroeien van een hinderlijke vorm van bijgeloof. Zeer vele bewoners van het land denken namelijk dat het afnemen van bloed voor bloedtransfusie de bedoeling heeft om vampiers iets te drinken te geven.

In Tanzania wordt algemeen geloof gehecht aan het verhaal, dat medische klinieken en bloedbanken een camouflage zijn voor de m u m i a n i s, de vampiers, die mensen naar binnen lokken om hun het bloed af te tappen en het op te drinken. De directeur van het Rode Kruis in Tanzania, Miraji Kapiteni, betoogde volgens een bericht uit Dar-es-Salaam, dat men de bevolking bij dient te brengen dat het afstaan van bloed een zegenrijk werk is, waarmee de levens van medemensen kunnen worden gered.

Volle maan...**Kalf bleef met hoofd in emmer steken**

IN WINDE, in de Drentse gemeente Vries woont de thans 88-jarige Jan Davids, een kras en levenslustig man, die vele functie's heeft vervuld, o.a. die van raadslid. Het dagblad De Noord-Ooster interviewde de heer Davids. Daarbij kwam ook de kwakzalverij ter sprake. Curiositeitshalve knipten we het volgende uit wat Jan Davids vertelde aan de verslaggever. Jan Davids heeft, lezen wij, veel interesse voor kwakzalverij. Niet dat hij zelf aan handoplegging en dergelijke zaken heeft gedaan of nog doet, maar hij heeft er een heilig geloof in.

„De bewijzen liggen er toch”, zegt hij. „Je had mensen, die niet geleerd hadden en die zonder gebruik van medicijnen paarden genazen”. En: „Als je een kwaal hebt en de dokter weet geen raad meer, terwijl een kwakzalver je wel helpt, wat doe je dan?”

Toch, en dat wil Jan Davids ook wel toegeven, waren vroeger veel genezingen oorzaak van bijgeloof. Trouwens, bijgeloof was nogal in zwang.

Davids heeft daar een voorbeeld van: „Toen ik nog bij mijn vader op de boerderij in Bunne woonde, bleef eens een kalf met het hoofd in een emmer zitten. Het was volle maan en het beest liep als een wilde over de weg. Daarna waren er verscheidene mensen, die niet meer langs de boerderij durfden. Ze namen liever 'n omweg over een laantje.”

En nog even over kwakzalverij: „In Bunne had je een kwakzalver, Albert Velds, die heel wat mensen genezen heeft. Zó erg bijgelovig ben ik nu ook weer niet, maar ik heb zoveel gehoord van mensen, die er in nood heengegaan en genezen zijn . . .” Jan Davids' mooiste anekdote over bijgeloof is deze: „Er waren wel mensen met een breuk en die gingen dan naar een beukeboom, die breukenboom werd genoemd. Daar sloegen ze een spijker in en de breuk was over.”

Toet - anch - Amens vloek

MEN KENT het bijgeloof verbonden aan de ontdekking en de opening van het graf van koning Toet-anch-Amens in Egypte door lord Carnavon c.s. in het jaar 1922. Degenen die het graf schonden, zouden door een vloek worden getroffen. Carnavon is reeds vrij kort na de ontdekking overleden. Anderen, die bij de opening tegenwoordig waren, zijn eveneens vrij snel na elkaar overleden. Dat zou dan de vloek zijn, die rustte op de schending van het graf van de Egyptische koning, die in de veertiende eeuw voor Christus leefde.

Er is echter, na bijna een halve eeuw, nog altijd één overlevende, de Engelsman Richard Adamson. Onlangs heeft hij te Londen in een televisie-uitzending de gedachte aan „een vloek” verworpen. Toen hij van de studio naar huis ging, werd hij echter in een ongeluk met een taxi gewond. Gevraagd of hij nu in de vloek geloofde antwoordde Adamson: „Bij vorige gevallen, dat ik de vloek verwierp gebeurden er rampzalige dingen in mijn familie. U kunt wel zeggen, dat dit mij stof tot nadenken heeft gegeven.”

CROISET KEEK MIS

IN HET januarinumnummer vermeldden wij op blz. 4 het zoeken naar een bejaarde man, die in de bossen bij Apeldoorn was verdwenen. Gerard Croiset, door de familie geraadpleegd, raadde aan te zoeken bij een groene keet bij de voormalige uitspanning Prins Bernhardstoren. Noch de keet noch het lichaam werden ontdekt. Bijna 11 weken na de verdwijning van de 73-jarige aan aderverkalking lijdende man werd zijn lijk gevonden in de bossen nabij de Mariahoeve in Assel, gemeente Apeldoorn. Het lichaam lag op ongeveer tien meter afstand van een bospad.

Mr. J. D. Jacobson schonk rijke collectie aan museum

IN HET VOLKSKUNDEMUSEUM te Antwerpen is op de tweede verdieping een zaal ingericht met de schenking van onze vriend en medewerker, mr. J. D. Jacobson. De zaal zal zijn naam dragen. Er zijn honderden voorwerpen bijeengebracht die betrekking hebben op goocheltrucs, magie en toverij. Ook zijn er documenten en literatuur over deze onderwerpen.

MET EEN bijzondere bijeenkomst is deze nieuwe zaal geopend — er was veel belangstelling en burgemeester Craaybeckx heeft de loftrumpet gestoken over mr. Jacobson. Daarbij herinnerde de eerste burger van de Sint-jorenstad aan de tentoonstelling over Magie en Toverkunst, die in 1957 in de Stadsfeestzaal werd gehouden. Mr. Jacobson leverde toen een ruime bijdrage tot het welslagen van die tentoonstelling.

Grondige studie

MR. JACOBSON, vertelde de burgemeester zijn gehoor, maakte een grondige studie van wat als para-normale wetenschappen wordt aangeduid en kwam tot de slotsom dat er altijd bedrog in het spel is. De burgemeester wees voorts op de literaire en journalistieke kwaliteiten van de heer Jacobson.

Mr. Jacobson hield daarna een als altijd geestdriftig en overtuigend betoog tegen alle vormen van volksbedrog, die nog altijd zo weelderig tierren. Hij vertelde dat hij de goochelkunst leerde van zijn oom Edouard Adler, een broer van Adolf Adler, de stichter van de Antwerpse Diamantclub. In zijn toespraak wees de heer Jacobson er op, dat in de Bijbel reeds de doodstraf werd voorzien tegen occultisme, waarzeggerij, toverij etc. Ook de Roomse kerk kampte tegen spiritisme en magie, toverij en hekserij, orakels en horoscopen. Mr. Jacobson was nogal pessimistisch: onze moderne wereld hecht helaas steeds meer geloof aan deze waanzin en hij zag dit als een uiting van een aftakelende moraal. Hij gaf voorts een paar sprekende voorbeelden van het bedrog van pendelaars en waarzeggers.

Uiting van dankbaarheid

MR. JACOBSON wilde de schenking aan het Volksmuseum zien als een uiting van dankbaarheid jegens

DE POSTZEGEL van de Zuidafrikaanse Republiek met een symbolische voorstelling van de harttransplantatie. Op de zegel van 2½ c. (boven) zijn het Groote Schuurziekenhuis en prof. Barnard afgebeeld.

HOE MOET HET NU MET DE CYCLAMATEN?

OP GROND van de maatregelen in de Ver. Staten en de nadere beoordeling van de cyclamaten, heeft, zoals men in de pers heeft kunnen lezen, staatssecretaris dr. Kruisinga stappen ondernomen om te bevorderen dat het gebruik van cyclamaten in ons land aan verdere en nog stringenter beperkingen zal worden onderworpen.

Zo zal dit gebruik in eet- en drinkwaren niet meer worden toegestaan;

de stad, waar hij al 68 jaar woont (hij werd in 1901 in Wenen geboren). Hij herdacht een paar vrienden die overleden zijn, zoals de schrijver Lode Baekelmans, van wie hij een boek in het Frans heeft vertaald.

De Gazet van Antwerpen deelde over de inwijding van de nieuwe zaal in het Volkskundemuseum onder de kop „Pleidooi tegen horoscopen en pendelaars” o.a. mede: Mr. Jacobson, meester in de goochelkunde (. . .) besteedde haast een halve eeuw van zijn leven aan een wetenschappelijk geleide campagne tegen het bijgeloof, de horoscopen, de pendelaar, de fakirs, de genezers, de toekomstvoorspellers, orakels, magie en toverij, hekserij en spiritisme”.

er is naar gestreefd de desbetreffende algemene maatregel van bestuur met ingang van 1 januari 1970 in werking te doen treden.

Met betrekking tot de aanwezigheid van cyclamaten als smaakcorrectoren in bepaalde geneesmiddelen is door de staatssecretaris de aandacht van het College ter beoordeling van verpakte geneesmiddelen en van de betrokken hoofdinspecteur van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid op de inmiddels bekend geworden feiten gevestigd. Hij verwacht dat ten aanzien van deze toepassing passende maatregelen zullen worden genomen.

Over de vraag of en in hoeverre het nodig zal zijn zoetstoftabletten welke cyclamaten bevatten beschikbaar te houden voor suikerzieken of andere patiënten heeft de staatssecretaris zich gewend tot de Gezondheidsraad. Hij heeft verzocht hem zeer spoedig hierover een advies uit te brengen.

Indien het gewenst mocht zijn deze toepassingsmogelijkheid van cyclamaat te behouden dan kunnen voor die toepassing de tabletten onder de werkingssfeer van de Wet op de Geneesmiddelenvoorziening worden gebracht.

Van de Moosdijk fantaseert al THEELEIDINGEN

Willem Duys had toch gelijk, constateerde in een bijzonder lezenswaardig artikel het weekblad *Televizier*. Het herinnerde aan het programma Voor de vuist weg van TV-presentator Willem Duys, waarin de Hilversummer M. Eerenberg zijn vernietigend requisitoir hield tegen kruidenkoopman Willem van de Moosdijk. In het vier pagina's beslaand artikel wordt de hele zaak nog eens uit de doeken gedaan.

Men ziet er foto's bij met een voldane Willem van de Moosdijk, in de luxueuze omgeving van zijn villa De Zandhoeve te Casteren. En men leest onderschriften als deze: „Ik ben zakenman, dat is mijn grootste talent”. En: „Ik zit al tien jaar in dit vak en ik heb nog nooit een klacht ontvangen; alleen maar dankbrieven”. (*Televizier* 7 februari 1970)

DIE DANKBRIEVEN waren, toen de verslaggever van *Televizier*, de heer J. G. van Waldorp, gewapend met een stel kritische vragen, bij Van de Moosdijk kwam, „toevallig” uitgeleend aan een Duits blad, dat een reportage over hem zal maken. Later beloofde hij een aantal dankbrieven te zenden — de heer Van Waldorp ontving echter nooit iets.

Van de Moosdijk zegt dat hij dankzij de heer Eerenberg geen kruiden meer kan verkopen in Nederland. Verslaggever Waldorp was ook bij de heer Eerenberg geweest, die hem gewezen had op het artikel, dat hij geschreven heeft voor het *Maandblad* tegen de Kwakzalverij (oktober '69). De heer Eerenberg kreeg na het uitkomen van dit nummer een dreigement dat er „onthullingen over hem zouden worden gedaan”.

Nauwverholen bedreiging

KENMERKEND IS wat Van de Moosdijk over de heer Eerenberg durft te zeggen:

„Laat-ie maar oppassen, want ik weet ook heel wat van hem...”

Van Waldorp: Hij (M. Eerenberg, red. M.t.d.K.) staat bij de politie zeer goed bekend.

VdM: Ik zal ook niks over 'm zeggen, ik ben niet zoals hij. Maar als ik wil, hoor je nooit meer iets van 'm.

Van Waldorp: Hoe dan?

VdM: Nou ja... eh, we zijn hier niet in Amerika, maar anders... Hij durft zelfs mijn advocaat voor boef uit te schelden.

Van de Moosdijk zegt voorts dat een profeet niet in eigen land wordt geëerd — hij beschouwt zichzelf als profeet! — maar dat hij in het buitenland met open armen wordt ontvangen. „Het is natuurlijk afgunst, ook van Eerenberg, die nu opeens heeft gemerkt, dat-ie nooit iets van zijn leven heeft terecht gebracht”. Ook lanceert Van de Moosdijk nog de opvatting „dat Eerenberg door een pillenfabriek wordt betaald...”

En verder: Ik ga door. Ik verkoop geen vergift maar geneeskrachtig kruid. Dat is mijn grote talent: de han-

del. Ik verkoop zoveel mogelijk, ook naar het buitenland, als 't kan via theeleidingen, net als olie. En Eerenberg heeft daar geen barst mee te maken.

„Te groot geworden”

NOG EEN PAAR uitlatingen van de „Raspoetin van Brabant”: Ik ben te groot geworden. Daarom moet ik aan het kruis, zoals ze met Jezus Christus hebben gedaan. Die genas vroeger mensen op straat. Toen hebben ze 'm gedood en nu wordt hij aanbeden. Dat hoeven ze mij niet te doen als ze mijn kruiden maar kopen.

Over zijn zakentalent: Zo goedkoop mogelijk inkopen, zo duur mogelijk verkopen, dat probeer ik. Mijn kruiden zijn meer waard dan goud, want met goud kun je niet genezen.

Voor een hoge boete is deze pochans niet bang (zijn laatste vonnis kostte hem 10.000 gulden) want, zegt hij, al zouden ze me bij het volgende

proces met 100.000 gulden beboeten, dan zou ik dat liever betalen dan één maand de cel in te moeten: mijn practijk in één maand is meer waard.

Van de Moosdijk zegt voorts, dat hij 70 à 80.000 gulden heeft terugbetaald „maar meer doe ik niet. Straks komt heel België om geld”.

Grof winstbejag

ALS HET GESPREK komt op klanten, die ongeneeslijk ziek zijn zegt Van de Moosdijk tegen de verslaggever van *Televizier*: Nou, normaal behandel ik geen kankerpatiënten of zo iets. Maar als die paar die er bij me komen nou met alle geweld thee willen drinken, dan liever de mijne.

Tot slot wordt in het artikel de officier van justitie, mr. Hulleman geciteerd: „Dit is grof winstbejag van andersmans ellende”.

„Het zal”, eindigt het artikel, „de — inmiddels duizenden — slachtoffers op financieel gebied weinig soelaas brengen, het vele leed niet weg kunnen nemen, de gedupeerden niet helpen, dat Van de Moosdijk veroordeeld wordt tot hoge geldboetes. Evenmin als dit artikel het kan. Maar misschien dragen beide er toe bij vele duizenden anderen tweemaal te laten nadenken voordat zij de beslissing nemen de wonderdokter te consulteren. Want in de wachtkamer van de dood is het slecht toeven”.

„Alles met de pendel”, zo luidt het devies van de ware radiësthesist

WAT DE WICHELROEDE is voor de wichelroedeloper is de pendel voor de radiësthesist. Herhaaldelijk heeft men in de kolommen van ons *Maandblad* „pendelaars” kunnen tegenkomen. Met zijn pendeltje meent de radiësthesist ook de befaamde „aardstralen” onderaardse grotten en dergelijke te kunnen opsporen.

Hoe werkt hij nu bij een patiënt? Dat doet dr. J. F. Bakker in zijn proefschrift „Kwakzalverij en onbevoegd uitoefenen der geneeskunst” nog eens uit de doeken. Een tweede belangrijke groep attribu-

ten van de radiësthesist zijn de zogenaamde trousses (letterlijk vertaald: koker, doos met behoeftigheden). Dit zijn buisjes gevuld met plantendelen, orgaan delen enz.

In het *Maison de Radiësthesie* te Parijs kan men o.a. de volgende trousses (témoins pour recherches radiësthesiques) verkrijgen, namelijk trousses bestemd voor de kruidengeneeskunde, histologie, pathologie, micro-biologie, voor doseringen, normale histologie etc. In de trousse voor pathologische histologie bevinden zich o.a. preparaten van colon carcinoom, leukaemie, corpus uteri carcinoom intestinale tu-

berculose enz. om maar enkele voorbeelden te noemen.

De meest eenvoudige werkwijze van de radiësthesist is die, waarbij hij met zijn pendel boven het lichaam van de patiënt of boven de plek, die pijn doet, de diagnose uitpendelt! Een anderde boven de trousses met behulp van zijn penre mogelijkheid is dat hij de diagnose met de pendel vaststelt.

Is de patiënt niet aanwezig — geen nood, met een foto, brief of voorwerp van de patiënt gaat het óók. Op dezelfde wijze wordt tenslotte vastgesteld wat de patiënt moet slikken voor zijn genezing. Alles met de pendel!

Niet te stuiten?

W. van de Moosdijk adverteert nu in Frankrijk

EEN VAN de laatste nummers van het Franse zondagsblad France Dimanche bevatte onder een vette zekerkolomskop „W. v. d. Moosdijk révèle l'extraordinaire pouvoir des plantes" (W. v. d. Moosdijk onthult de buitengewone kracht van planten) een pagina-grote „ingezonden mededeling" in de vorm van een interview waarin kruidendokter W. v. d. Moosdijk zichzelf en zijn geneeskrachtige grassen aanprijst. Bijgevoegd is een bon die na inzending gratis documentatie belooft.

De Casterense Van de Moosdijk zet, constateert Het Parool, zijn kruidenhandel onverdroten voort (en natuurlijk slaat hij daarbij het goedgelovige Frankrijk niet over) ondanks de maximumstraf van f 10.000 boete, waartoe hij door de Eindhovense kantonrechter werd veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Overigens heeft v. d. M. hoger beroep tegen dit vonnis aangetekend.

Maar, ook al gaat hij, zich niets aantrekkend van de veroordelingen verder zijns weegs, de justitie is niet van plan niets te doen. Tegen het plaatsen van advertenties, zeker in buitenlandse kranten is weinig te beginnen.

Maar, aldus de officier van justitie in Den Bosch, er zijn wel twee nieuwe politie onderzoeken tegen Van de Moosdijk aan de gang, die mogelijk opnieuw tot vervolging zullen leiden. Het ene onderzoek houdt zich bezig met (vooralsnog vermeende) recentere delicten inzake het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, het andere gaat na of er bij Van de Moosdijk sprake is van overtreding van het vestigingsbesluit.

Mocht het wat dit laatste betreft tot een veroordeling komen door de economische politierechter, dan kan de kruidendokter zijn handel wel inpakken. Tenzij hij wat mazen in de wet weet te vinden.

Lei Loozen: Hoe kom ik aan dassenvet?

MIJNWERKER LEI LOOZEN in Simpelveld is vervolgd over het verbod om op dassen te jagen dat nog in ons land geldt. Honderden mensen met ademhalingsstoornissen zijn nu gedupeerd, zegt hij, aldus lezen wij in De Tijd. Dassenvet is namelijk een uitstekend masseermiddel. Het bezit geneeskracht en brengt verlichting bij perikelen met de ademhaling.

Lei Loozen, die vroeger in de mijnen werkte maar nu een primitief dierenpark bezit, heeft dit niet zelf ontdekt maar kent het als een eeuwenoude volksremedie. Velen geloven rotsvast in de geneeskrachtige werking van dassenvet en tegelijkertijd in de vindingrijkheid van de Simpelvelder. „Hij zal wel aan het begeerde artikel weten te komen,"

zo redeneren zij. Hij woont vlak bij België en Duitsland, waar de das geen bescherming geniet. Met behulp van vet van „buitenlandse" dassen heeft Lei Loozen al enkele honderden patiënten kunnen helpen, maar hij ziet geen kans om aan de sterk gestegen vraag te voldoen. De invoer van de in België en Duitsland geschoten dassen is namelijk niet toegestaan. Zij moeten klandestien over de grens worden gebracht. Voor Lei Loozen geen al te zware opgave.

Erger vindt Lei Loozen het, dat België en Duitsland niet rijk zijn aan dassen. Als verspreiders van de gevreesde hondsdolheid zijn heel wat dassen in beide landen vergast. De razzia op deze dieren had tot gevolg dat in België en

Duitsland weinig exemplaren meer aanwezig zijn, in tegenstelling tot Nederland.

„Zuid-Limburg zou een ideaal jachtterrein zijn maar het verbod om op dassen te jagen speelt mij danig parten."

Een Duitse patiënte heeft dassenvanger Loozen beloofd prins Claus als bemiddelaar in te schakelen. De Simpelvelder is van plan om Zuid Amerikaanse dassen in te voeren en daarmee een complete fokkerij te gaan opzetten. De afnemers van dassenvet zullen in dat geval uit de brand zijn, maar geduld is geboden. Er zijn twee problemen: bezit het vet van de Zuid Amerikaanse das dezelfde eigenschappen als dat van de „Europeanen?" En is de invoer wél toegestaan?

KH3 is in de Ver. Staten niet welkom

IN DE Verenigde Staten is het in Keulen vervaardigde „verjongingsmiddel" KH3 Geriatricum - Schwarzhaupt, dat tegenwoordig ook in Nederland verkrijgbaar is, in beslag genomen. Dit geschiedde bij iemand in Los Angeles, die het per post had besteld. Over dit KH3 hebben wij uitvoerig verteld onder het hoofd „KH3 capsules zijn in de mode bij de modekoningen" (op blz. 54, september '69).

Aanleiding tot dit ongewone ingrijpen van het Amerikaanse ministerie van gezondheid was niet slechts het feit, dat invoer per postpakket reeds enige tijd verboden was. Het geneesmiddel zou ook onjuist gedeclareerd zijn. In de bijgevoegde circulaire wordt verklaard, dat het middel een versterkende en reacterende werking uitoefent op het gehele organis-

me, dat door ouderdom niet meer optimaal functioneert.

De fabriek Schwarzhaupt KG te Keulen, die het middel vervaardigt, verzet zich tegen de aantijging dat deze beweringen onjuist zijn. Er loopt reeds sedert geruime tijd een procedure om het middel in de Verenigde Staten toegelaten te krijgen. De heer W. Schwarzhaupt verklaarde aan de Kölnische Stadt-Anzeiger: „We zijn er van overtuigd, dat de toelating van KH3 in Amerika door het ministerie van gezondheid daar te lande, slechts een kwestie van tijd is."

In de Duitse Bondsrepubliek is het middel al 10 jaar geleden geregistreerd. Onlangs heeft de politie te Bremen er proeven mee genomen. Daarbij zou aangetoond zijn dat het gebruik van de pillen in het bijzonder bij de vijftig- en zestigjarigen de snel afnemende weerstand verhoogde.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Bouter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,-; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 12

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,-;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 januari 1881

Voor het tijdschrift De Ziekenfondsgids van februari 1970 schreef de voorzitter van onze vereniging onlangs een uitvoerig artikel over wezen, omvang en gevaren der kwakzalverij.

Het artikel trok zeer de aandacht. Tal van dagbladen publiceerden er korte of langere uittreksels van. Hieronder volgt het artikel, hier en daar terwille van de plaatsruimte iets bekort.

Het liep de Overheid uit de hand

door A. P. N. DE GROOT, arts

Voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij

HET TERREIN van de kwakzalverij is dermate uitgebreid, dat in dit verband slechts enige zeer summiere opmerkingen kunnen worden gebracht. Een meer uitvoerig — zij het evenmin uitputtend — relaas zal te gelegener tijd als „Open brief aan de leden van de Staten Generaal” verschijnen als die zich gaan buigen over de inhoud van het zoetsappige rapport van de commissie-Peters, uitgebracht na een studie van bijkans vier jaren.

Om enig inzicht in de onderhavige materie te geven moet worden begonnen met een scherpe omschrijving van hetgeen moet worden verstaan onder het begrip: kwakzalverij.

De definitie hiervan, in woordenboeken weergegeven:

1. onbevoegd uitoefenen der geneeskunst,
2. het publiek iets op de mouw spelen, boerenbedriegerij, oplichterij, knoeierij,

geeft de ware betekenis van het woord onvoldoende weer.

Een moderne definitie

IMMERS BIJ deze begripsbepaling zou een wel bevoegde (arts, tandarts, dierenarts) nimmer als kwakzalver kunnen worden gekwalificeerd. Zelfs niet als hij — persoonlijk overtuigd van de waarde van zijn, door de we-

tenschap afgewezen, inzichten — de meest wonderlijke behandelingen zou toepassen.

Een moderne, alles omvattende, definitie, door de Vereniging tegen de Kwakzalverij reeds jaren gepropageerd, luidt: „wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis”.

Deze omschrijving accentueert twee principiële belangrijke punten en wel, dat de kwakzalverij

1. slechts een **bemoeienis** met de de gezondheid is en **geen echte zorg** er voor,
2. wetenschappelijk **niet** verantwoord is.

In zijn proefschrift: „Kwakzalverij en onbevoegd uitoefenen der geneeskunst” kan Dr. L. F. Bakker deze definitie moeilijk accepteren. Hij stelt: „Zeker dient elk geneeskundig handelen gebaseerd te zijn op wetenschappelijke grondslagen, maar wij zijn van mening, dat de kunst daarin niet gemist kan worden en zeker op het terrein van de huisarts en de psychiater een zeer belangrijke, misschien zelfs een overwegende rol speelt.”

De klinische blik

TEGENOVER DEZE zienswijze stellen wij, dat — hoe belangrijk ook de kunst van genezen moge zijn — het

allesoverheersende bij elk geneeskundig handelen het wetenschappelijk verantwoorde ervan moet zijn. Is aan deze primaire eis voldaan, dan zal het resultaat van de behandeling in zeer gunstige zin kunnen worden beïnvloed door de „klinische blik” zoals die door promovendus wordt beoogd met zijn uitdrukking „kunst”. Een handeling, louter en alleen steunend op de „klinische blik” (de „gave”, waarop onbevoegden zich beroepen) moet — bij gemis aan wetenschappelijk verantwoord zijn — als kwakzalverij worden gebrandmerkt.

De — wetenschappelijk gevormde — deskundige zal bij zijn handelingen tot een behoedzame oordeelsvorming komen, bij elk volgend onderzoek eigen inzicht steeds weer kritisch controleren en bij de geringste twijfel aan de juistheid van zijn — aldus gevormde — mening, steeds weer opnieuw gaan oriënteren.

Al dit bedachtzame is aan de kwakzalver vreemd: zonder enige kennis van zaken WEET hij, hij beweert immers van zichzelf, dat hij de „gave” heeft.

Zijn denkproces is allesbehalve logisch, maar berust op allerlei fantasieën, die hij niet nalaat tegenover zijn klanten met aplomb te verkondigen:

VERVOLG OP BLZ. 14

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

Het liep de Overheid uit de hand

VERVOLG VAN VOORPAGINA

Zenuwen in de knoop

„HET WATER is u over de longen gelopen”, „het vet is op uw hart geslagen”, „uw klieren zijn helemaal verdroogd”, „uw zenuwen zitten in de knoop”, „Ik zal, met bundeling van krachten, met magnetiseren en handoplegging de zenuwknoopen uit elkaar halen, het slijm doen vervloeien.”

Deze nonsensikale taal blijkt niet alleen bij het grote publiek, maar wonderlijk genoeg ook bij talloze intellectueel geschoolden aan te slaan. Men heeft met deze wonderlijke begrippen klaarblijkelijk generlei moeite en hanteert al dit soort „uitleggingen” met ontstellend gemak.

Het eigen WEZEN van de kwakzalverij moge met het bovenstaande voldoende duidelijk zijn geschetst.

Omgang van de kwakzalverij

WAT DE OMVANG betreft, die het kwaad van de kwakzalverij in de loop der decennia heeft aangenomen, wordt „geschat”, dat het aantal personen, dat per jaar gebruik maakt van de „diensten” van onbevoegden, de 100.000 belopt. Een wetenschappelijk onderzoek hiernaar en naar de diepere beweegredenen van het publiek om zich tot een „genezer” te wenden, is tot heden — helaas — nimmer uitgevoerd. Wel zijn de laatste tijd een paar enquêtes over de omvang van dit kwaad door het N.I.P.G./TNO gepubliceerd, maar deze hebben — om het beoogde doel te benaderen — te weinig diepgang gehad. Om deze reden zijn ze dan ook door de Vereniging tegen de Kwakzalverij als levensgevaarlijk afgewezen.

Velen zijn tekortgeschoten

HET HANDHAVEN van de Wet uitoefening Geneeskunst is in de loop der tijden de Overheid volkomen uit de hand gelopen. Tot het ontstaan van deze chaos hebben verschillende factoren in meerdere of mindere mate bijgedragen. Zonder tē diep hierop in te gaan moge worden geconstateerd, dat schuldig zijn aan het ontstaan van deze zēer ongewenste toestand:

● 1. de OVERHEID zelf en wel omdat ze heeft nagelaten:

a. een apparaat op te bouwen, dat op doeltreffende wijze de handhaving van de Wet uitoefening Geeskunst nastreeft;

b. het publiek doelbewust voor te lichten over de gevaren van de kwakzalverij;

c. haar ambtenaren, aan wie de handhaving van deze Wet is opgedragen voor dit onderdeel van hun taak een behoorlijke scholing te geven.

● 2. de POLITIE, omdat ze in tal van gevallen een onjuist opsporingsbeleid voert in verband met de — op dit terrein wel zeer specifieke — eisen van vooropleiding, die aan haar rechercheurs moeten worden gesteld.

● 3. de JUSTITIE, die bij de rechtspraak in verreweg de meeste gevallen eigen voorlichting door een getuige-deskundige meent kunnen ontberen.

Psychologisch niet geschoold

● 4. DE MEDICUS, die, psychologisch niet geschoold:

a. zijn patiënten niet op de juiste wijze benadert en daardoor — wellicht onbewust en ongewild — de weg naar de kwakzalver effent;

b. bij gebrek aan ervaring geen zakelijk inzicht heeft in het grote gevaar voor de volksgezondheid, dat van de kant van de kwakzalverij dreigt en die, door dit gebrek aan inzicht — te goeder trouw — meent onder bepaalde (niet reële) voorwaarden deze we-

tenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoediging te mogen en te kunnen accepteren.

● 5. de PATIËNT (of diens familie), die — eigen schuld bewust — weigert een getuigenis à charge af te leggen tegen degene wiens „hulp” vrijwillig werd ingeroepen.

● 6. de KWAKZALVER zelf, de bewuste wetsovertreder, die imponeert door de zekerheid van zijn optreden, de (on)wijze woordenkeus, hierboven reeds gehekeld en de mysterieuze handelingen en die hierdoor appelleert aan de magische inslag van zijn „klanten”.

Het is dringend gewenst, dat naar al deze facetten eindelijk eens een grondig wetenschappelijk onderzoek wordt ingesteld, maar dan op een wijze, die dieper doordringend is dan die waarmede — veelal schriftelijke — enquêtes op dit terrein tot dusverre zijn doorgevoerd.

Gevaren en nadelen

REST NU NOG een bespiegeling over de GEVAREN, die het gevolg kunnen zijn van kwakzalverij. Deze kunnen in twee categorieën worden onderscheiden en wel:

1. nadeel voor het lichamelijk en geestelijk heil van de slachtoffers.
2. financiële uitbuiting van de „klanten”.

VERVOLG OP BLZ. 15

Wisselend gewicht bij WEGEN

ONLANGS HEEFT de Nederlandse Consumentenbond personenweegschalen onderzocht. En wel negentien verschillende exemplaren. De meeste van die weegschalen hadden een schaalverdeling in halve kilo's. „Dit suggereert”, zo wordt in de Consumentengids gezegd, „dat ze het gewicht ook in halve kilo's juist aangeven. Niets was echter minder waar. De meeste weegschalen gaven het gewicht met een afwijking van meer dan 1 kilo aan. Doorgaans werden de afwijkingen groter als de belasting boven de 60 kilo kwam. Soms ook werden de fouten van het begin af aan geleidelijk groter naarmate de belasting zwaarder werd. Ook kwam het voor, dat de afwijking tot een bepaalde belasting vrij klein was en dan ineens veel groter werd. De verschillende exemplaren van eenzelfde schaal reageerden niet altijd eender en zelfs hetzelfde exemplaar gaf bij achtereenvolgend gebruik wel eens verschillen

van een halve kilo te zien”. Er waren slechts twee schalen, die op een nog aanvaardbare wijze aan de eisen voldeden.

Nu fysiotherapeut

HET STAATSEXAMEN voor het diploma heilgymnast-masseur zal dit jaar in december voor de laatste keer worden afgenomen.

Zij die thans nog voor dit diploma studeren, kunnen in de loop van 1970 dit examen afleggen.

Sinds de tweede wereldoorlog zijn duizenden voor dit examen geslaagd; zij hebben daarna in de uitoefening van hun praktijk goede diensten aan de volksgezondheid bewezen.

De opleiding voor heilgymnast werd in 1965 vervangen door die van fysiotherapeut.

Het liep de Overheid uit de hand

VERVOLG VAN PAG. 14

De schrijver geeft hierna een aantal voorbeelden van gevaarlijke vormen van kwakzalverij. Wij ontleen daarvan, met het oog op de plaatsruimte slechts een paar gevallen.

Een wat oudere vrouw werd een jaar of drie behandeld door een kwakzalver voor hoofdpijn en tranende ogen. Na ziekenhuisopname bleek zij een hersentumor te hebben. Zij kon gelukkig nog worden geopereerd maar zij kon na de ingreep slechts met moeite lopen en was blind aan één oog geworden. Bij tijdig opereren had veel van deze narigheid voorkomen kunnen worden.

Al te mild vonnis

DEZE KWAKZALVER is wél vervolgd. Hij werd — nadat de kantonrechter zich door de Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid als getuige-deskundige had laten voorlichten — tot een fikse boete veroordeeld met daarbij de toezegging, dat, bij herhaling van de overtreding, niet gearzeld zou worden een vrijheidsstraf op te leggen. In hoger beroep werd de uitspraak véél milder.

Naar onze mening was dat een gevolg van het feit, dat de President van de Rechtbank het niet opportuun oordeelde ter voorlichting van zichzelf en van de rechters, eveneens de Geneeskundig Inspecteur als getuige-deskundige op te roepen. Doordat nu de — op medisch terrein belachelijke ondeskundige — beweringen van de rechtskundig raadsman van verdachte onweerlegd bleven werkte de foutieve indruk, door de pleiter bewust verwekt, bij alle toehoorders na. Dit kwam dan ook wel zodanig tot uiting in de uitspraak, dat het rechtsgevoel van ingewijden diep werd geschokt.

Een zeer bejaarde grootvader, aan wie voor zijn open longtuberculose een sanatoriumkuur was aangeraden, had weinig begrip voor de ernst. Hij zag er bovendien als een berg tegen op te moeten kuren. Op advies en aandringen van familie zocht hij raad bij een zeer bekende kwakzalver. Deze verkondigde, dat er van tuberculose geen sprake was, maar dat zijn „klant” slechts lijdende was aan bronchitis. Zijn „klant” kon gerust zijn

kleinkinderen blijven aanhalen als hij daaraan behoefte had. Gevolg: een explosie van tuberculose in de familiekring en bij de naaste omgeving van de lijder.

Vervolging bleef uit

OOK DEZE ONBEVOEGDE is niet voor de kadi gekomen. Dit keer omdat de ambtenaar, belast met de vervolging, niet geïnstrueerd voor dit voor hem zeer vreemde onderdeel van zijn taak, uit onwetendheid niet de juiste weg in dezen bewandelde. Hij verzocht namelijk aan de burgemeester van de plattelandsgemeente — in wie hij het hoofd van de politie ter plaatse zag — een vervolging in te doen stellen.

Zijn Edelachtbare zat waarschijnlijk met de narigheid voor zijn dorpsgenoot danig in zijn maag en deponeerde daarom voorlopig het verzoek tot het instellen van een vervolging maar in zijn bureau-lade. Pas ongeveer een half jaar na dato en na enige rappèls van de officiële instantie bracht hij het op laatstgenoemde te doen weten, dat hij — als hoofd van de gemeente — generlei bemoeienis had met de politiemans ter plaatse, daar deze een rijksfunctie bekleedde.

Artsenbul, ja, ja...

DE RECHERCHE van een gemeente-politie deed een inval in een tandheelkundig instituut wegens vermoeden van wettelijk niet geoorloofde tandheelkundige ingrepen. Bij het onderzoek werd aan de — in deze specifieke materie volkomen ongeschoolde — rechercheur door één van de aanwezigen een artsen-bul te zijnen name getoond met de mededeling, dat hij in deze inrichting belast was met de medische verantwoordelijkheid. Naar aanleiding van deze — in het procesverbaal zonder verdere toelichting vermelde — bijzonderheid werd van een vervolging van genoemd instituut en deszelfs werknemers afgezien.

Pas na geruime tijd bleek, dat de rechercheur op zeer simpele wijze om de tuin was geleid: de ondervraagde persoon was inderdaad de bezitter van het getoonde artsen-diploma, maar... hij verzweeg dat hij wegens ontzetting uit het beroep, niet gerechtigd (meer) was praktijk uit te oefenen.

Ook hier weer ontlieden de wetsovertreders (arts en het verdere personeel) hun gerechte straf

12
mei
dag
van de
verpleging

— ditmaal door een onjuist opsporingsbeleid.

Apparaat wetshandhaving

BOVENSTAANDE VOORBEELDEN — een greep uit vele beschikbare — wijzen alle in één richting: het ontbreken van een apparaat, dat gericht en systematisch werkend, handhaving van bestaande wettelijke bepalingen consequent nastreeft.

Bij de installatie van de — zéér eenzijdig samengestelde — commissie-Peters merkte de toenmalige Staatssecretaris onder meer op:

„Ik zou voorop willen stellen, dat bij de beschouwing van het vraagstuk centraal behoort te worden gesteld het heil van de patiënt, van de zieke mens, die genees-, heel- of verloskundige raad of bijstand heeft en die zich daartoe wendt tot degene van wie hij verwacht, dat deze hem die zal kunnen verlenen.”

Dat de commissie-Peters — na ruim drie en een half jaar ernstige studie — het hier gestelde niet heeft kunnen benaderen bewijst wel het feit, dat ze in haar — in mei 1969 ingediende — rapport de noodzakelijkheid van het creëren van een bovenvermeld apparaat met geen woord heeft aangeduid.

Financiële uitbuiting

OP EEN heel ander vlak ligt het tweede ernstige bezwaar tegen onbevoegde uitoefening der Geneeskunst: financieel buiten enkele wetsovertreders argeloze zieken, die ten einde raad zijn, te eigen bate uit. Deze onscrupuleuze lieden zijn in twee categorieën onder te brengen en wel:

1. zij, die weinig kostbare ingrediënten tegen abnormaal hoge prijzen leveren en
2. zij, die hun slachtoffers niet doeltreffende dure behandelingsmiddelen en -methoden aansmeren.

Het prototype van de eerste groep is wel de beruchte „kruidendokter” van Gasteren.

Het liep de Overheid uit de hand

VERVOLG VAN BLZ. 15

Een gevaar voor zieken-exploitatie leveren verschillende — al dan niet modern of luxueus ingerichte — instituten, die zich erop beroepen een „kuur“-instituut te zijn. Als prototype moge worden herinnerd aan het „kurhaus“ te Horst, gedreven door de modderbadspecialiste „Frau Doktor Beatrice Grimm.

Bij de tweede groep — het aansmeren van niet doeltreffende apparatuur — horen onder meer de volgende gevallen:

1. de klatergouden Japanse magnetische armbanden. De geneeskraft van dergelijke armbanden moet als kolder worden gekwalificeerd.
2. Dan zijn er nog de aardstralen, die door onbevoegden worden benut om zieken grote bedragen uit de zak te kloppen.

Lugubere voorbeelden

TOT SLOT zij nog enige aandacht besteed aan het lot van diegenen, die lijdende zijn aan een van de meest gevreesde kwalen aller tijden, de verschillende vormen van kanker.

De enorme vooruitgang, door de medische wetenschap en de techniek, hebben speciaal op het terrein van de kankerbestrijding zéér gunstig gewerkt. **Mits tijdig herkend en direct op de juiste wijze aangepakt heeft deze — voorheen absoluut ongeneeslijke — ziekte in vele gevallen niet meer die angstwekkende bezwaren van vroeger.** Naar schatting kan — onder bovenvermelde voorwaarden — tegenwoordig een 50% van de patiënten zo niet genezen worden, dan toch minstens aanmerkelijk verbeterd worden.

Met het oog op deze perspectieven moet het als moorddadig worden beschouwd als een onbevoegde op wetenschappelijk niet-verantwoorde wijze volhardt op zijn manier deze ernstige ziekte te lijf te gaan.

- a. Als luguber voorbeeld moge hier worden gewezen op de pseudo-bioloog, de Corsicaan Gaston Naessens, die jarenlang beklagenswaardige patiënten, lijdende aan de — ongeneeslijke — leucaemie (bloedkanker) bedroog door hen met een fictief „serum“ (bestaande uit zout en carbolzuur) in te spuiten.
- b. Eenzelfde droeve geschiedenis herhaalde zich toen de — geschorste — Belgische arts, Louis de Corte in Frankrijk verschillende

leucaemie-patiënten de dood inloeg met een zelf gebrouwen geneesmiddel.

- c. Een derde voorbeeld is „dokter Vierie“, maandenlang alom bekend als de Italiaanse arts, die door zijn wonder serum tegen kanker tal van zielige patiënten van heinde en verre tot zich trok. Totdat bleek, dat zijn middel uit niets anders bestond dan in alcohol opgeloste druppeltjes wijnazijn en tijloostinctuur.

De affaire-Samuels

AL DEZE VOORBEELDEN zijn droevig, maar we moeten ons wel realiseren, dat we voor een wetenschappelijk niet-verantwoorde behandeling van kanker ook dichterbij huis kunnen blijven. Laten we ons maar eens de — destijds geruchtmakende — zaak Samuels herinneren.

Op het rapport van de Voorzitter van de Gezondheidsraad, dr. J. J. Brutel de la Rivère, leverde dr. L. Meins-

ma, destijds directeur van de Centrale Kankerregistratie, in de Haagse Post van 7 september 1963 het volgende commentaar: „Uit het rapport van de voorzitter van de Gezondheidsraad, dat in 1949 verscheen, is voldoende duidelijk geworden, dat de therapie van dr. Samuels van geen enkele waarde is voor kankerpatiënten. Hieruit mag dus worden afgeleid, dat deze therapie zelfs schadelijk geacht moet worden voor kankerpatiënten, die momenteel elders wel met kans op succes zouden kunnen worden behandeld.“

Daarbij is géén woord Frans, maar desniettemin worden tot op de dag van heden in het „instituut“ van deze dr. J. Samuels zieken behandeld volgens de hierboven gewraakte methode.

Aan meerderen van hen wordt — z.g. ter behandeling te hunnen eigen huize — een hoofdfrequentapparaat verkocht voor duizenden guldens met de toezegging, het apparaat tweedehands terug te zullen nemen, indien het om een of andere reden overbodig zou zijn geworden (sic).

A. P. N. DE GROOT

Na 90 jaar: ontwerp wet dierproeven

EEN ONTWERP van de wet op de dierproeven is thans ingediend. En wel negentig jaar nadat voor het eerst de wenselijkheid van een wet ter regeling van de vivisectie in de Staten-Generaal ter sprake werd gebracht. Het wetsontwerp is gebaseerd op een voorontwerp, waarover de Centrale Raad voor de Volksgezondheid een gunstig advies heeft uitgebracht. Wij hebben dit voorontwerp indertijd vermeld.

Er zal een vergunningstelsel worden

ingevoerd. Vergunningen tot het nemen van proeven op dieren zullen alleen worden afgegeven aan instellingen zoals ziekenhuizen en universiteiten. Op het welzijn van de proefdieren zal streng toezicht worden uitgeoefend. Om het betrekken van dieren van de ongeregistreerde handelaren te voorkomen zullen de proefdieren in het algemeen slechts mogen worden betrokken van speciale hiertoe ingerichte fokkerijen. Grote waarde wordt ook gehecht aan het speciaal fokken van proefdieren van uniforme kwaliteit. Bij gebruikmaking van deze dieren kan n.l. met kleinere aantallen worden volstaan. De uitslag van de proef is dan namelijk zekerder en herhaling is dan overbodig geworden.

Dr. Krusinga legt in de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp de nadruk met name op het belang van methodes ter vervanging van dierproeven. Hij vestigt de aandacht op de mogelijkheden van het gebruik van weefsel- en celcultures en deelt mede dat de ontwikkeling daarvan thans wordt gesubsidieerd.

De Staatssecretaris deelt verder mee, dat hij aan de Minister van Onderwijs heeft verzocht, de universiteiten te wijzen op de wenselijkheid, herhalings- en demonstratieproeven zoveel mogelijk te vervangen door bijv. het gebruik van films.

De Zweedse posterijen gaven onlangs een serie postzegels uit met portretten van de Nobelprijswinnaars uit 1909. Hier de Zwitserse arts Theodor Kocher (1841-1917) een chirurg, bekend geworden om zijn kropoperaties. Hij deelt de zegel met de Duitse filosoof Ostwald.

Wij verorberen jaarlijks 300 à 400.000 kg. acetosal

KRITIEK OP het beleid van de Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen (KOAGG) is geuit door medewerkers aan het laboratorium voor Artsenijbereidkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Zij hebben er onlangs bij staatssecretaris Kruisinga op aangedrongen om van de „KOAGG” te eisen dat de tekst van het soort advertenties dat zij in hun brief beschreven, wordt geweigerd.

In een aantal landen, aldus Els van Wageningen in het Algemeen Handelsblad meent men dat preventieve controle op dergelijke advertenties niet indruist tegen de grondwet. Art. 30 van de Wet op de Geneesmiddelenwet is nooit in werking gesteld, omdat het in strijd zou zijn met het artikel in de Grondwet over de persvrijheid: „Niemand heeft voorafgaand verlof nodig, om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.”

Is er, vraagt Els van Wageningen, in ons land geen aanleiding over het in dezen volgens haar wel erg formele argument van de persvrijheid heen te stappen en de KOAGG onder jurisdictie van de minister te brengen? In Frankrijk, Italië en Luxemburg bestaat wel een preventieve controle op dergelijke reclame.

In hun brief wezen de medewerkers aan het bovengenoemd laboratorium op advertenties in dagbladen, die het merk Aspro aanbevelen.

Zij waarschuwden de staatssecretaris „dat de fabrikant van dit acetosal bevattende preparaat misbruik maakt van een bij de bevolking levende angst voor de Aziatische griep om een potentieel gevaarlijk middel, dat vele bijwerkingen bezit, als profylacticum aan te prijzen.”

Gevaar: maagbloedingen

ZO LUIDDE de tekst van de advertentie die (terecht!) de verontwaardiging van de medewerkers van het laboratorium opwekt:

„De griep staat voor uw deur! Geheel Europa ligt thans weer in de greep van de griep. In 1957 trof de Aziatische griepexplosie een groot gedeelte van de Nederlandse bevolking. In 1968/'69 maakte een nieuw virus wederom overal slachtoffers. Nu in 1970 heeft het A2 virus opnieuw onze grenzen overschreden. En straks misschien ook de drempel van uw huis... De Aziatische griep heeft dezelfde symptomen als een gewone griep (—) Wacht niet tot u deze ziekteverschijnselen aan den lijve ondervindt, maar reageer reeds bij de eerste rillingen (—). Neem twee Aspro's

met een zo heet mogelijke drank en doe dit driemaal per dag.”

Het specialité Aspro, dat gewoon acetosal bevat (het „aspirientje” zoals de algemene benaming is geworden), is weliswaar een betrekkelijk ongevaarlijk huismiddeltje, maar kan toch enige ernstige bijwerkingen veroorzaken, zoals maagbloedingen. Bovendien is acetosal helemaal geen geneesmiddel tegen of nog minder ter voorkoming van Aziatische griep. Wanneer men bedenkt dat er in Nederland jaarlijks zo'n drie- tot vierhonderdduizend kilo acetosal in tabletten en poeders wordt geconsumeerd, lijkt het niet wenselijk deze

Ongewenste vorm van reclame

hoeveelheid nog eens te gaan opvoeren door het middel aan te bevelen profylacticum tegen griep.

De Spaanse griep

EEN SOORTGELIJKE reclame voor middelen tegen griep deed zich voor in 1918, toen de Spaanse griep aan circa 20 miljoen mensen het leven kostte. Dat was meer dan tweemaal zoveel als het aantal slachtoffers van de gehele Eerste Wereldoorlog, die toen juist ten einde liep. Dat er — ondanks KOAGG — wat betreft het opstellen van sommige reclameteksten sinds 1918 nog niet zo heel veel veranderd is, blijkt uit de volgende advertentie uit die tijd:

„Een voorbehoedmiddel tegen de Spaanse griep. Zorg dat gij niet verkouden wordt; dit is een eerste vereiste. Als gij hoest, niest of keelpijn hebt, pas dan op, want dan behoort gij tot de eersten, op wie de Spaanse griep vat heeft. Bij hen, die een borstaandoening hebben, kunnen zich hoogst ernstige verwikkelingen voordoen; longontsteking behoort dan niet tot de zeldzaamheden. Zorg daarom, intijds uw schijnbare onschuldige verkoudheid te genezen met een krachtig werkend middel als: ABDIJSIROOP (—) Bescherm uw vrouw, Uw kinderen. Uw-zelf door vandaag

nog een flesch Abdijsiroop in huis te nemen. Een paar lepels per dag kunnen verkoudheid en griep voorkomen.

De KOAGG is, wij mogen er nog eens aan herinneren, een privaatrechtelijke instelling, in stand gehouden door de farmaceutische industrie, de dag- en weekbladers en de erkende reclame-bureaus. Deze hebben zich vrijwillig verplicht alle voor het publiek bestemde geneesmiddelenreclame aan medisch-deskundigen vooraf ter goedkeuring voor te leggen.

Sroom nieuwe geneesmiddelen mindert

DE STROOM van nieuwe geneesmiddelen neemt de laatste jaren geregeld af. Het voorlichtingscentrum van de farmaceutische industrie, dat dit verschijnsel signaleert, verklaart dit uit de tempovermindering bij de research van de farmaceutische industrie. Dit is een gevolg van het geleidelijk betreden van terreinen waarop nog veel fundamenteel onderzoek aan de toegepaste research moet voorafgaan.

Ook de voortdurend grotere behoefte bij het beproeven en registreren van nieuwe geneesmiddelen, alvorens zij aan de artsen ter beschikking worden gesteld voor het behandelen van hun patiënten leidt tot een daling van het aantal geïntroduceerde nieuwe geneesmiddelen.

REINIGINGSMIDDELEN

WANNEER speciale W.C.-reinigingsmiddelen samen met bleekmiddelen worden gebruikt, ontstaat het giftige chloorgas en dat kan voor de gebruikster of haar gezinsleden kwalijke gevolgen hebben.

In 1965 heeft de Consumentenbond deze zaak reeds aan de orde gesteld. Hij heeft daarbij aangedrongen op het plaatsen van duidelijke waarschuwingen op de bussen met deze reinigingsmiddelen. De Consumentenbond heeft nu nagegaan hoe de fabrikanten waarschuwen. Helaas, dat blijkt niet erg bevredigend te zijn. Sommigen zetten wel een waarschuwing op de bus, maar op een weinig opvallende manier, anderen waarschuwen helemaal niet. Er zal een verscherping van de wet nodig zijn om de consumenten te behoeden voor ongelukken met deze gevaarlijke middelen.

BELGEN ZIJN BAR BOOS OP VAN DE MOOSDIJK

REQUIEM VOOR den Kwakzalver, zette het Belgische radio- en televisie-weekblad Humo boven het artikel over Van de Moosdijk, dat hier te lande reeds werd gepubliceerd in Televisier. Heel nuttig, dat dit artikel ook in een veelgelezen Belgisch blad kwam. — Van de Moosdijk immers aast thans op slachtoffers in België, nu in Nederland, dankzij de Hilversummer M. Eerenberg en dankzij Willem Duys de spoeling erg dun is geworden.

Onmiddellijk kreeg de redactie van Humo reacties en reeds de volgende week drukte zij een brief af, waaruit blijkt, dat Van de Moosdijk precies dezelfde tactiek volgt als in Nederland met advertenties, die er uit zien als redactionele artikelen.

Men leze slechts:

„Mijn beste dank voor uw reportage over Van de Moosdijk. Aangezien Humo op grote schaal verspreid wordt, zal het vele mensen behoeden voor die kwakzalver. Ik zelf ben er bijna de prooi van geworden. Het hier bijgevoegde artikel verscheen in het gratis aan huis besteld reclameweekblad „Kortrijks Handelsblad“. Wie zou er nu gedacht hebben dat die redactie zulke onbetrouwbare feiten zou publiceren? Maar ja, als ze maar goed betaald worden is 't voor hen gelijk waar het geld vandaan komt, maar dan zouden ze tenminste zo eerlijk kunnen zijn eronder te zetten „ingezonden stuk“ of zoiets. Ik heb daar in geloofd en onmiddellijk geschreven, maar enkele weken later stond er in een ander reclameblad, nl. „Advertentie“, helemaal hetzelfde artikel met foto's en alles, precies hetzelfde. Toen ben ik achterdochtig geworden. Ik dacht bij mijzelf, twee verschillende bladen die verschillende reporters sturen en helemaal dezelfde reportage maken, dat kan toch niet, daar zit iets achter. Ik liet niets meer horen en later kreeg ik weer vanzelf een brief

van Van de Moosdijk (ik sluit ook de twee brieven hierin). Ik vind het gewoonweg schandalig dat die bladen zulke artikels publiceren, zonder na te gaan of er bedrog mee gemeoid is of niet. Begrijpen die mensen dan niet dat er zieke mensen zijn die alles zouden proberen om te genezen? Weten ze dan niet dat er mensen zijn die onnoemelijk lijden en have en goed zouden weggeven om te genezen of van hun pijnen verlost te zijn?

(naam en adres op de redactie bekend)

Van de Moosdijk heeft al in zulk een mate de woede van Belgen, die zich hebben laten verleiden grote bedragen uit te geven voor zijn kruiden gewekt, dat er in Antwerpen vergaderingen worden gehouden van benadeelden. Men bleek zo verontwaardigd over het optreden van de Brabantse kwakzalver, dat er in de eerste vergadering stemmen opgingen om gezamenlijk de bungalow in Gasteren in brand te steken, de ruiten in te gooien en Van de Moosdijk een aframming te geven!

Kappers mogen niet iets medisch doen

ONLANGS HEEFT de staatssecretaris van Economische Zaken, Van Son, een aantal eisen van vakbekwaamheid uit het vestigingsbesluit voor het herenkappersbedrijf geschrapt. Hij deed dit naar aanleiding van stemmen in deze richting uit de bedrijfstak zelf.

Scheren en het behandelen van de baard behoeft de herenkapper niet meer te kunnen. Maar ook is geschrapt: „enige kennis omtrent de meest voorkomende baard- en haarziekten“. Staatssecretaris Van Son is (terecht!) van mening, dat kappers de indruk zouden krijgen, dat zij iets medisch mogen doen.

ONDERZOEK CYCLAMATEN

DE STAATSSECRETARIS van Sociale Zaken en Volksgezondheid, dr. R. J. H. Kruisinga, heeft zijn medewerking verleend aan een gericht onderzoek naar de effecten op de menselijke cel en het nageslacht van chemische stoffen in het leefmilieu van de mens. Het onderzoek zal onder meer worden gericht op een afbraakproduct van cyclamaat, waarvan de scheikundige naam luidt N-hydroxycyclohexylamine.

Het onderzoek geschiedt door het Laboratorium voor Stralengenetica van de Rijksuniversiteit te Leiden, onder leiding van prof. dr. F. H. Sobels, in samenwerking met het Nationale Laboratorium te Oak Ridge in de Verenigde Staten.

Kraamverzorgsters als huwelijkspartners

GEZIEN DE grote behoefte welke aan kraamverzorgsters bestaat en ongetwijfeld zal blijven bestaan, zal een regelmatige aanvulling van het kraamverzorgstersbestand een eerste vereiste zijn. Dit betoogde onlangs staatssecretaris dr. R. J. H. Kruisinga bij de opening van het opleidingsinternaat voor kraamverzorgsters op „De Oosterhof“ te Rijssen.

Een moeilijkheid is dat een kraamverzorgster een zeer gewaardeerde huwelijkspartner blijkt te zijn. Dit is de voornaamste reden waarom het gehele bestand van gediplomeerde kraamverzorgsters binnen een tijdsverloop van drie jaar volledig vernieuwd moet worden, aldus dr. Kruisinga.

Hier komt nog bij dat de behoefte aan kraamverzorgsters toeneemt. Zij blijken thans ook in de klinieken van vroedvrouwenscholen en op kraamafdelingen van ziekenhuizen, een gewaardeerde kracht te worden.

Het aantal kraamverzorgsters bedraagt thans plm. 4000, waarvan er 3400 de volledige kraamzorg thuis geven.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buijer, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede, mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

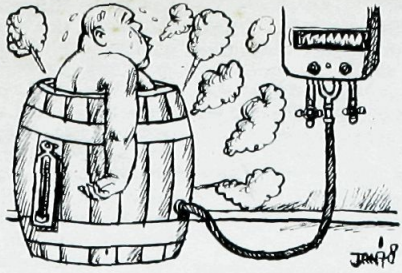
BLZ. 18

Abonnement per Jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerenden f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

19.50 Wat heet beter

De zesde aflevering van dit maandelijks
programma over andere manieren van ge-

nezen gaat over licht-, lucht- en waterthe-
rapieën.

M.C.R. V. Gielis
ii mrt. 1978,

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

TENDENTIEUZE VOORLICHTING*door A. P. N. DE GROOT, arts**Voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij*

EÉN VAN DE vooraanstaande oudere artsen, toegewijd abonné van de Nieuwe Rotterdamse Courant, bezorgde ons een knipsel uit dit blad van 28 maart j.l. met de — alles zeggende — verzuchting: „Als je nu zoiets leest in vrijwel het beste dagblad van Nederland, dan vraag je jezelf af of het nog zin heeft de strijd voort te zetten”.

Het — aldus gewraakte — artikel was van de hand van de medische medewerker en getiteld: „Kwakzalverij bevordert door nalatigheid instanties”.

De eerste helft gaf een vollediger samenvatting van de inhoud van een stukje „Wezen, omvang en gevaren van de kwakzalverij”, verschenen in het februari-nummer van de Ziekenfondsgids, dan de publicaties in welk ander dagblad ook.

De tweede helft — een minder waardig commentaar — moge hier volgen.

Apodictische toon

Ondanks deze sprekende voorbeelden stimuleert De Groot wel tot enig commentaar, niet in het minst door de apodictische toon van zijn beweringen. Het is b.v. niet erg genuanceerd om de heterogene groep onbevoegde genezers (incl. de bevoegde artsen, die „wonderlijke” behandelingen toepassen) over één kam te scheren. (Strikt genomen zou men uit de gehanteerde definitie kunnen opmaken, dat de onbevoegde genezer, die echte zorg aan de dag legt géén kwakzalver zou zijn, maar uit het artikel als geheel blijkt daar verder niets van.)

Uiteraard moeten figuren als de Brabantse kruiden„dokter” vervolgd worden, maar het is een weinig verhelderende generalisering om zulke lieden op één hoop te vegen met de grote groep bona-fide paranormale genezers.

Deze laatsten buiten hun cliënten niet financieel uit, imponeren lang niet altijd door zekerheid van optreden en met aplomb verkondigde fantasieën, en berokkenen hun patiënten vaak geen nadeel omdat ze alleen mensen in behandeling nemen, die met de kwaal, waarmee ze komen, bij een arts bekend zijn.

In een aantal gevallen schijnen deze genezers sommige patiënten zelfs gunstig te beïnvloeden. Wie tegen dit laatste argument wil inbrengen, dat zo een effect op „louder suggestie” berust, maakt zich schuldig aan de door Goethe gehelde pseudo-wetenschappelijke denktrant: „Denn eben wo Begriffe fehlen, Da stellt ein Wort zur rechten Zeit sich ein” en neemt de plicht op zich uit te leggen wat suggestie is en hoe die werkt.

Naïef vertrouwen

Lang niet alle verschijnselen, die we waarnemen, lenen zich zonder meer voor benadering met de nu als wetenschappelijk erkende methoden, zeker niet als het gaat over ziekte en genezing, waar objectiviteit en subjectiviteit zo complex verstrengeld zijn.

In het artikel van De Groot klinkt een naïef vertrouwen door in de wetenschap, die bijna op een dogma gaat lijken. Zelfs prof. Priwtzkofsky, die toch waarachtig niet van een onwetenschappelijke attitude verdacht mag worden, kwam onlangs tot de ontwapenende conclusie: „als wetenschappelijker moet men ook rekening houden met onmoge-

lijkheden wanneer men der waarheden vinden wil.”

Als dan tenslotte wetenschap zo sterk op een dogma gaat lijken, dat haar handhaving opgedragen kan worden aan ambtenaren van de overheid, waarbij nota bene geëist kan worden, dat ze hiertoe adequaat worden geschoold, kan dit naïeve vertrouwen potentieel gevaarlijk worden.

Wetenschap dient vrij te zijn, overheidsingrijpen moet mogelijk zijn om excessen te voorkomen. De wet uitoefening geneeskunst heeft zonder twijfel heilzaam gewerkt op de gezondheidszorg, maar de mate, waarin ze tegenwoordig overtreden wordt zonder dat er wordt vervolgd, bewijst, dat ze niet meer hecht verankerd ligt in ons rechtsbewustzijn.

Het zou misschien goed zijn als daar iets aan gedaan werd, maar een aanpak, die De Groot blijkt voor te staan, past niet in de moderne trend om patiënten de vrijheid tot medeverantwoordelijkheid te geven.

Zo, dat was het dan.

Ons — apodictische — verweer tegen deze — wel zéér tendentieuze — „voorlichting” van de lezerskring van de N.R.C. luidt als volgt.

De — medische — medewerker praat krom wat recht is en werpt zich op als een advocaat van kwade zaken — in de slechte zin van het woord — om zijn cliënten (de grote groep van bona-fide paranormale genezers) een schijn van kans te geven. Tot dat doel doktert hij zijn lezers een vals — bewust vertekend — beeld voor van het, door hem gerecenseerde. Hij geeft daarbij herhaaldelijk blijkt niet de minste moeite te hebben genomen zich

VERVOLG OP BLZ. 20

TENDENTIEUZE VOORLICHTING

VERVOLG VAN VOORPAGINA

werkelijk te verdiepen in de draagwijdte van de talloze facetten van het begrip: kwakzalverij.

De becritiseerde auteur van het oorspronkelijke artikel moge op zijn beurt hier — als getuige-deskundige — de strijd met deze advocaat aanbinden.

● 1. De heterogene groep van onbevoegde genezers bevat louter wetsovertreders en behoort als zodanig (met artsen, die wonderlijke — wetenschappelijk niet verantwoorde — behandelingen toepassen) tot het gilde van de kwakzalvers. Onwaarsachtig is het deze rubricering af te doen met de denigrerende opmerking: „over één kam scheren”.

● 2. Het eigengereide plaatsen van aanhalingstekens rond het woordje: wonderlijke, heeft kennelijk ten doel gehad de auteur af te schilderen als iemand, die er toch wel een zeer... wonderlijke betoogtrant en woordkeus op na houdt. Als dat al zo zou zijn, dan ware het te wijten aan een kwakzalvende arts-pleitbezorger van de — door recensent geprotegeerde — groep bona-fide paranormale genezers. Deze figuur toch heeft het bestaan op zijn — helaas vrije — spreekuur een goed gereguleerde diabetes-patiënt van elders een dreigend coma te bezorgen. De arts-pleitbezorger halveerde n.l. zonder blikken of blozen — dank zij zijn hang naar natuurgeneeswijze — de uitgekniende voorgeschreven dagelijkse hoeveelheid insuline en vervangde de weggelaten helft door een... afkooksel van een stukje hout van de Himalaja! (sic). Is dit niet wonderbaar?

Wij vragen ons in gemoede af waarom de medische medewerker van vrijwel het beste dagblad van Nederland tegenover zijn lezerschare dit soort (mis)handelingen niet durft te scharen onder de noemer Kwakzalverij, maar over degenen, die hierin geen been ziet minachtend opmerkt, dat die alles „over één kam scheert”.

● 2. Als over: de onbevoegde genezer, die echte zorg aan de dag legt, wordt gefilosofeerd, wordt een — aan duidelijkheid niets te wensen overlappende — definitie onrecht aangedaan. Een zodanige genezer toch vaart in precies hetzelfde schuitje als de te zorgzame moeder, die haar kind inadequate voeding toestopt, het ondoelmatig kleedt of wel het ver houdt van elk — vermeend — gevaar. Dit soort zorg heeft niets van doen met

echte GEZONDHEIDSZORG, maar is louter een — soms fatale — BEMOEIENIS met andersmans gezondheid.

● 4. Waar recensent de grote groep bona-fide paranormale genezers ten tonele voert, geeft hij over deze kwakzalvers géén eigen oordeel, maar praat de pleitbezorgers van deze wouid-be „genezers” klakkeloos na. Met hen poogt hij het argeloze publiek diets te maken, dat er veel goeds zou uitgaan van deze wetsovertreders. Maar bona-fide genezers besiaan niet, omdat zij allen — doelbewust — de wet uitoerening geneeskunst overtreden en als zodanig per definitie niet als „te goedertrouw” kunnen worden aangemerkt. Als we de zaak heel nuchter bekijken moeten we tot de slotsom komen, dat het mooie epitheton dan ook niet gegeven is om aan te tonen, dat deze lieden zo te goeder trouw zijn, maar dat het is uitgevonden om het onnadenkende publiek te suggereren, dat ze zo geweldig goed zouden zijn als „genezer”. Hoe gevaarlijk deze stelling moet worden geacht moge blijken uit het falen van de roemruchte Gerard Croiset, die vruchteloos maandenlang poogde een jonge vrouw met lupus van de wang door magnetiserende hokus pokus van haar ernstige huidaandoening te „genezen” (wederom sic).

Ook de misgreep van de 40-jarige ingenieur, die — geheel pro deo — een buurjongetje, dat over buikpijn klaagde, zonder gewetensbezwaar „de hand oplegde” tot — na het onderzoek van een arts — de blindedarm-ontsteking werd vastgesteld, accentueert dit gevaar.

Uit deze authentieke verhalen moge blijken hoezeer deze „bona-fide paranormale genezers” — door recensent op het schild geheven en door hun pleitbezorgers aangemoedigd — de volksgezondheid kunnen verkrachten. Om deze reden mag aan deze groep geen enkele — ook niet de geringste — bevoegdheid worden toevertrouwd. Zolang niet onomstotelijk is bewezen, dat er in hun „claim” als „genezer” iets zit, moeten ze worden aangeslagen als doodgewone placebo-mannetjes.

Terecht wordt hier met één veeg de medische medewerker — naar aanleiding van zijn stellingname in dezen — op één hoop gebezemd met zijn bona-fide paranormale placebo-mannetjes en al hun verdere pleitbezorgers.

● 5. Zolang de schijn nog geen werkelijkheid is geworden is de — losse opmerking: „In een aantal gevallen schijnen deze genezers sommige pa-

tiënten zelfs gunstig te kunnen beïnvloeden” een schijn-heilige propaganda, waar een gekwalificeerde medicus zich niet zonder prestige-verlies achter kan stellen.

● 6. De recensent draait de bewijslast volkomen om als hij poneert: „Wie tegen dat laatste argument wil inbrengen, dat zo een effect op „louter suggestie” berust... neemt de plicht op zich uit te leggen wat suggestie is en hoe die werkt”. Als wetenschapsman had hij zijn lezers duidelijk moeten maken, dat op degene, die beweert zieken gunstig te kunnen beïnvloeden, de bewijslast hiertoe drukt. Zolang dit laatste niet is geschied, moet het prematuur worden geacht van een ander te eisen te bewijzen, dat deze bewering niet juist zou zijn, dan wel, dat hier slechts van suggestie — wat dat begrip dan ook mag inhouden — kan worden gesproken.

● 7. Professor Priwtzkofsky heeft groot gelijk met zijn conclusie, dat hij — als wetenschappelijker — met onmogelijkheden rekening moet houden, als hij der waarheid vinden wil. Deze voorzorg lappen de groep bona-fide paranormale genezers en hun pleitbezorgers (en klaarblijkelijk óók de recensent) aan hun laars: zij houden generlei rekening met onmogelijkheden, maar gaan — principieel, juist alsof het een axioma zou zijn — van al het onbewezene uit bij hun — dubieuze — handelingen.

● 8. Wel buitengewoon tendentius — en nog wel doelbewust — is het als recensent de auteur in de schoenen schuift, dat hij handhaving van de wetenschap aan ambtenaren van de overheid opgedragen zou willen zien, voor deze groep nota bene ook nog een adequate opleiding hiertoe zou eisen.

Voor deze verdraaiing van feiten is maar één toepasselijke interpretatie: „Bah”.

Immers, in het originele stuk staat duidelijk vermeld, dat genoemde ambtenaren handhaving van wettelijke bepalingen is opgedragen. Daar zij hiervoor bij hun studie als arts niet zijn opgeleid, acht de auteur het noodzakelijk, dat hun deze scholing alsnog wordt gegeven, hiermede bedoelende een scholing in politoneel, juridisch en administratief opzicht.

● 9. De wet uitoefening geneeskunst wordt door een complex van oorzaken (in het originele artikel zijn er een zes-tal opgesomd), in hoge mate overtreden. Uit dit laatste zonder verder bewijs maar te concluderen, dat ze niet meer hecht verankerd zou zijn in ons rechtsbewustzijn is wel een te onbewezen veronderstelling.

VERVOLG VAN BLZ. 20

Het is de overtuiging van de kwakzalverij-bestrijders, dat — als alle geëigende maatregelen zouden worden getroffen — en ook op een behoorlijke wijze tot uitvoering worden gebracht — de gewraakte wetsovertredingen binnen een gelimiteerde tijd tot een minimum zullen teruglopen. Op beperken van de vrijheid van patiënten tot medeverantwoordelijkheid (wat verstaat recensent onder dit — vage — begrip?) hebben deze maatregelen in geen dele enige invloed. Het verwijzen naar de moderne trend — (wat klinkt dat aangepast) — is weer zo'n camouflage van de naakte werkelijkheid, die de advocaat van kwade zaken typeert.

Het geheel nog eens overpeinzende

HANDGREPEN

ja of neen?

IN DUITSLAND en andere Europese landen maken rugklachten (hernia!) en van gewrichtsklachten gebruik van bepaalde handgrepen. In Nederland echter staan de artsen er huiverig tegenover. Er zouden ook patiënten aan de behandeling, zoals die in Duitsland wordt toegepast, zijn overleden. Wel maken Nederlandse artsen zich ongerust over de groeiende stroom van Nederlanders die voor bijvoorbeeld de behandeling van hernia zich tot Duitse artsen wenden.

Volgens een verklaring van de arts B. D. Bangma, voorzitter van de internationale vereniging van revalidatie-artsen, een verklaring die in het Algemeen Dagblad werd afgedrukt, werkt een handjevol Nederlandse fysiotherapeuten, heilgymnasten, al met deze nieuwe vorm van behandeling.

Hoewel zij alleen patiënten mogen behandelen met een verwijsbriefje van de arts, zijn zij in tal van gevallen vrij in de keuze van de methode.

Dokter Bangma: „De merkwaardige situatie doet zich nu voor dat fysiotherapeuten een behandeling toepassen die de Nederlandse artsen afwijzen en ook niet voorschrijven. Het is zaak dat op korte termijn de Nederlandse artsen zich duidelijk uitspreken en onderzoeken of hun voorlopige bezwaren wel gehandhaafd kunnen blijven. Daarbij komt nog dat, ook al is

zijn we tot de conclusie gekomen, dat

1e de volksgezondheid ernstige schade wordt toegebracht door het — ondoordacht — pousseren van placebo-achtige „bona-fide paranormale genezers”.

2e de zin van het becristiseerde oorspronkelijke artikel op ontoelaatbare wijze geweld is aangedaan en

3e de medische medewerker van vrijwel het beste dagblad van Nederland door het publiceren van allerlei drogredenen in een — wel zeer ondermaats — artikel zijn lezerschare een — volkomen vertekend — beeld van het behandelde onderwerp heeft voorgedokterd.

A. P. N. DE GROOT

de fysiotherapeut vrij in de keuze van behandelingsmethode, de verwijzend arts verantwoordelijk blijft.”

In Duitsland, Frankrijk, Italië en België schrijft de wet voor dat alleen artsen de „hand”methode mogen toepassen. Daar ligt de situatie juist andersom. In internationaal verband is het volgens dokter Bangma hoognodig dat de Nederlandse artsen zich op hun uitzonderingspositie bezinnen.

STUDIEVERENIGING VOOR PSYCHICAL RESEARCH

NU EEN „KLUBJE ZONDER INHOUD”

VOLGENS EEN rapport van het vorige jaar, opgesteld door de Utrechtse Vakwerkgroep Parapsychologie is de Utrechtse Vakwerkgroep Studievereniging voor Psychical Research (SPR) gedegradeerd tot een „klubje zonder inhoud”. Op 1 april 1970 was het vijftig jaar geleden dat deze Studievereniging te Amsterdam werd opgericht. Dit geschiedde onder auspiciën van een groot aantal hoogleraren en academici, vertelt in een herdenkingsartikel in Het Vaderland, de heer G. Zorab. Voorzitter werd bij de oprichting de Groningse hoogleraar dr. G. Heymans.

Na het overlijden van prof. Heymans volgde prof. mr. dr. L. Polak

hem op. Uit hoofde van zijn filosofische levensbeschouwing bestempelde deze de paranormale fenomenen als pure nonsens. De vereniging verliep dan ook sterk en was tegen het einde van de jaren twintig aan opheffing toe.

De heren Dietz, Poortman en Tenhaeff bleezen de vereniging echter nieuw leven in, o.a. door uitgave van het Tijdschrift voor Parapsychologie. „Tot aan de Duitse invasie”, aldus de SPR zich in een groeiende belangstelling van academici en literatoren verheugen en dit ondanks de soms hevige persoonlijke twisten, die de eensgezindheid in het bestuur danig aantastten”.

Het spook molk de koeien van de buurvrouw

IN HET Siberische dorp Dmitrijewka was iedereen er van overtuigd, dat af en toe een spook de koeien molk van een inwonster. Ook bewerkte het spook in heldere nachten wel eens de tuin van de vrouw.

Met zulk soort zaken moest je je maar niet al te veel bemoeien, zo meenden de dorpelingen en het spook kon ongehinderd zijn gang gaan in het nachtelijk duister.

Nu is uitgekomen dat „het spook” een ondergedoken boer was, die zich veertig jaar geleden had verborgen. Kort tevoren was hij tot twee jaar dwangarbeid veroordeeld wegens verzet tegen de gedwongen collectivisatie van zijn boerderij. Alleen zijn zuster wist er iets van, want hij woonde in een schuur achter in haar tuin. Hij bracht zijn dagen door met vlechten van manden of slapen.

Dezer dagen heeft Fjodor Stoekatsj, zoals de man heet, zich bij de politie aangegeven, omdat hij bevreesd was dat een boze buurman hem zou verraden. De nu zeventigjarige man bekende dat hij veertig jaar geleden uit een dwangarbeiderskamp was ontsnapt. Zijn zoon had gemeend dat hij al lang dood was.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

OQ - „OOK U”

Op de beeldbuis verschijnt nu een derde serie televisiefilmpjes onder de gemeenschappelijke noemer OQ („ook u”). Sedert zij in 1966 voor het eerst op het televisiescherm verschenen hebben zij veel aandacht getrokken. En met recht en reden. Want het gaat hier om gezondheidsvoorlichting en -opvoeding, die iedereen zich ten nutte kan maken.

De derde serie van deze filmpjes met een duur van één minuut behandelt onderwerpen als de bevordering van de gezondheid van de mens in zijn eigen omgeving, vroege ontdekking van kanker, gebitsverzorging, het gevaar van kolendamp-vergiftiging, verstikkingsgevaar in gesloten ruimten, jeugd en hygiëne, veiligheid in huis en een waarschuwing tegen het roken. In totaal werden door de cineast Joop Scheltens twaalf van deze filmpjes vervaardigd.

Nederlandse Kruisverenigingen, het Koningin Wilheminafonds, het Veiligheidsinstituut, het Ivoren Kruis, de Kon. Ned. Mij ter Bevordering der Pharmacie behoorden tot de instellingen, die voor deze televisie-„spots” hun medewerking verleenden.

Uit de keuze van de onderwerpen blijkt dat men ook het controversiële niet ontziet. In de oude serie stond de waarschuwing tegen al te veel roken ver aan de kop, wat de reacties van het publiek betreft. Er kwamen er op dit filmpje ruim 2500 binnen. De Nederlandse Omroep Stichting zendt de OQ-„spots” uit op het tijdstip dat een grote kijkdichtheid mag worden verwacht, namelijk om tien minuten voor zeven 's avonds.

Wij verheugen ons over deze gang van zaken, waaruit blijkt hoezeer men zich het belang van de gezondheidsvoorlichting voor ogen stelt. Maar... in deze rij van filmpjes had al lang een filmpje moeten worden opgenomen tegen de kwakzalverij. Aan waar- schuwend materiaal ontbreekt het niet — de archieven van onze vereniging

NAAR DE KWAKZALVER GAAN IS: EEN STAP TERUG

DE HOOFDREDACTEUR van Het Vaderland, de heer J. W. Jongedijk, had een interview met de voorzitter van de Kon. Mij. tot Bevordering der Geneeskunst, de Haagse longarts dr. L. van der Drift. Aan dit gesprek ontlenen wij het volgende:

J. W. JONGEDIJK: De patiënt vraagt meer informatie dan vroeger, dat betekent dat de arts meer tijd aan hem moet besteden. Het aantal artsen daarentegen neemt eerder af dan toe, zodat iedere medicus overbelast is. Hoe is hij dan in staat aan de verlangens van de patiënt tegemoet te komen. Ligt hier niet een oorzaak van de kortsluiting die er in de verhouding arts—patiënt bestaat.

DR. L. VAN DER DRIFT: Er is een gebrek aan tijd en aan beschikbaar medisch personeel, om aan de stijgende vraag naar medische zorg te voldoen. Men ontkomt daarom veelal niet aan de noodzaak in de oude, paternalistische sfeer te handelen.

—Is dat ook niet een oorzaak van het feit dat vele mensen naar kwakzalvers gaan. Deze lieden, zo wijzen onderzoekingen uit, krijgen het hoe langer hoe drukker en dat komt toch mede door hun zelfbewust optreden. Deze mensen blijken vaak goede psychologen te zijn, zodat alleen al van hun optreden een niet te miskennen invloed en persoonlijk overwicht uitgaat, die bij artsen wel eens ontbreekt.

— Iemand die naar een kwakzalver gaat, doet eigenlijk een stap terug in

bevatten een onvoorstelbare hoeveelheid kwalijke feiten — en actueel is deze zaak nog altijd in hoge mate. Daarom moeten wij er op aandringen dat de NOS thans met spoed in haar répertoire van de OQ-spots een filmpje opneemt dat wijst op het gevaar zich onder behandeling te stellen van onbevoegden.

archaische denkvormen en geeft zich over in een magische belevings sfeer, die met de ontwikkeling van de medische wetenschap niets uitstaande heeft. Anderzijds is het zo dat er paranormale genezers zijn die bijv. door handoplegging een aantal mensen kunnen opvangen en beter dan menig arts in staat zijn in een intermenselijk contact een relatie op te bouwen en een vertrouwens sfeer te scheppen, waarin het een en ander bereikt kan worden. Hoe het echter ook zij, als men er heen gaat zet men een stap terug, men ziet dan duidelijk hoe dun bij vele mensen de schil van het intellectuele denken is.

— U schijnt dus verschil te maken met kwakzalvers en paranormale genezers. Zoudt u deze laatste categorie dan ook een zekere erkenning willen geven, vraagt de heer Jongedijk.

— Kwakzalvers zijn alleen uit op geldelijke gewin. Kwakzalver is een woord met een negatieve gevoelswaarde. Paranormale genezers handelen vaak uit een gedrevenheid om zich dienstbaar te maken. Men is nog nooit erin geslaagd voor deze mensen objectieve normen vast te stellen, zelfs niet prof. Tenhaeff, die zich vele jaren met dit probleem heeft beziggehouden, aldus het antwoord van dr. Van der Drift.

Vensterglas in bril

Bejaarden op het eiland Tholen en in West-Brabant zijn het slachtoffer geworden van oplichters. Eén bejaarde uit Poortvliet van 73 jaar heeft verteld dat twee mannen hem ervan overtuigden dat hij een nieuwe bril nodig had. Het werden twee brillen met vensterglas voor f 225,—. En de man leverde bovendien zijn oude bril in, waarschijnlijk om te voorkomen dat hij het verschil zag...

Prof. Tenhaeff:

Vóór CROISET, maar tegen vrije uitoefening der geneeskunst

IN DEZE kolommen is herhaaldelijk de handschoen toegeworpen aan prof. Tenhaeff, die tal van jaren buitengewoon hoogleraar in de parapsychologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht was. Een opvolger is er, nadat de heer Tenhaeff met emeritaat is gegaan, nog niet. Er was sprake van de *schepping van een ordinariaat in de parapsychologie*, maar de „gewoon hoogleraar in de parapsychologie is nog altijd niet benoemd. Er zou een z.g. „vakwerkgroep” zijn die bezetting van deze leerstoel verhindert, aldus een beschuldiging van de thans vijftig jaar bestaande Studievereniging voor Psychical Research (SPR)

In de faculteitscommissie is in zekere zin deze SPR vertegenwoordigd in de persoon van prof. dr. mr. J. Prins, de tegenwoordige voorzitter

Groeps-„behandeling” bij Croiset

„IK BEN EEN PIONIER” zei Gerard Croiset tegen Rob van Vuurs die een enorm lang interview schreef over de wonderman. Het werd gepubliceerd in De Typhoon. Croiset vertelde uitgebreid van zijn paragnostische successen. Wij lichten uit het interview de volgende puntjes: gemiddeld behandelt Croiset tachtig patiënten per dag; daarbij komen nog tientallen telefoontjes over vermissingen. Zijn vrouw neemt ze eerst aan en selecteert. „Ze bellen soms uit Londen als een paar manchetknopen worden vermist.”

Croiset doet alles in samenwerking met prof. Tenhaeff. Studenten verzorgen Croiset's administratie en post. De patiënten worden in een soort zaal met zo'n dertig stoelen behandeld. Hij behandelt de patiënten in groepen, dat gaat gemakkelijker. Eén voor één behandelen kost veel en veel meer tijd, vertelt Croiset. Vroeger deed ik 't wel en dan merkte ik dat sommige vrouwen meer voor mij dan voor hun ziekte kwamen. En niets menselijks is mij vreemd. Maar nu valt 't wel mee. Ik ben ondertussen 61.

Croiset rookt niet drinkt niet.

van de SPR. Deze commissie zal, naar uit een ingezonden brief in Het Vaderland blijkt, haar werkzaamheden om te komen tot een bezetting van de leerstoel, weldra (naar verwacht mag worden, zo wordt er voorzichtigshalve aan toegevoegd) tot een goed einde brengen.

Croiset's autobiografie

INTUSSEN PUBLICEERT prof. Tenhaeff geregeld in allerlei periodieken. Men weet, dat onze bezwaren vooral het feit golden, dat hij zijn beschermeling Gerard Croiset zó heeft opgehield, dat diens optreden als magnetiseur, als iemand die onbevoegd de geneeskunde uitoefent, daardoor een soort professorale ruggesteun verkreeg. Gerard Croiset, die nog maar altijd „in het nieuws” weet te blijven, is nu bezig met zijn boek, een autobiografie. „Ik wil louter en alleen de reeds bestaande wetenschappelijke ideeën verder consolideren,” zei hij tegen Teun van den Berg van Het Vrije Volk. „Ik wil de parapsychologie uit de mystieke nevelen halen.”

Van de hand van prof. Tenhaeff is onlangs ook een boek van de pers gekomen, „Magnetiseurs, somnambules en gebedsgenezers”. Het is uitgegeven bij Leopold in Den Haag, telt ruim 300 pagina's en kost f 14,90.

„Het is vooral de pastorale benaderingswijze van de patiënt (van de „genezer”, red.) die de genezing gunstig kan beïnvloeden, meent prof. Tenhaeff, die opmerkt dat veel genezers terloops als zielszorgers optreden.

En daarnaast zijn er dan nog de „krachten”, waaraan prof. Tenhaeff nog altijd geloof blijkt te hechten, al waren ze tot dusverre niet aantoonbaar.

Gebedsgenezers

OVER GEBEDSGENEZERS blijkt Tenhaeff niet zo goed te spreken te zijn. De integriteit van de Amerikaanse gebedsgenezer T. L. Osborne betwijfelt hij ten zeerste. Hij citeert daarbij uit het boek van de arts en predikant dr. F. A. Nolle, die wij in dit verband ook al eens in onze kolommen hebben geciteerd.

„Gij moet uit uw werken uw geloof tonen; in dit geval uw genezing,” zegt Osborne.

Waarop dr. Nolle zegt: Het is duidelijk, dat de keerzijde van deze rede-nering is, dat wie niet geneest, eigen-

KNOFLOOK-SPROOKJE

DOKTER H. L. HEIJERMANS in de medische vragenrubriek van Het Vrije Volk in antwoord op een vraag uit Friesland: „Over knoflook kunnen we kort zijn. Het is geen geneesmiddel, het voorkomt geen aderverkalking en heeft geen invloed op de kwaliteit van het bloed. Wat de fabrikant met jong houden van het bloed bedoelt is natuurlijk onzin en verlakkerij.”

„Spiritualist” in Goes geschorst

DE GOESE muzikleraar W. S. M. de Kort mag niet meer in de afdeling Goes van de Zeeuwse muziekschool komen, op last van de inspecteur voor de volksgezondheid in Zeeland, dr. S. Lelie, en het bestuur van de muziekschool. De heer De Kort die zich spiritualist noemt, wil zich op principiële en praktische gronden niet met een röntgenapparaat laten doorlichten op tbc. Het besluit hem de toegang te ontzeggen is daarom genomen op grond van de Wet bescherming leerlingen tegen besmettingsgevaar.

De heer De Kort acht een röntgenologisch onderzoek niet ongevaarlijk en wijst daarbij op hetgeen de Leidse professor Sobels en de Duitse hoogleraar Witte zouden hebben aange- toond. Hij acht de verplichting tot doorlichting een onderdrukking van de vrije wil. Hij wil zich wel onderwerpen aan een onderzoek via de Methode van Mantoux. Hij voert verder aan dat hij zich door de homoeopatische arts Kleinepiet in Goes heeft laten onderzoeken en dat deze verklaart dat hij géén tbc heeft.

lijkt niet lijdt aan zijn kwaal, maar aan zijn ongelof. De niet-genezene mag naar huis gaan met de wetenschap, dat, als hij maar een geloof had, hij gezond zou zijn geworden. Bitterder zielszorg is nauwelijks denkbaar, aldus dr. Nolle.

Prof. Tenhaeff antwoordt op de vraag of men genezers zelfstandig moet laten optreden ontkennend. Mensen, die met voorbijgaan van een arts zich tot een magnetiseur wenden lopen het gevaar het juiste tijdstip van medisch ingrijpen voorbij te laten gaan. Dit gevaar is vooral aanwezig, wanneer de magnetiseur een pijnstillende invloed uitoefent (). Daarom alleen al ben ik tegen een vrije uitoefening der geneeskunst.”

En Gerard Croiset dan, o hooggeleerde Tenhaeff?

Onderzoek naar roesverwekkende middelen

DE STAATSSECRETARIS van Sociale Zaken en Volksgezondheid, dr. R. J. Krusinga, heeft aan het Sociologisch Instituut van Groningen de opdracht verstrekt om het onderzoek naar het geneesmiddelengebruik uit te breiden.

De opdracht was in eerste aanleg gericht op het onderzoek naar het gebruik van geneesmiddelen, slaapmiddelen en kalmerende middelen. Men wil dit gebruik (of misbruik!) binnen de normale bevolking zo nauwkeurig mogelijk vaststellen.

Prof. Gadourek en dr. Jessen zijn op 1 mei begonnen met dit onderzoek in een aantal gemeenten.

Op verzoek van dr. Krusinga zal men nu ook vragen stellen over het gebruik van roesverwekkende en andere verdovende middelen.

Ook zal men proberen een inzicht te krijgen in de houding van de bevolking ten opzichte van het gebruik van drugs.

Middel voor Kiespijn

't Was marktdag in de stad.
Een zeker landman trad
Een apothekerswinkel binnen
En vroeg den knecht: Zeg, maat!
„Weet ge ook voor kiespijn raad?”
„O, jal dat leed is te overwinnen,
Is 't antwoord van den knecht;
„Een middel, vriend! voor echt,
„Probatum, wordt het uitgekreten.
„'t Wordt vaak er voor verkocht;
„Deez' flesch bevat het vocht.” —
(Salmoniac was 't moet gij weten;
Gij kent dit goed toch wel?
O, 't vliegt geweldig snel
In 't hoofd, als ge aan de flesch
durft ruiken:
't Is of gij stikken moet;
O, 't is zoo'n leelijk goed!)
„Hier is het, wat we er voor
gebruiken,”
Vervolgt de knecht en stak
Een flesch salmoniac
Hem onder 't neusgat: ruik maar
even!
„Maar, haal goed op, toe . . . zoo . . .”
Dat deed de man: „ol . . . ol . . .”

Dus schreeuwt hij, „'k sterf, ik ben vergeven!”
En valt onmiddellijk neêr;
Doch dra herrijst hij weêr
En zegt: „'k Wou u den hals wel breken”.
„Maar,” antwoordt hem de knecht,
„Het middel was toch echt,
„De pijn is zeker ook geweken?
„Het helpt toch elk, dat 's buiten kijf.” —
„Vent!” sprak de boer, „'t was voor mijn wijf.”

★

DIT RIJM, bestemd voor voordrachten in een tijd, dat de televisie nog niet zorgde voor passieve ontspanning en men zich vooral ten plattelande met nutsavonden, bijeenkomsten van reciteerverenigingen, rederijken etc. moest zien te vermaken, werd op 21 februari 1906 opgeschreven door D. W. Posthumus. Hij zette er zijn plaats van inwoning bij, Hem, N.H.

In Bondsrepubliek

CHIROPRAxie Blijkt een zeer WINSTGEVENDE LIEFHEBBERIJ

„WINSTGEVENDE LIEFHEBBERIJ in West-Duitsland”, zette de redactie van het Algemeen Dagblad boven een artikel over de „chiropraxie”, het verhelpen van pijnlijke rugklachten door middel van handgrepen. „Een chiropraktische behandeling mag alleen worden uitgevoerd door speciaal opgeleide artsen. Als kwakzalvers het gaan doen kan het levensgevaarlijk worden!” Deze uitlating tekende de Bonner correspondent van het bovengenoemd dagblad op uit de mond van een orthopedische specialist in Bonn, dr. Guido Sell. Dokter Sell past zelf chiropraxie toe.

Chiropraxie heeft na de oorlog veel opgang in Duitsland gemaakt. Er bestaat in de Bondsrepubliek een organisatie van artsen-chiropraktici met een eigen kliniek in Hamm, Westfalen en eigen opleidingscursussen. Naar schatting heeft een op de vijf Westduitse medische wereld nog niet eensgezind over het nut van deze methode.

Handvaardige amateurs

De chiropraxie wordt in de Bondsrepubliek niet door de wet beschermd of geregeld. Behalve heilgymnasten en masseurs passen ook volslagen leken de methode toe. Overal in het land zit dit soort wonderdoktoren. Sommigen houden spreekuur in een dorpscafé. De mensen stromen van heinde en verre toe en die kwakzalvers hebben een enorme reputatie. Dr. Sell wist zelfs van ministers die ernaar toe liepen. Deze amateurs zijn vaak buitengewoon handvaardig maar ze missen elke medische kennis.

Zo kon het voorkomen dat een man naar zo'n kwakzalver liep om een wervel recht te laten zetten. Onder tusschen zaaide de kanker zich in zijn lichaam uit, want de oorzaak van zijn rugpijn was een kankergezwel.

Een vrouw met spit in de rug ging, omdat de dokter haar niet vlug genoeg naar haar zin kon helpen, naar een wonderdokter, ergens in het Westwoud. Toen de pijn niet wegging keerde ze terug naar haar arts. Het was op het nippertje, want ze had een

acute blindedarmontsteking. . . En daar helpt geen chiropraxie tegen.

Dr. Sell verzekerde aan de journalist dat men chiropraxie nooit zonder meer mag toepassen. Vooraf is altijd röntgenonderzoek nodig. Daarna moet van geval tot geval de keus worden gedaan uit het medische arsenaal: massage, handmethode, bestraling, injecties, speciale gymnastiek — en vaak een combinatie van ettelijke methoden.

Een chiropraxist die zonder over medische bevoegdheid te beschikken een praktijk van beroemdheden had was „dr.” Stephen Ward. Tal van leden van de Engelse society telde hij onder zijn patiënten en tijdens het schandaal rondom Christine Keeler kwam zijn naam in de wereldpers. Men zal zich herinneren, dat in de loop van die gerucht makende zaak Stephen Ward zelfmoord heeft gepleegd. Dezelfde society kringen, die hem tevoren zo vereerden, hadden hem als een baksteen laten vallen.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres **Oranjelaan 6 te Hilversum!** Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

VENRAY HAD VEELZIJDIGE GEBEDSGENEZER

EEN KLEURRIJK VERHAAL uit een kleurrijke streek doet Jan van Lieshout in het Limburgs Dagblad. Het gaat over de gebedsgenezer Sjefke van de Kuluutweg te Venray geitenfokker, straatveger, directeur van een eigen museum, vol rariteiten en antiquiteiten. Jan van Lieshout heeft in zijn rubriek „De mannetjes van Jan” de Venrayse gebedsgenezer beschreven. En daaruit dan hebben wij voor onze lezers de passages van de gebedjes van „ons Sjefke” geknipt.

Strompelen naar Sjefke

WIE IN VENRAY zijn ledematen had verstuipt, strompelde naar Sjefke. Kuluutweg nummer 14 was het adres, waar de schrijnende pijn van brandwonden een halt werd toegeroepen. Met zijn gebedjes in de tale Kanaans stilde Sjefke tand- en oorpijnen, stelp- te hij bloed en bad hij zenuwen naar de Mookerhei. „Vandaag heb ik nog een vrouw op bezoek gehad, die morgen op rijexamen moet. Het menske stikte van de zenuwen”, stalt de geneesheer van de Kuluutweg wat vers leed uit.

SJEFKE JACOBS, 67 jaar oud, 1 meter 72 hoog, 97 kilo zwaar, met een buik in Romaanse stijl, een stekelige snor, waarvan het donkerbruin geen gelijke tred heeft gehouden met het grijs van de lok, die over zijn schedel ligt geëtaled en met een schelmse, jongenachtig ondeugende blik, werd vooral in crisis- en oorlogsjaren veelvuldig geconsulteerd.

Zigeunerkoning

DE MAN, die in zijn zondagse pak doet denken aan een Mexicaanse dorpsburgemeester, maar in verformfraaier kunstnijverheidsprodukt meer weg heeft van een zigeunerkoning prevelt enkele niet te doceren tekstjes noteert heiligen- en familienamen in een zakagendaatje, waarmee hij zich enkele keren per dag in gebed afzonderd, waarna de patiënt spoedig van pijn of zenuwen moet zijn verlost.

„De gebedjes heb ik geleerd van mijn schoonvader. Honderden hebben er mij om gevraagd. Tot nu toe heb ik ze alleen verder geleerd aan Sjef Creemers, een invalide man, die kan verdragen en vergeven en niet haatdragend is. Want dat mag niet. Als wij smoelerij krijgen — zal ik maar zeggen — en u timmert me op mijn kop, dan moet ik toch helpen, als u enkele dagen later met tand- of oorpijn bij mij komt. Dat kan niet iedereen. Mijn zonen zouden er niks voor waard zijn. Hun heb ik de gebedjes daarom niet geleerd. Ik vond het echter jammer om ze het graf in te nemen. Daarom

heb ik ze Sjef Creemers geleerd, die het al tamelijk goed kan. Naar hem

Opvolger kan het al tamelijk goed!

zal ik mijn klanten doorsturen, als ik met ons Drika in het bejaardenhuis zit.”

Die Drika!

DIE DRIKA! Op haar is de geneesheer van de Kuluutweg nog even stapel als in de verkeringstijd, die volgens zijn stipte boekhouding precies 1 jaar en 21 dagen heeft geduurd. „Op 8 september 1924 zei ze „ja” in een aardappelveld en op 29 september 1925 „ja” in de kathedraal van Venray”, tekent hij daarbij aan.

TIJGERBALSEM

ingezonden

Betreft het op pag. 4 van uw maandblad 85e jaargang nr. 1, januari 1970 verschenen artikel „Tijgerbalsem-tuinen”.

- 1e. Van de daaringenoemde Tijgerbalsem distanciëren wij ons volkomen.
- 2e. Het door ons uitsluitend in de Pharmaceutische handel gebrachte artikel vertoont alleen in naam overeenkomst.
- 3e. Onze Tijgerbalsem, Obat Matjan Polycorn, wordt door ons volgens de stringente regels der voorschriften van het College ter beoordeling van verpakte geneesmiddelen te Leidschendam en de Inspectie der Volksgezondheid, eveneens te Leidschendam, gefabriceerd.
- 4e. Voor de „Oosterse” Tijgerbalsem is erkenning aangevraagd, maar aangezien men niet aan de eisen van bovengenoemd college en bovengenoemde instantie kan voldoen, is de registratie geweigerd.

Wij vinden het daarom jammer dat wij niet eerst op de hoogte zijn gebracht van het artikel over Tijgerbalsemtuinen, doch wij vertrouwen, dat het misverstand ten aanzien van onze Tijgerbalsem-Polycorn, althans gedeeltelijk — voorzover dit ingezonden artikel mogelijk maakt — wordt weggenomen.

Amsterdam

Dr. G. DE HAAS

WEKAMINEN

Bij de Tweede Kamer is een ontwerp van wet ingediend voor een regeling om aan het ongecontroleerd gebruik van wekaminen zoveel mogelijk paal en perk te stellen.

De staatssecretaris, dr. R. J. H. Kruijsinga, acht een dergelijke regeling noodzakelijk. In de praktijk is naar zijn oordeel gebleken dat het medisch ongecontroleerd gebruik aanleiding geeft tot een toenemend misbruik ten nadele van zowel de lichamelijke als geestelijke gezondheid van de gebruiker en de menselijke samenleving.

De gevaren welke voortvloeien uit het misbruik van deze middelen, in het bijzonder wanneer het gebruik gepaard gaat aan het gebruik van andere middelen, hebben in Zweden zelf geleid tot een algemeen verbod van aflevering en gebruik van wekaminen.

Computer - concurrentie

EEN INWONER van de Zuid Spaanse stad Malaga heeft, waarschijnlijk voor het eerst in de geschiedenis, een kort geding aangespannen tegen een machine. De aanklager is Rafael Lafuente, astroloog van beroep, en het apparaat dat hij voor de rechter wil brengen is een elektronisch brein dat hem een geduchte concurrentie aandoeft bij het ontraadselen van de toekomst uit de sterren.

De computer heeft maar een halve minuut nodig voor het vinden van een antwoord op de meest benauwende levensraadsels van zijn klanten. „Een astroloog van vlees en bloed heeft zestig uur nodig voor het samenstellen van een horoscoop van het soort dat wij kunnen leveren”, zei de heer Lorenzo Herrero, die het brein in dienst heeft. „Het programma waarmee de machine gevoed is, heeft dan ook vijf maanden studie en voorbereiding plus enkele tonnen aan geld gekost,” voegt hij er aan toe.

Maar volgens astroloog Lafuente, aldus de Madrileense correspondent van De Telegraaf, de uitvoerige horoscopen die de machine in een tempo van ongeveer tweehonderd per dag uitstoot, „zonder meer fraude”.

Wim Rutten had al tien keer miljonair kunnen zijn

DE 55-JARIGE Wim Rutten in Geleen is directeur van een Lavo-school. Hij heeft in zijn leven geëxperimenteerd met hypnose en magnetiseren. Hij blijkt magnetiseur te zijn. Maar: „ik zie niet in dat magnetiseurs patiënten met de handen moeten bestrijken, ik magnetiseer per telefoon. Er zijn magnetiseurs die vrouwen op het spreekuur krijgen die iets aan de baarmoeder hebben. Waar blijf je dan met strijken? Hoewel ik magnetiseurs ken die daaraan ook beginnen.”

Rutten verklaart dat hij zich niet opwerpt als wonderdokter, anders had hij „al tien keer miljonair kunnen zijn”. Hij wil niet behoren tot het gilde der magnetiseurs en noemt tachtig procent van de „paranormale genezers” uitbuiters, „linke jongens, die er alleen maar op uit zijn om veel geld te verdienen.”

„Serieus genezer”

RUTTEN VINDT dat een genezer geen diagnose hoeft te stellen, daartoe is alleen de arts in staat. „Hij moet alleen kennis nemen van de totale persoon. Hoe vaak worden geen verkeerde diagnoses gesteld, die in feite onbetrouwbaar zijn en die verraden dat die diagnosesteller nog niet de elementaire kennis van het menselijk lichaam heeft. Bij een genezer moet gezien worden waarom hij wil genezen: uit winstbejag of uit idealisme.” Rutten acht zichzelf een serieus genezer, zonder winstbejag.

Hij ziet niets in gebedsgenezers: „De gebeden hebben niets te betekenen. Ik heb wel eens zo'n gebed gehoord. Ik kan mij niet voorstellen dat eventuele heiligen in de hemel naar die gebeden luisteren. Dat gaat dan zo: Heilige Donatus, ik gooi die of die ziekte over de heg, die of die ziekte is nu weg, help deze man of vrouw dat het weg blijft.”

Geen gebedsgenezing, wél magnetisme. Magnetiseurs kunnen volgens deze schooldirecteur een goede uitwerking hebben op bepaalde ziekten of personen. Hij vindt dat magnetiseren moet worden gezien als het verrichten van een magnetische handeling, althans dat „magnetische” wordt zo door de patiënt ervaren.

Kruiden? Neen...

EN DAN zijn er de kruidendokters. Daarvan moet Rutten ook niet veel hebben. Hij gelooft niet in de schadelijkheid van de kruiden, maar er kan iets verkeerd tussen zitten. Waar komen ze vandaan, wie controleert ze? „Zelfs in melk vindt men wel eens muizenrestanten en sigarettenpeukjes. Hoe kom je aan de kennis over gevaarlijke en ongevaarlijke kruiden, wat is goed voor een bepaalde ziekte? Waarom moeten kruiden van

hooguit twee of drie gulden dértig kosten? Er zijn ook wel gebedsgenezers die af en toe poeders verstrekken. Op het laboratorium van de Staatsmijnen heeft men het onderzocht. Het was zuiveringszout.”

Maar, zo vindt Rutten, magnetiseurs, kruidendokters en gebedsgenezers hebben niets met paranormaliteit te maken. Het gaat maar „om het op de juiste manier aanbrengen van een suggestie.” Want zo zegt hij: „valt het contact met een genezer mee, dan is de kans groot, dat de patiënt genezen kan worden, zelfs van iets, dat als ongeneeslijk doorging. In een lichaam kunnen krachten gemobiliseerd worden, die zelfs organische ziekten kunnen genezen, mits er in dat lichaam genoeg fut aanwezig is.

Een zieke hond gaat in een hoek liggen. Hij geeft zijn lichaam de kans om gebruik te maken van tegenkrachten. De denkende mens kan dat maar moeilijk. Hij moet over het dode punt heen worden geholpen, door iemand, die suggestie kan overbrengen.”

Een Staatsexamen

Rutten pleit voor een soort staatsexamen ten behoeve van de „echte genezers”: „zo'n examen zou best op een aantal punten gelijk mogen zijn aan het examen van doktersassistenten of verpleegsters. Hoeveel artsen laten hun assistenten niet handelingen verrichten waartoe die niet bevoegd zijn? Apothekersassistenten moeten medicamenten samenstellen aan de hand van vaak onleesbare recepten. Zijn dat geen geneeskundige handelingen?” Tot slot: „Er moet samenwerking komen tussen erkende genezers en erkende geneesheren.”

Men leze in dit nummer ook eens de woorden van dr. Van der Drift in een vraaggesprek met de hoofdredacteur van Het Vaderland! We behoeven er slechts een zin uit aan te halen: „Men is er nog nooit in geslaagd voor deze mensen objectieve normen vast te stellen”... Hoe moet men ze dan examineren?

Architect Rose, een spiritisch medium

DR. G. ZORÁB heeft onlangs in Het Vaderland het een en ander verteld over de architect W. R. Rose, die opgetreden is als restaurateur van enkele belangrijke Haagse gebouwen zoals de Ridderzaal en het Ministerie van Koloniën. Naast zijn bouwkundige werkzaamheden was de heer Rose in de jaren zeventig van de vorige eeuw het meest vooraanstaande „spiritische medium” in Nederland.

Zijn in trance geschreven of gesproken mededelingen, die rechtstreeks uit de geestenwereld heetten te komen, hebben verscheidene vooraanstaande Nederlanders, waaronder menige theoloog, tot

de overtuiging gebracht dat de overledenen voortleefden en met de levenden in communicatie konden treden.

In tientallen geschriften zijn deze trance-mededelingen verzameld en alle getuigen van een hoge gedachtengang in een prachtige stijl gesteld. Door Rose gaven de „geesten” te kennen dat het hiernamaals bestond uit een reeks opeenvolgende reïncarnaties van de menselijke ziel op aarde. Tot grote verontwaardiging van mevr. Elise van Calkar, wier Christelijk Spiritualisme de reïncarnatie-theorie met klem verwierp.

Roses geesten deden ook allerlei uitspraken

betreffende Bijbelse gebeurtenissen, bijv. wat Pilatus precies had gezegd en gedaan, hoe het op Golgotha was toegegaan, bijzonderheden uit Jezus' leven en zo meer. In de spiritische kringen uit die tijd werd Rose als de grote profeet en bemiddelaar beschouwd tussen deze en gene wereld. En praktisch alles wat hij, of liever de door hem sprekende „geesten”, verkondigde werd als zuivere waarheid aanvaard.

Maar alles wat hij honderd jaar geleden in vloeiende volzinnen te berde bracht is nu geheel vergeten en onder een dikke laag bibliotheekstof begraven, aldus dr. Zoráb.

BRABANTSE RASPOETIN IN DE TOUWEN GESLAGEN

Voor vijftienduizend gulden is conservatoir beslag gelegd op de villa van de Casterense kruidendokter Willem van de Moosdijk. Advocaat mr. A. Athmer uit Eindhoven heeft dit beslag namens vier Belgische slachtoffers van Van de Moosdijk laten leggen. Het ziet er naar uit alsof Van de Moosdijk, om in bokstermen te spreken in de touwen is geslagen.

Op deze pagina nog enige bijzonderheden over de acties in België.

IN ANTWERPEN werden onlangs op een vergadering van gedupeerden van Willem van de Moosdijk opmerkingen gemaakt als „hij moet hangen”, sommigen noemde Van de Moosdijk een „gemene boef”. Een Westviaming wilde zelfs de met een hypotheek van f285.000 belaste fraaie woning van Van de Moosdijk in Casteren in brand steken.

Van de Moosdijk heeft zoals onze lezers weten honderden Belgen tegen betaling van gemiddeld 30.000 francs kruidenthee verkocht en hij beloofde dat als de thee niet hielp hij dan het geld terug zou geven. Maar van dat teruggeven komt niet veel. Een jongeman, wiens moeder voor zeker 74.000 Belgische francs — ruim vijfduizend gulden — aan kruiden — „gedroogd mos” — had gekocht vroeg de vergadering: „wat willen we: geld of wraak?” Er werd meer om wraak dan om geld gevraagd.

Mr. Athmer uit Eindhoven sprak op deze bijeenkomst te Antwerpen over bundeling van alle benadeelden om op die manier te bereiken dat Van de Moosdijk in ieder geval in België geen kans meer krijgt. De Belgen waren volgens hem lichtgeloviger geweest dan de Nederlanders en hij vond dat de benadeelden zeker geen blijk van gezond verstand hadden gegeven. Op deze bijeenkomst werd het voorstel gedaan om mr. Athmer aan de Nederlandse justitie een vervolging van Van de Moosdijk te laten aanvragen op grond van oplichting. Tevens zouden dan in België hearings moeten worden georganiseerd waarop de Belgische benadeelden kunnen getuigen.

Op de achterkant

IN HET gerechtsgebouw te Den Bosch demonstreerden ook een dertiental Belgische gedupeerden, die daar, ondanks het intrekken van het

hoger beroep, hun klachten kwijt wilden. Uit die klachten blijkt dat Van de Moosdijk onder andere kapitalen heeft verdiend in Antwerpen, St. Nikolaas, Deurne en Leuven. Mevrouw Maria Maas van de Rijnkaay in Antwerpen liet een kwitantie zien ad 74.000 francs.

Op de achterkant had Van de Moosdijk geschreven: „Bovengenoemde heeft drie jaar recht op gratis vervoer naar Casteren, om de maand. Bij geen volledige voldoening ontvangt zij het hele bedrag terug, op de kosten na. En mevrouw Maria Maas daarover: „Ik had aan allerlei kwalen geleden en ik had gehoopt er door de kruiden vanaf te geraken. Maar het heeft allemaal niks-nie geholpen. Het was mijn laatste geld.”

Van de Moosdijk slaagde erin diverse weduwen bedragen van 32.000 of 34.000 francs afhandig te maken, een oudere heer betaalde om van zijn jicht af te komen 53.000 francs. „Ik heb mij nadien zo kwaad gemaakt dat ik nu van mijn jicht algeheel verlost ben, en nog wel kosteloos”, zei hij in Den Bosch.

Raadsman mr. N. van Bakel van kruidendokter Van de Moosdijk heeft vele Belgen aangeraden afschriften van dergelijke kwitanties met een attest van hun echte arts op te sturen, maar hij gaf ze niet veel kans: „om recht van spreken te hebben zouden ze de hele kuur met kruiden moeten hebben beëindigd”, zo meende de advocaat van Van de Moosdijk.

Scheldwoorden knetteren

Scheldwoorden knetterden aan het adres van de heer Van de Moosdijk en zijn gezin: lafaard, schoft, bedrieger, vertelt het Eindhovens Dagblad over het bezoek van negen dames en vier heren uit Antwerpen, die van de kwakzalver poogden geld terug te

krijgen. De mannen probeerden Van de Moosdijk te spreken te krijgen in zijn bungalow De Zandhoeve te Casteren. Maar ze werden niet ontvangen: U hebt geen afspraak gemaakt. Er werden voor De Zandhoeve spandoeken door de Belgen ontrolt met opschriften als: „Grootste oplichter aller tijden” en „Van de Moosdijk Hollands Kruidenschandaal”.

Henk de Mari van De Telegraaf tekende uit de mond van Van de Moosdijk op: „Ik ben als arme jongen begonnen en ik zie het er nog van komen dat ik weer als arme jongen eindig.” Toch zag de verslaggever behalve de drie bouviërs, die het gezin Van de Moosdijk moeten beschermen nog drie snelle sportwagens, vier Harley Davidsons, renpaarden en een voliëre met kunstgroen.

Over zijn tegenstander de heer Eerenberg zei de Brabantse „Raspoeitin” „Eerenberg is een geluksvergalter” ...

„Zijn haring braadt”

ONS ZONDAGSBLAD uit Gent wijdde liefst drie bladzijden aan een interview met M. Eerenberg uit Hilversum over het geval Van de Moosdijk. Op de voorpagina prijken ook beelden van de vergadering te Antwerpen van de woedende, bedrogen slachtoffers en de kop: Tienduizenden fr. voor volkomen waardeloze „Diamanten” kruidenkuur...! En verder: Bedrogen Belgen willen geld terug van Nederlandse Raspoetin — Interview met zijn aartsvijand, de H. Eerenberg.

„Nu braadt zijn haring in de Belgische pannetjes”, aldus de heer Eerenberg in het gesprek met journalist J. Nijs.

Van de Moosdijk taxeerde de Belgen heel wat hoger dan de Nederlanders, want hij had de Belgen prijzen berekend, die er, zoals bekend, niet om logen. Soms zei Van de Moosdijk tegen een patiënt: Ja, uw geval is me te zwaar, ik zal even mijn professor raadplegen. Hij verdween dan een paar minuten in een kamer ernaast en kwam dan terug met een bedrukt gezicht: Ja, u heeft dringend een diamantkuur nodig. Die kostte dan 64.000 franc — bijna 5000 gulden.

Geen wonder, dat hij zijn zoons in dure sportwagens kan laten rijden!

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerds, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonnier te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buitter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 28

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerenden f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

In dit nummer drukken wij de volledige tekst af van een radio-discussie over gebedsgenezing. Het oordeel van onze voorzitter in deze discussie hebben wij vet laten zetten. De tussenkopjes in dit 4 pagina's grote verslag zijn door de redactie aangebracht.

Valt een maagzweer door gebed te genezen?

OP WOENSDAG 20 MEI werd door de NOS via Hilversum II een radio-discussie uitgezonden over de gebedsgenezing. Gespreksleider was drs. L. M. Thomas, die bij de aanvang van het debat zeide, dat de medische wetenschappen en de toepassing daarvan een zo integrerend onderdeel van onze samenleving vormen, dat wij zeer ontredderd zouden zijn wanneer dit plotseling zou wegvallen. De kunde evenwel om zieken te genezen is ouder dan de wetenschap.

In de zogenaamde voorwetenschappelijke periode van de menselijke ontwikkeling is er al sprake van en hier doen zich dan, dacht ik, aldus de heer Thomas, allerlei vragen voor. Zijn dat antieke en wellicht respectabele resten van oudere perioden of zijn dat nog speciale genezingsmogelijkheden, die voortbestaan naast de medische mogelijkheden, die wij tegenwoordig kennen? En met het stellen van deze paar vragen zit ik eigenlijk al in de discussie want aanstonds zult u kunnen luisteren naar een gesprek over de gebedsgenezing. Daarbij zal het gaan over informatie over deze zaak, maar daarbij zullen we niet kunnen ontkomen aan de centrale discussiekern, die gegeven is in de term zelf: gebedsgenezing. Ik wil daarom graag het gezelschap aan u voorstellen. Het bestaat uit:

Ds. A. Leenhouts,

Dokter A. P. N. de Groot, die voorzitter is van de Vereniging tegen de Kwakzalverij,

Ds. A. Stegenga, predikant bij het Diaconessenhuis Bronovo in Den Haag.

Dokter de Groot kreeg de gelegenheid het gesprek te openen. Het leek de discussieleider een uitgangspunt om even stil te staan bij de term gebedsgenezing.

Commissie van Lourdes

Dokter De Groot: Ja, meneer Thomas, dat wil ik graag doen en ik zou juist graag die definitie op de voorhand willen stellen omdat het publiek onder gebedsgenezing eigenlijk unaniem verstaat: een genezing dóór gebed. En dan is de tweede kwestie dat die genezing door gebed, als die genezing zou bestaan, wetenschappelijk moet worden vastgesteld.

Dat gebeurt al bij Lourdes, waar een medische commissie bestaat. Lourdes is, pak weg, een eeuw geleden begonnen en per jaar gaan er 100 à 200.000 pelgrims heen en dat betekent dus dat er in die eeuw tien tot twintig miljoen zijn geweest. De medische commissie, die door de katholieke kerk is ingesteld heeft in al die jaren maar een paar wonderen kunnen vaststellen. Voor mij of voor de Vereniging tegen de Kwakzalverij staat vast dat wanneer het woord gebedsgenezing zou betekenen genezing dóór gebed dat dan ook die genezing moet worden vastgesteld op een wetenschappelijke wijze.

Aan de andere kant, wanneer men bedoelt bidden om genezing, wat een heel ander iets is, dan is dat

naar mijn mening buitengewoon toe te juichen, omdat hierdoor de zieke mens in een bepaald vlak wanneer hij door gelijkgezinden als het ware op dezelfde golflengte wordt voorbereid, veel bevattelijker zal zijn voor de genezing op andere wijze dan door gebed. Dit zou ik eigenlijk in eerste instantie willen zeggen.

Duidelijk onderscheid

Drs. Thomas: Fijn, u hebt dus al een duidelijk onderscheid aangebracht in de term. Het is óf wel een bidden óm genezing, waarbij dus de genezing volgt op het gebed en gezien wordt als een voorbereiding tot. En de andere kant is de genezing dóór het gebed, waarbij dus een oorzakelijk verband wordt gebracht tussen het gebed en de genezing. Ik ben benieuwd wat de beide andere heren hierop zullen zeggen.

Ds. Stegenga: Ik dacht dat de moeilijkheid dit is, dat men onder gebedsgenezing zo geweldig véél kan verstaan. Er zijn met name in de vijftiger jaren enorm veel bewegingen geweest die voor een groot deel allemaal weer verdwenen zijn, andere zijn nog gebleven, maar men kan onder gebedsgenezing de meest verschillende dingen verstaan. Men kan er onder verstaan dat het gebed van een rechtvaardige veel vermag om Jacobus aan te halen omdat God kracht aangeeft; je kunt er ook onder verstaan dat ieder die bidt automatisch moet worden genezen en als dat niet

VERVOLG OP BLZ. 30

Gebedsgenezing

VERVOLG VAN BLZ. 29

gebeurt dan zeg je: dan hebt u geen geloof gehad. Daar ligt een wereld tussen. Zo is, afgezien van het feit dat op de hele term nog wel het nodige te zeggen zou zijn, het ook zo onduidelijk, wat men er onder verstaat.

Bidden om, genezing door

Drs. Thomas: Maar zou ik u mogen vragen: vallen onder die term gebedsgenezing — hoe vervelend die term misschien op zichzelf ook is — beide elementen, het bidden om genezing en genezing door het gebed of sluit u een van beide uit?

Ds. Stegenga: Dat zou ik niet zo alles zonder meer willen uitsluiten. Ik vind het heel erg moeilijk om te zeggen wat er kan en wat er niet kan, maar ik dacht dat het zó wordt beleefd, dat gelovige mensen op een gegeven ogenblik bidden en voor zichzelf het wonder beleven dat hun gebed verhoord wordt. En of dat op een andere manier misschien redelijk te verklaren is, ja dan neen, dat zal al deze gelovige mensen een zorg zijn. Het is van volkomen secundaire betekenis voor deze mensen.

Ds. Leenhouts: Ja, ik vind het een zeer teer onderwerp en ook een zeer ernstig onderwerp. En wanneer men mij vraagt naar mijn mening over gebedsgenezing, dan zou ik allereerst willen zeggen, dat ik dit helemaal niet los kan zien van de bijbelse achtergrond en van de gebedsgenezing zoals die in het Nieuwe Testament plaats vond in de kring der Apostelen.

We hebben pas het Pinksterfeest gevierd en als we dan het begin van het Boek Handelingen opslaan dan zien we dat de kring van de eerste gemeente daar bijeen is en het bijzonder moeilijk heeft door de uiterste verwarring waarin men gekomen is. Dan hoor ik daar van het gebed, dat zij opzenden, dat daar eigenlijk een alliantie is van de volken van Israël en Pontius Pilatus en Herodes. En dan bidden ze tot God — in de trant van psalm 2 zeggen ze alles, en dan bidden ze tot God, dat Ge Uw hand uitstrekt, dat er tekenen van genezing zullen geschieden door de hand van Jezus.

Grote geestelijke strijd

En als nu over gebedsgenezing ook verderop gesproken wordt — ik kan het niet loszien van een grote geestelijke strijd om de waarheid van Jezus Christus, die gisteren, heden en tot in eeuwigheid dezelfde is en dat de Heer ook werkelijk nog, als het om Zijn naam gaat en om Zijn koninkrijk en

om het herstel van Zijn lichaam, waar ik ook Israël bij zie, dat de Heer dan ook vandaag nog tekenen en wonderen doet ter bevestiging van die waarheid.

Met andere woorden, wanneer gebedsgenezing helemaal geïsoleerd behandeld wordt, los van de prediking van het Evangelie en van de Naam van Jezus Christus dan zet ik ook de stekels op en dan zeg ik: Wat is er aan de hand? Omdat we zelfs in het Oude Testament lezen, dat tovenaars en zo die aan de kant van Egypte stonden ook wonderlijke dingen konden doen, mirakels konden bewerken en dat was door een macht van beneden. Ik zie dus allerlei gevaren opduiken, wanneer de oefening van een soort gebedsgenezing plaats vindt, los van de zuivere bijbelse boodschap en achtergrond. Dat is zomaar een opmerking om mee te beginnen.

Afgrenzing tegen tovenarij

Drs. Thomas: Dat is al een stuk verheldering meer, omdat u die gebedsgenezing dan duidelijk afgrenst tegen tovenarij, magie en dat soort zaken; en zegt: die gebedsgenezing, waar ik dan over zou willen praten hoort toch duidelijk thuis binnen een bijbelse context en is een teken van de Christelijke waarheid en prediking.

Ds. Leenhouts: Ja, dat Jezus dus de weg, de waarheid en het leven is en dat dus in Zijn striemen, zoals er staat, genezing is. Maar als nu iemand alleen maar gaat optreden in het Nederlandse volk, onder het Nederlandse volk of in Europa of waar ook ter wereld met de boodschap: In Zijn striemen is genezing, dan zeg ik: Inderdaad dat staat in de Bijbel, dat is de waarheid, maar Jezus is niet alleen maar op zijn rug geslagen. Jezus is ook gekruisigd, de lijdensweg vertoont aan ons iets méér dan alleen maar striemen. Hij is helemaal verbrijzeld en het gaat dus om de redding van ziel, geest en lichaam van de totale mens en blijft niet bij een geïsoleerd gedeelte ook zelfs van de Kruisweg staan...

Drs. Thomas: Dat is dus een tweede gegeven, dat u het begrip genezing dus eigenlijk toch breder pakt, dan alleen maar slaande op wat wij dan meest onder het woord verstaan als een medische genezing, een genezing van een ziekte, enzovoorts. U bedoelt dat wel in een veel bredere betekenis.

Ds. Leenhouts: Als teken ter bevestiging van de waarheid van Christus.

Drs. Thomas: Dokter De Groot!

Psychosomatische aandoening

Dokter De Groot: Ja, wat het medische gedeelte betreft, daar alleen wil ik hier voor opkomen, want over

het pastorale gedeelte, daar past het mij niet hier een woord verder te zeggen. Maar wat het medische gedeelte betreft wilde ik ook naar voren brengen: hoe ver gaat dan de gebedsgenezing? Kan een psychosomatische aandoening als bijvoorbeeld een maagzweer, worden genezen louter en alleen door gebed? Ik geloof dat wel, omdat een psychosomatische maagzweer ook door psychische omstandigheden verbeteren en verminderen kan.

Aan de andere kant kan zo'n maagzweer weer verder gaan tot op een gegeven ogenblik die maagwand door die zweer dermate is aangetast dat hij geperforeerd wordt en dat noemen we dan een maagperforatie. En die maagperforatie is, medisch gezien, als hij niet in zeer korte uren na het ontstaan wordt geopereerd, absoluut dodelijk.

Mijn vraag is dus ook weer: wanneer die maagzweer tot een perforatie heeft geleid is dan door louter bidden een genezing hiervan te bewerken? Wij zijn van mening, dat binnen de, pak weg, zes uur een operatie in veel gevallen nog levensreddend kan zijn, — in sommige gevallen helaas ook niet meer — maar dat wanneer daarna de patiënt ingeleverd wordt, hij absoluut reddeloos verloren is.

Drs. Thomas: De vraag is dus wat kan wel en wat kan niet binnen het kader van de gebedsgenezing.

Met de patiënt tot God

Ds. Leenhouts: Als ik daar een antwoord op mag geven dan zou ik zeggen: in zo'n ernstig geval ga ik onmiddellijk met de patiënt tot God en tot Jezus Christus. Dan vraag ik of God iets doen wil, dat zoals u het uitdrukt, medisch gesproken onmogelijk is. Dat vraag ik dan aan God en dat vraag ik dan aan Jezus Christus, maar niet los van wat ik zo straks zei van de bevestiging van het Evangelie; wilt u ter bevestiging van het Evangelie dat dan geven.

Dokter De Groot: Dat is dus bidden om genezing. Niet, een gebedsgenezing, want een gebedsgenezing is al een positief iets.

Ds. Leenhouts: Ja, het is mij niet helemaal helder, die twee kanten zo van gebedsgenezing en bidden om genezing. Ik zie het onderscheid daar niet zo zeer tussen.

Dokter De Groot: Ik zou daarop willen antwoorden, ds. Leenhouts, dat een gebedsgenezing naar mijn mening een genezing door gebed een positief iets is. Wanneer u begint met het bidden en u bent daarmee ten einde dan moet ook de genezing volgens het begrip gebedsgenezing klaar zijn.

Gebedsgenezing

VERVOLG VAN PAG. 30

Ds. Leenhouts: Of intreden.

Dokter De Groot: Of zó intreden dat het na een redelijke tijd klaar is. Dat is dus het bidden om genezing. Daar ben ik het volkomen mee eens, maar de vraag voor mij is dat wanneer die genezing is ingetreden dan ook moet worden vastgesteld, wetenschappelijk vastgesteld, dat die genezing dóór het gebed is ontstaan. Wil men van gebedsgenezing spreken.

Lacune in ons land

Ds. Leenhouts: En dan vind ik het een grote lacune in ons land, dat wat u zo straks opnoemde van Lourdes en het is dan maar een mager resultaat — ik heb het zelf natuurlijk nooit kunnen natellen, vijf op de twintig miljoen is een mager resultaat — maar dan vind ik het een groot vacuum en een groot gemis in ons land dat er nog niet een medische commissie is ingesteld om die dingen, die in ons land gebeuren wetenschappelijk te controleren.

Drs. Thomas: Ja, ik wou zo graag nog even terug naar dat voorbeeld dat dokter De Groot gaf, die man met die maagperforatie. Heb ik het nu goed begrepen? U zei: dan ga ik naar God en dan bid ik om zijn genezing. Maar u gaat toch ook naar de dokter. Of niet?

Ds. Leenhouts: Als die man naar de dokter wil gaan dan hou ik natuurlijk deze man nooit van zijn leven tegen. Ik zal hem er eerder naar toesturen en zeggen: laat de medische wetenschap er aan doen, wat ze kunnen. Maar als ze dan gevraagd wordt en gezegd wordt door de arts zelf: wij weten het niet, het is opgegeven en mensen komen bij — dan kan ik alleen maar zeggen dat wij dus de weg van Jacobus gaan volgen: wij gaan de zieke zalven en we gaan bidden. Er staat dan: het gebed van de rechtvaardige vermag veel, omdat er kracht aan verleend wordt. Dan reken ik dus op een wonder van God. En zonder enige dogmatische conclusie verder daaruit te trekken en de mensen te gaan beschuldigen, dat wanneer het niet intreedt zij geen geloof hebben of iets dergelijks — ik vind dat we hier mensen de bijbelse weg moeten wijzen en ze erop wijzen dat God dus het onmogelijke, wat menselijk onmogelijk is, ook kan doen.

De dokter niet geroepen

Ds. Stegenga: Maar ik dacht dat hier wel een knelpunt ligt, name-

lijk, want ik heb het zelf van nabij meegemaakt van jaren en jaren geleden een familielid van mij die in de tijd, dat de t.b.c. er nog was, tenminste dat die nog geweldig heerste, waar zeer vrome mensen geweldig gebeden hebben waar geen dokter aan te pas is gekomen en die snel gestorven is. En deze voorbeelden zijn er meer. En dat vind ik persoonlijk heel erg en ik kan mij niet voorstellen, dat je daarmee voor God verantwoord bent. Maar ik dacht dat mijn collega Leenhouts dat ook niet bedoelde.

Ds. Leenhouts: Nee.

Ds. Stegenga: Maar die kant zit er wel aan, dacht ik.

Ds. Leenhouts: Mag ik nog even. We zijn hier toch druk over aan het discussiëren, kijkt u eens, ik heb het gisteren nog meegemaakt. Dat is nu een heel ander geval, maar toen werd ik door iemand weggebracht naar Groningerland en toen begon de wagen te tikken. Ik zeg, hoor eens, dat is een ongunstige tik bij die wagen, wat zou dat kunnen zijn? De chauffeur vond het niet zo erg, maar het begon heviger te worden en we reden 140, 150 en toen heeft hij hem tenslotte toch aan de kant gezet, de wegenwacht geroepen en toen bleek dat die wagen — die was nog nagekeken in de garage, helemaal nagekeken, goeie beurt gehad, 150 gulden nog gekost, alles nagekeken — dat alle schroeven van het rechtersvoorwiel los zaten.

Dit geval van autorijden

Toen vertelde die wegenwacht mij van ernstige gevallen, die hij steeds maar op de weg meemaakt. Nou ik heb er even over nagedacht en ook aan onze discussie. Nou kun je dus beginnen met te zeggen: kijk eens ik ga bezwaar maken tegen autorijden. Want ik weet dit geval van autorijden, ik weet dat geval van autorijden, en ik weet wat een brokken er gemaakt worden en hoe ernstig het allemaal is. De een zit dronken achter het stuur, de ander zit halfblind achter het stuur en een derde zit met de mogelijkheid elk ogenblik een hartaanval te krijgen achter het stuur en noem het maar op. En er zijn allerlei rotgarages, die spelen met mensenlevens, dus ik ga bezwaar maken tegen autorijden. Maar zo moet je het niet stellen. Dat er dus allerlei garages zijn, ook op geestelijk gebied die de mensen de weg opsturen met losse schroeven, dat er allerlei richtingen zijn, die een verkeerde toepassing hebben, verhindert mij niet om heel gelovig en simpel Jacobus 5 toe te passen.

Dokter De Groot: Dit verhaal, ds. Leenhouts, is koren op mijn molen! De Vereniging tegen de Kwakzalverij stelt namelijk, dat kwakzalverij is: wetenschappelijk niet verantwoor-

de gezondheidsbemoeyenis en uw verhaal over die auto is dus klaarblijkelijk autotechnisch wetenschappelijk niet verantwoorde bemoeyenis met een vehikel, dat een auto heet. Dus het komt mij prachtig in mijn kraam te pas, moet ik zeggen. U wordt bedankt voor deze hint!

Drs. Thomas: Het argument was wel tegen u...

Ds. Leenhouts: Neen, ik zeg dus de mensen hoeven helemaal niet aangespoord te worden, het zij door predikanten, het zij door voorgangers om de weg van Jacobus 5 te gaan, dus niet alleen van Jacobus 5 maar de weg van het gebed, van het gelovig gebed, dat óók in medisch gesproken onmogelijke gevallen zich toch richt tot God en tot Jezus Christus met de vraag: genees mij, redt mij en doe het om der wille van het lijden van Christus. Dat moet men toch altijd blijven prediken en daartoe moet men blijven aansporen, ook zonder dat men nu de mensen naar excessen toe drijft.

Wetenschappelijk onderzoek

Dokter De Groot: Dat is bidden óm genezing, ik zeg het nogmaals, maar geen genezing dóór gebed, tenzij er genezing optreedt en dan wetenschappelijk wordt vastgesteld of de genezing er door of er na, post of propter is gebeurd. En wij stellen dus dat bij elke genezing een wetenschappelijk onderzoek moet plaatsvinden dat uitwijst of die genezing door dit of door dat, door gebed of niet door gebed of door iets anders tot stand is gebracht.

Drs. Thomas: Ja, ik heb het gevoeld, dat de levenssfeer van de categorieën die ds. Leenhouts inbrengt en ten dele ds. Stegenga ook, gewoon toch zodanig anders zijn, dat ik mij afvraag of dat nu objekt kan zijn van die exacte wijze van benaderen, die u graag ziet. Dat is voor mij nog even het moeilijke punt. Of er misschien toch ergens toch niet een groot stuk overeenkomst in ons denken ligt, maar of wij er nog al uit verschillende gezichtshoeken tegen aan kijken en of dat mekaar niet wat bijt, ik weet het niet.

Ds. Leenhouts: Ik zou het misschien zo kunnen stellen, dat een wonder in de bijbel, dacht ik, een manifestatie is van God en die manifestatie heeft ook alles te maken met geloof en dat wonder, dat kan, wat mij betreft, op een gegeven ogenblik best een miraculeus, onverklaarbaar karakter hebben — maar dat hoeft helemaal niet. Eerlijk gezegd, als gelovig mens, ben ik daar niet zo in geïnteresseerd, al mag er van mij betreft wel een dokter komen, die zijn verklaring geeft.

Gebedsgenezing

VERVOLG VAN BLZ. 31

Binnenkant der dingen

Goed, dat kan nog wel waar zijn ook, maar dan is er toch een binnenkant der dingen, die ik wonder noem, omdat ik God heb gezien, om zo te zeggen. Dus dat maakt de zaak óók zo moeilijk. Het gaat, dacht ik, in de eerste plaats niet om de vraag: is het verklaarbaar of is het niet verklaarbaar, maar in laatste instantie gaat het, dacht ik om de vraag: is God een levende God, die zich nog manifesteert, ja dan neen. En dan zou ik graag willen zeggen: ja. Maar dan moeten we wel weten, wat we zeggen en dan toch ook aan de andere kant weer uiterst voorzichtig zijn want we zien voor ons alle mogelijke excessen — ik ben het helemaal met mijn collega eens, dat dan excessen zijn, maar ze zijn er toch. En daar worden allerlei mensen slachtoffer van.

Ds. Stegenga: Ja, ik weet niet of dit een bijdrage is, maar ik dacht het wel.

Drs. Thomas: Zit er wat toekomst in de suggestie, die door ds. Leenhouts werd gedaan, dat er zoals in Lourdes ook een soort medische commissie zou zijn in ons eigen land om dit soort zaken dan te beoordelen en te onderzoeken?

Kwestie voor departement

Dokter De Groot: Daarover durf ik geen antwoord te geven — dat is een kwestie van het departement voor Sociale Zaken en Volksgezondheid.

Ds. Leenhouts: Persoonlijk zou ik het heel graag hebben. Ik sta voor het feit, dat de boodschap die ik te brengen heb namens Jezus Christus in de ongelofelijke verwarring van deze tijd, dat Hij Zijn gemeente weer wil herstellen, dat Hij het ene Avondmaal weer wil oprichten, dat Hij Israël tot bekering wil roepen dat Hij midden in al de verhalen van onze dagen grote dingen wil doen en daar gebeuren voor mijn besef voorzover ik als mens dat kan controleren wérkelijk wonderen en dan snak ik er naar dat men zich niet terugtrekt van de medische

wereld ook niet, maar dat men dat eens gaat bekijken.

Als u mij zou kunnen helpen aan artsen, die gevallen, die bij mij gebeurd zijn of bij de prediking gebeurd zijn om dit te controleren en de patiënt voelt daarvoor, of de genezene voelt daarvoor om te zeggen: nou, dit is mijn lijdensweg geweest, dit is het moment waarop er dus handoplegging plaats vond of gebed plaats vond en toen geschiedde dat, wat zegt u er van — dát zou ik graag hebben.

Dokter De Groot: Ja, dan zult u zich moeten richten, dominee, tot de officiële instantie, dat is dus de staatssecretaris volksgezondheid van het departement Sociale Zaken en Volksgezondheid. Eventueel kunt u beginnen een trapje lager bij de hoofdinspecteur van de volksgezondheid in Leidschendam.

Drs. Thomas: Zoudt u er persoonlijk ook, afgezien van deze misschien waardevolle verwijzing, voorstander van zijn dat iets dergelijks in het leven geroepen werd?

Zoveel mogelijk onderzoek

Dokter De Groot: Persoonlijk, als medicus en als voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, sta ik op het standpunt, dat elk geval afzonderlijk zoveel mogelijk onderzocht moet worden. Niet alleen ook wat de gebedsgenezing betreft, maar met alles omdat daardoor eindelijk eens duidelijkheid kan komen in heel veel duistere zaken.

Drs. Thomas: Het is misschien een waardevol punt, waartoe we dan in de laatste minuut van ons gesprek gekomen zijn, heren. Als ik het gesprek overzie, dan blijkt er dus wel dat er gewoon moeïllijkheden zijn en bezwaren tegen de term gebedsgenezing zelf en vervolgens is, dacht ik, zéér duidelijk gebleken dat het hele verschijnsel van gebedsgenezing vanuit verschillende categorieën kan worden benaderd. Er is een medisch-wetenschappelijke benadering die veel nadruk legt op de exacte oorzaakelijkheid, er is een bijbelse benadering die veel meer de nadruk legt op het lekenkarakter van een dergelijke genezing in een context van geloof en gebed, er is een benadering, die zegt: het verschijnsel heeft magische kanten en dan kom je bij het miraculeuze,

bij tovenarij, kwakzalverij en bedrog terecht. En er is, dacht ik, waarover dan weinig gezegd is, een menselijke en humanitaire kant, met alle nadruk op de patiënt en het ziek-zijn en het zou misschien zijn, dat we ons in die categorie wel met elkander zouden kunnen vinden. Daarvoor heeft de tijd ons ontbroken, maar de luisteraar heeft een stukje informatie gekregen en het is aan de luisteraars zelf om een mening en wellicht een oordeel te vormen over deze materie en dat u daaraan hebt willen meewerken is voor mij een reden om u hartelijk dank te zeggen.

SNELBRUIN WORDEN

SOMMIGE KOSMETISCHE middelen blijken gevaarlijk te zijn. Het gaat hierbij in het bijzonder om enige schoonheidspreparaten die sneller een bruine huid moeten veroorzaken: pigmentstimuleringsmiddelen. Maar riskante wijze van gebruik kan zelfs levensgevaarlijk worden. Daarbij is bedoeld op psoraleenderivaten — afgeleide middelen — zoals methoxsaalen, die de aanmaak van de huidkleurstof melanine versnellen. Dit middel kan men zowel via de mond innemen als op de huid aanbrengen en dan combineren met ultravioletbestraling. Overschrijding van de psoraleendosering én van de bestraling kan afbladdering van de huid tot gevolg hebben. De afbladdering is levensgevaarlijk.

Er is niet alleen een waarschuwing in de pers verschenen tegen deze pigmenteringsmiddelen, maar ook tegen bleekmiddelen, die worden gebruikt om de huid te ontpigmenteren. Vooral omdat dergelijke bleekmiddelen sterk allergieverwekkende stoffen bevatten, waarmee dan weer bijzonder nare huidverschijnselen gepaard kunnen gaan.

Van de Moosdijk Noordwaarts

„Kruidendokter” Willem van de Moosdijk zoekt het nu in het Noorden. Met grote advertenties — o.a. in het te Oslo verschijnende Dagblad — poogt hij de Noren te verlokken zijn kruiden te bestellen. Ook hier weer de befaamde juichende interview-stijl. En een coupon om op te sturen naar de man aan wie „mannen en vrouwen uit de hele wereld vragen om verlossing van hun kwalen”.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 32

Abonnement per Jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Neen, niemand wil „kwakzalver” heten!

„Kwakzalverij is een onsmakelijk woord; niemand wil „kwakzalver” heten. Daarom heeft men ook allerlei andere namen bedacht, zoals magnetiseur, kruidendokter, helderziende, psychometrist, iriskijker, handoplegger, gezondbidder. Al deze mensen hebben geen medische opleiding gehad, en voelen zich toch geroepen om aan andermans gezondheid te gaan knoeien, met het gevolg dat zij aan hun medemens genezing onthouden, in plaats van schenken. Zij zijn een gevaar voor de volksgezondheid en moeten daarom op grond van de wet vervolgd worden.

Dat is, lezen wij in *Reveille*, veertiendaags tijdschrift voor de krijgsmacht, uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de hoofdlegerpredikant en de hoofdvluchtmachtpredikant, de stellige overtuiging van dokter De Groot, voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. *Reveille* drukte een uitgebreid interview met de heer De Groot af in het nummer van 29 juni dat geheel was gewijd aan „De zoekende mens”. Boven het artikel staat: „Bijgeloof levensgevaarlijk”.

In het artikel worden ook enige ergerlijke voorbeelden gegeven van kwakzalverij. Zoals het geval van een onbevoegde, die een patiënte met huidkanker ruim anderhalf jaar met tabletten „behandelde”. Hij garandeerde haar met deze „behandeling” genezing. Zij stierf.

Ingenieur had de „gave”

Een ingenieur had de „gave” dat wanneer hij de hand op een lichaamsdeel legde de pijn weg zou trekken. Hij paste dat ook toe toen een buurjongetje buikpijn had. Drie dagen achtereen „behandelde” hij op deze wijze de jongen, maar omdat de pijn niet wegging waarschuwde men eindelijk de huisarts. Een spoedoperatie redde het jongetje, dat blinde-darmonsteking had, het leven.

Als huisarts maakte dokter De Groot maar drie gevallen van kwakzalverij in zijn 20-jarige praktijk mee. Ds. A. van Ginkel, die met de heer De Groot voor het tijdschrift *Reveille* een gesprek had in diens woning te Hilversum, vervolgt:

Maar toen hij geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid in de

provincie Noord-Holland werd, gingen zijn ogen open. „Ik merkte”, zo vertelt hij — en vertellen kan hij goed: ik heb twee geweldig gezellig uren bij hem gehad, toen ik hem bezocht in zijn huis in Hilversum, waar hij, zoals hij zelf zei, van zijn A.O.W. geniet — „ik merkte, dat er soms doden vielen. En toen is mijn strijd tegen de kwakzalverij begonnen en ik zal er mee doorgaan, zolang ik daartoe de kracht zal hebben”.

Eén op de drie . . .

Dokter, u noemt nu verschillende gevallen uit uw praktijk als inspecteur voor de volksgezondheid, waaruit de gevaren blijken, omdat ze op een mislukking uitliepen. Maar er zijn toch ook gevallen, waarmee de onbevoegden succes boeken, waarom weer andere mensen met hun kwalen naar hen toe gaan?

„Inderdaad, maar weet u, dat één op de drie patiënten niet ziek is, of zich inbeeldt ziek te zijn? En bedenkt u ook dat een aantal ziekten vanzelf geneest. Elke dokter kent het placebo-effect: de nep-pil of het nep-poedertje die op echte medicamenten lijken en in één op de drie gevallen hetzelfde resultaat geven. Eén genezing op de drie behandelingen is nu juist het vereiste om lid te kunnen worden van het onwaardige college van „bonafide” magnetiseurs!”

Er moeten dus veel mislukkingen zijn. Waarom hoor je daar zo weinig van en waarom leren de mensen daar niet van?

„Ik heb een mevrouw bij me gehad, die me kwam vragen om toch op te treden tegen onbevoegde meneer X., want diens schuld was het dat de

Slechte critiek voor muzikaal medium

ROSEMARY BROWN, een Engelse huisvrouw, die als spiritistisch medium de kolommen van de kranten heeft veroverd, is ook in het programma van Willem Duys, „Voor de Vuist weg” opgetreden. Samen met prof. Tenhaeff. Rosemary Brown beweert, dat zij in contact staat met overleden componisten, die haar werken dicteren!

Nico Scheepmaker vertelde er nog over in zijn televisierubriek van *Ver. Noordhollandse Dagbladen*: Zij maakte een aardige, intelligente indruk (na afloop vertelde ze wel wat nerveus te zijn geweest, maar Liszt was bij haar geweest en had haar op haar gemak gesteld), maar daarmee zijn alle vragen rond „haar” composities natuurlijk nog niet opgelost.

Wat ik miste, aldus Nico Scheepmaker, was een vraag over de merendeels negatieve kritieken van de muziekcritici. Ik heb Lex van Delden van *Het Parool* en Reichenfeld van het *Algemeen Handelsblad* opgebeld, die los van elkaar drie dezelfde stukjes (Grübelei van Liszt, Bagatelle van Beethoven en iets van Schubert) als het beste kwalificeerden, maar er verder geen hoge hoed van op hadden. Van Delden noemde het slechte, slappe, sentimentele salonstukjes, Reichenfeld vond met name Debussy en Brahms vreselijk slecht en de meeste ook als stijlimitatie slecht.

vrouw van haar broer zich niet tijdig onder behandeling van een arts had gesteld en was overleden. Ik antwoordde haar, dat ik dat graag wilde doen, maar dat zij dan haar broer moest bewegen een aanklacht in te dienen. Maar zij antwoordde: „Nee, dokter, dat kan niet, want hij heeft al zoveel verdriet over het verlies van zijn vrouw. Dit allemaal gaan doen en zo de wonden open houden, zou voor hem teveel zijn.” En zo gaat het vaak in het voordeel van de mensen,

VERVOLG OP BLZ. 34

„Wie een kwakzalver raadpleegt, stelt zich bloot aan bedrog”

VERVOLG VAN BLZ. 33

die zeggen dat ze helpen, maar die in feite de mensen bedriegen.

En op een ander terrein: u leest in de krant, dat in Apeldoorn een oude man vermist wordt. Gerard Croiset wordt geraadpleegd en deze raadt de familie aan om te gaan zoeken in de bossen — waar anders in de buurt van Apeldoorn! — bij de voormalige uitspanning Prins Bernhardtoeren in de omgeving van een groene keet. U wacht met spanning de volgende berichten af, maar tevergeefs. De man noch de keet worden gevonden. Bijna elf weken later wordt de man gevonden nabij de Mariahoeve in Assel (gem. Apeldoorn). Het lijk lag op ongeveer 10 meter afstand van een bospad. Maar dat is geen nieuws meer voor onze dagbladen. Doordat ze nooit publiceren, dat een „helderziende” zich vergist, blijft het publiek geloven in het bestaan van boven- of buiten-zintuigelijke begaafdheid. De pers is te weinig kritisch op dit punt en daarom mede schuldig aan het bloeien van de praktijken van deze mensen.

Mensen te goedgelovig

Waarom geloven de mensen in de kwakzalverij?

„Ook de mensen zijn te goedgelovig. Zelfs mensen, die zich zgn. wetenschappelijk met deze zaken bezighouden zijn te weinig kritisch. Wat wilt u dan van anderen verwachten. En, dominé, het spijt mij dat ik het moet zeggen, maar mijn ervaring leert mij, dat juist goedgelovig en trouw kerkelijk

WONEN IN DE HOOGBOUW

DE STAATSSECRETARIS van Sociale Zaken en Volksgezondheid, dr. R. J. H. Kruisinga, heeft de Gezondheidsraad verzocht hem een advies uit te brengen inzake de medisch-hygiënische aspecten van het wonen in de hoogbouw. Uit een onderzoek is gebleken dat de gezondheidstoestand van flatbewoners statistisch gezien duidelijk veel slechter is dan die van de eengezinshuisbewoner. Het lijkt wenselijk dat in de controversiële vraag hoogbouw of laagbouw ook het team van arts en psycholoog wordt ingeschakeld.

Dr. Kruisinga acht nadere studie op dit gebied van groot belang en heeft om deze reden tot adviesaanvraag besloten.

meelevende Christenen, vlug geneigd zijn geloof te hechten aan de mogelijkheid om op allerlei niet-wetenschappelijk verantwoorde wijzen mensen te genezen. Ze zijn door hun geloof makkelijker geneigd te geloven in niet-waarneembare invloeden, die sommigen de mens ten goede zouden kunnen uitoefenen.

Overigens geloof ik stellig dat het geloof iemand veel steun kan geven ook in zijn ziekzijn, en zo ook een kracht kan zijn die medewerkt aan de genezing. Maar als er wondergenezingen zijn, moeten zij ook wetenschappelijk aantoonbaar zijn. Daarom kan ik ook waardering hebben voor de wijze waarop de R.K. Kerk met de bedevaarten naar Lourdes werkt. Patiënten, die naar Lourdes gaan, worden voor hun vertrek medisch nauwkeurig onderzocht en na thuiskomst weer. Al is er dan niets verbeterd, dan nog kan ik me voorstellen, dat voor die patiënt de bedevaart op zichzelf

van enorme betekenis is en een versterking voor zijn geloof”.

Dokter De Groots conclusie is: wie een kwakzalver raadpleegt stelt zich bloot aan bedrog. Hij bestrijdt de kwakzalverij, omdat deze ernstige gevolgen kan hebben voor de gezondheid van de mens, ja soms kan de dood er op volgen. In de tweede plaats bestrijdt hij deze praktijken, omdat enkelen daardoor rijk worden van de ellende van anderen, zonder dat ze die laatsten ook maar een enkele dienst bewijzen. En hij weet voorbeelden van kwakzalvers die geweldig rijk geworden zijn. En waar komt het geld vandaan? Vaak nog van de mensen die het 't slechtst missen kunnen.

„Nee, de verhoging van de gemiddelde leeftijd van de mens in ons land hebben we niet te danken aan de kwakzalverij, maar aan de verbeteringen op het gebied van de hygiëne en de vorderingen van de medische wetenschap. De medicijnman en de kwakzalver hebben ons niet geholpen. Zullen wij dan nu nog aan hun praktijken geloof hechten? Omdat ze „bonafide” zijn? Zij zijn niet te goeder trouw, maar zij bedriegen.”

Huisarts in de rol van vertrouwensman

ARTSEN HEBBEN het moeilijk in de maatschappij van vandaag. Behalve hun lange werktijden en hun inspanning om de vorderingen van wetenschap en techniek bij te houden worden zij geconfronteerd met veranderingen van die maatschappij.

Het zijn vooral de huisartsen die als eersten in de frontlijn op het eerste echelon deze veranderde behoeften moeten opvangen, aldus staatssecretaris dr. R. J. H. Kruisinga in een rede te Noordwijk aan Zee uitgesproken voor het symposium van de Wereldgezondheidsorganisatie WHO.

De roep om de oude vertrouwde huisarts die als persoonlijke arts de rol van vertrouwensman weer op zich kan nemen wordt luider op vele plaatsen.

Het toenemende aantal specialisten schept de behoefte aan integratie en communicatie. De snelle groei van talloze dienstverlenende organisaties in de gezondheidszorg, doet de vraag naar die éne arts, die de weg in deze doolhof kan wijzen, naar boven komen: de huisarts.

De toenemende verbreiding van kennis en de toenemende democratiseringstendenzen hebben de patiënt zelfbewust gemaakt. Hij verwacht van de arts een grotere mogelijkheid van genezing, ook van zijn emotionele, zijn pedagogische, zijn sociale en zelfs zijn metafysische problemen; hetzij dat deze rechtstreeks worden aange-

diend, hetzij dat zij bewust of onbewust vertaald worden in somatische klachten.

Maar zeker wil hij geen bevoogding meer door de arts en eist hij openheid bij de bespreking van zijn problematiek.

De arts wordt opgeleid om doeltreffend een diagnose te kunnen stellen bij een patiënt, die op eigen initiatief naar hem toekomt. Een diagnose, die zo mogelijk in één ziektebeeld moet worden gevangen.

Deze houding botst tegen verschillende veranderingen. Integrale benadering van de patiënt doet de noodzaak voor het opsporen van psychische en sociale oorzaken naast somatische oorzaken naar voren komen.

Hierdoor moet de ziekte door één oorzaak het beeld van de ziekte door meer oorzaken vervangen.

Deze benadering vereist samenwerking van artsen met elkaar en met vertegenwoordigers van andere disciplines, vaak in teamverband. Het zich richten op genezing verschuift naar een begeleiding van de patiënt, van genezing naar zorg, aldus dr. Kruisinga.

— Prof. dr. W. K. B. Hofstee is benoemd tot gewoon hoogleraar aan de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen om er psychologie te doceren.

Kan de MENS onder hypnose een MOORDENAAR worden?

KAN DE MENS onder hypnose een moordenaar worden of niet? Deze vraag is naar aanleiding van de opzienbare moordpartij-Sharon Tate c.s. meermalen naar voren gekomen.

Een verslaggever van het Belgische weekblad „Ons land” stelde haar aan mr. J. D. Jacobson, onze lezers welbekend. De heer Jacobson, die zijn leven in dienst stelde van de bestrijding van het bijgeloof en een erkend specialist is op het gebied van alles wat met magie en hypnose te maken heeft, beantwoordde deze vraag glimlachend met „neen”. Hij sprak er zijn verwondering over uit, dat zo vele mensen in de versie „moord onder hypnose” schijnen te geloven, terwijl deze in strijd is met alles wat in verband met hypnose reeds wetenschappelijk onderzocht is.

Ontvankelijkheid nodig

MEN KAN n.l. slechts dan tot hypnose overgaan, wanneer men te doen heeft met iemand die ontvankelijk is voor de suggesties van de hypnotiseur. Automatisch volgt daaruit dat een zekere instemming bij de patiënt aanwezig moet zijn. Iemand die tegenstand biedt en vast besloten is niet in te slapen kan niet onder hypnose worden gebracht. Het best gelukt de hypnose bij kinderen en zwakke personen.

Men moet om onder hypnose te kunnen worden gebracht voorts in een toestand van volkomen ontspanning verkeren. Iemand, die onder de invloed van stimulerende middelen verkeert, zoals de ouders in de onderhavige moordzaak, is nu juist niet ontspannen. Als absolute regel mag worden gesteld, dat iemand die LSD, hasjiesj of iets dergelijks heeft genomen, niet kan worden gehypnotiseerd.

De bewering dat Manson zijn discipelen stimulerende middelen liet nemen om ze zodoende des te gemakkelijker onder hypnose te kunnen brengen, houdt bijgevolg geen steek.

Toevallig eens niet?

KAN ER geen toevalligheidsfactor in het spel zijn, aldus de verslaggever. Het schijnt wel vast te staan, dat Susan Atkins, Patricia Kernwinkel en Linda Kasabian geregeld drugs gebruikten. Kan het echter niet zijn, dat ze op het ogenblik van de feiten toevallig eens niet onder de invloed van stimulantia verkeerden? Bestaat dan niet de mogelijkheid, dat ze op de dag van de gruwelijke moord, 9 augustus 1969, toch konden worden gehypnotiseerd?

Laten wij met deze mogelijkheid rekening houden, aldus de heer Jacobson, dan komt meteen de vraag naar voren wat men een gehypnotiseerde kan laten uitvoeren en wat niet. Men kan zo iemand zeer veel laten doen. Sommige hypnotiseurs zijn er zelfs in geslaagd bij gehypnotiseerden wonden te doen ontstaan. Men kan de patiënt er b.v. van overtuigen dat hij zich verbrand heeft. Hij zal dan niet alleen de sensatie van pijn hebben, maar zelfs zijn huid zal op de suggestie reageren en een soort brand-

Mr. J. D. Jacobson over de moordzaak Sharon Tate

wonden gaan vertonen. Men kan puistjes en wondkorstjes laten verschijnen. Men kan de gehypnotiseerde vreemde dingen laten doen: blaffen als een hond, onbedaarlijk doen lachen en wat al niet meer.

Geen onbepaalde macht

ER DIENT voorts onderscheid te worden gemaakt tussen directe suggesties en post-hypnotische suggesties. In het eerste geval laat de hypnotiseur zijn sujet bevelen uitvoeren tijdens de hypnose, in het tweede geval heeft men te maken met suggesties welke de patiënt tijdens de hypnose worden gegeven, doch die op een bepaalde tijd na het ontwaken moeten worden uitgevoerd.

Deze handeling wordt dan na de hypnose uitgevoerd.

Dat alles is vreemd, maar daaruit mag men niet concluderen, dat de hypnotiseur een onbepaalde macht over de gehypnotiseerde heeft. Tot de psychische verschijnselen welke men bij gehypnotiseerden waarneemt, behoort wel een sterk verhoogde beïnvloedbaarheid ten opzichte van de hypnotiseur, maar dit wil nog geenszins zeggen dat de patiënt een willoos werktuig van de hypnotiseur wordt.

Alle proeven, die de Schotse arts James Braid — die algemeen als de vader van de moderne inzichten omtrent de hypnose wordt beschouwd — heeft genomen, hebben zonder uitzondering uitgewezen, dat er bij gehypnotiseerden zoiets als een gewetensdrempel bestaat, d.w.z. een morele grens, die men weigert te overschrijden. Van het ogenblik af, dat de bevelen van de hypnotiseur indruisen tegen de morele principes van de gehypnotiseerde, zal deze de bevelen niet uitvoeren.

Misdaad en hypnose

NIEMAND, MAAR dan ook niemand, aldus mr. Jacobson, kan een ander onder hypnose een misdaad laten begaan, wanneer deze persoon diezelfde misdaad bij volle bewustzijn onder geen enkele omstandigheid zou willen plegen. De hypnotiseur kan van een eerlijk mens geen dief maken, noch een sadistisch moordenaar.

Het is niet de eerste keer, dat iemand die een misdrijf pleegde, beweerde onder hypnose gehandeld te hebben: in Denemarken nam de rechter de theorie van de hypnotische dwang niet aan en veroordeelde de delinquent.

Met drie argumenten meende de heer Jacobson dan ook de verklaringen van de verdachten in de moordzaak Sharon Tate, dat zij onder hypnose zouden hebben gestaan van Charles Miller Manson, volgens hen de leider van de lugubere „hippiefamilie”, te moeten weerleggen:

- ten eerste: deze meisjes konden niet worden gehypnotiseerd, omdat zij onder invloed van verdovende of opwekkende middelen verkeerden;
- ten tweede: zij zouden deze misdaden zelfs onder hypnose niet hebben gepleegd, indien zij er niet de meisjes naar waren om iets dergelijks ook bij volle bewustzijn te kunnen doen;
- ten derde: er kan in dit geval geen sprake zijn van hypnose, omdat niemand zich ooit herinnert wat hij of zij onder hypnose gedaan heeft.

Splitsing persoonlijkheid

JUIST DOORDAT de hypnose een splitsing van de persoonlijkheid veroorzaakt, een enerzijds voorbijgaande, maar anderzijds volledige vorm van schizofrenie verwekt, is het uitgesloten dat een gehypnotiseerde zich nadien zou kunnen herinneren en zou kunnen navertellen wat men hem tijdens de hypnose heeft laten doen. Dit geldt ook voor post-hypnotische daden. In dat geval zal de dader wel beseffen, dat hij de daad uitvoert, daar deze bij bewustzijn gebeurt, maar hij zal zich niet herinneren dat hem daartoe onder hypnose het bevel gegeven werd.

Het feit, dat Susan Atkins het hele verhaal van het bloedbad tot in details vertelt aan haar celgenoot Shelly, terwijl Linda Kasabian alle omstandigheden er over vertelt aan haar advocaat, brengt mij, aldus de heer Jacobson, tot de conclusie, dat zij op het ogen-

HYPNOSE EN MISDAAD

VERVOLG VAN BLZ. 35

blik van hun wandaden niet onder hypnose verkeerden, daar zij zich dan niets van de feiten zouden herinneren.

Zij wisten wat zij deden

RESUMEREND VERKLAART mr. Jacobson ervan overtuigd te zijn dat in dit geval geen hypnose in het spel is geweest. Die overtuiging is gevestigd op een uitgebreide studie op dit terrein en persoonlijke ervaring. De moord op Sharon Tate en haar vrienden werd gepleegd door mensen, die zeer goed wisten wat zij deden en ook bereid waren het te doen. Het spreekt vanzelf dat er andere invloeden, van milieu bijvoorbeeld, kunnen hebben gewerkt, maar zeker geen hypnose.

Zij die verkondigen dat de door Manson uitgeoefende hypnotische kracht zó groot was, dat zijn discipelen er geen weerstand aan konden bieden, rekenen dus blijkbaar op de lichtgelovigheid van de mensheid.

„Ik hoop”, zo besloot mr. Jacobson, „dat zij in die opzet niet zullen slagen, niet zozeer omdat ik de moordenaars naar de elektrische stoel of de gaskamer wil verwijzen, maar wel omdat ik wens, dat ook aan deze vorm van bijgeloof en onwetendheid eindelijk voorgoed paal en perk zal worden gesteld.”

Bij de medicijnmeester in de leer

DE AMERIKAANSE National Geographic Society heeft een rapport samengesteld, waarin gepleit wordt voor een inventarisatie van de geneesmiddelen, die bij natuurvolkeren in zwang zijn of tot voor kort waren. Bij onderzoek blijken de medicijnmeesters kruiden te gebruiken, die waardevolle bestanddelen bevatten, die ook heden ten dage nog met succes kunnen worden toegepast. Zo hebben de Amerikaanse Indianen circa vijftig kruiden gebruikt, die er toe hebben bijgedragen het arsenaal van moderne geneesmiddelen te vergroten. De kiespijnplant die in Midden-Afrika wordt gebruikt bleek een pijnstillend middel te bevatten.

Publiek oordeelt gunstig over huisarts

HET PUBLIEK oordeelt gunstig over de huisarts. In opdracht van de landelijke huisartsenvereniging werd een onderzoek ingesteld door het bureau Makrotest onder 848 leken van 18 jaar en ouder en 201 huisartsen. Wat de huisartsen niet verwacht hadden, was dat de meeste mensen de huisartsen hun inkomen gunnen en dat zelfs 14 pct vindt, dat ze best nog wat meer mogen verdienen. Vierenveertig procent van de ondervraagde burgers vond, dat men de huisarts ook in het dagelijks leven met iets meer respect moet behandelen dan iemand anders. Het publiek vindt de huisarts deskundig, vriendelijk en intelligent. Men vindt het een zwaar beroep.

Vreemde uitkomsten 59 pct van de ondervraagden vindt het niet zo erg als de dokter eens diep in het glaasje heeft gekeken (85 pct van de artsen had dit niet verwacht); 92 pct

vindt een dokter, die gescheiden is, aanvaardbaar. Maar 22 pct van de ondervraagden acht het niet acceptabel dat de dokter rookt. (82 pct van de dokters, dacht dat dit zou worden geaccepteerd.)

Verder blijkt, dat het vertrouwen van het publiek in de huisarts eerder toe- dan afneemt. Maar 74 pct van de artsen gelooft, dat de journalisten niet welwillend staan tegenover de medicus. Nog pessimistischer zijn zij echter over de vakbonden.

Bij deze enquête heeft men gepoogd de ondervraagden op een leugentje te betrappen. Eén procent van de ondervraagden antwoordde op de vraag of men het boek „Ik een mens” had gelezen met „ja”. Maar het boek bestaat niet! Een van de ondervraagden voegde er nog aan toe, dat hij het boek bezat, maar hij had het net uitgeleend.

Op Franse markten zijn nog ezeltjes, volgetast met kruiden, pillen en flesjes

SOMS GAAT de telefoon en vraagt een vriendin: „Welk water drink jij?” „Even kijken,” roep ik terug en ik begeef me naar de keuken. „Op het ogenblik Hépar van Vittel.”

Doodse stilte aan de andere kant van de lijn. En dan: „Is Contreville niet beter, speciaal voor de lever?” Ik: „Hépar is daar toch ook goed voor, dat hoor je aan de naam.” Antwoord: „Dan zal ik dat mijn man eens geven.”

Dit vertelt Jo Manasse, de Parijse correspondent van Het Vrije Volk in een artikelje dat de titel droeg De pillen, de waters, de kruiden”. Zij vervolgt:

De Fransen zijn niet alleen de meest driftige wijnrinkers van de wereld; ze drinken even driftig water en slikken pillen. Ze maken daar eveneens een cultus van. Het één is trouwens het logische gevolg van het ander. De Fransen drinken en eten hun lever, hun ingewanden en bloedvatstelsel naar de maan.

Ze hopen daar niets van te merken, door alle organen

extra te vertroetelen. Ze kunnen dus uren praten over wijn en ze praten even hartstochtelijk over de werking van de ontelbare bronwateren, die ze trouw kopen. Geen boodschappennet, of er zit een fles in.

Ik vind al die bronwaters vervelend smaken, maar het water uit de kraan in Parijs is ondrinkbaar en ik doe dus al lang mee.

Dat al die bronwater drinkende Fransen kerngezond zijn, lijkt een logische gedachte, maar is een vergissing. En dus slikken ze ook pillen, waarvoor ze lang niet altijd raad vragen aan de dokter.

Ze zijn hun eigen dokter. Bovendien staan bij ons op de markten kooplieden, die doorgaans alleen in het weekeinde verschijnen (de rest van de dagen zitten ze uit te blazen in hun riant villa).

Die kooplieden hebben vaak een ezeltje bij zich, dat manden op de rug draagt vol zakjes kruiden, pillen van onbetrouwbare kleur, en flesjes

met watertjes (zo niet water). Soms zit een aapje op de schouder van deze wonderdokter, die dan met de hand op het hart verklaart, dat zijn medicijnen tot stand kwamen met de hulp van apeklieren. Ze worden grif gekocht.

De Fransen geloven massaal in wonderdokters en wondermiddelen. Ze drinken ook tientallen soorten kruidentheeën. In de officiële apotheken hebben ze dan nog even de keuze uit 8000 specialiteiten, waarvan het overgrote deel „alleen maar een psychologische uitwerking heeft”. Dat laatste schrijft een geachte doctor in de medicijnen in „Le Bonde”, in een serie artikelen over de Franse veelsnoeperij aan pillen. De helft van hun geld, daaraan uitgegeven, is weggegooid, schrijft deze dr. C. Béraud opgewekt.

De Fransen zijn met hun watertjes en pillen en kruiden zo druk in de weer, om zwaar te kunnen zondigen. Ze willen in de werking geloven, omdat ze willen doorgaan met te veel eten en te veel drinken.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Vice-President Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 36

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keizerberg 54, Amsterdam-Z.

Opricht 1 Januari 1881

Kwakzalverij per telefoon? Ja ook dat! Hieronder publiceren wij de woordelijke weergave van zulk een wonderbaarlijke „genezing”.

In een radio-uitzending brandmerkte de voorzitter van onze vereniging dit onverantwoordelijk gedoe van een Bossche magnetiseur.

„De dikke natuur” komt aan de lijn

Een bewoner van 's Hertogenbosch beweert telefonisch genezingen te kunnen bewerkstelligen. Van dit ongetwijfeld hele krasse staaltje — maar wij hebben in de kolommen van dit maandblad al eens eerder melding kunnen maken van telefonische „consulten” van kwakzalvers — werd onlangs in een radiouitzending van de Vara een voorbeeld gegeven. Onze voorzitter, de heer A. P. N. de Groot, arts, werd in de gelegenheid gesteld er commentaar op te geven. De uitzending geschiedde in de rubriek „Dit is het begin” op zaterdag 8 augustus.

Aan het woord is de medewerker van deze radorubriek, Jan Lenferink. „Volgens prof. Tenhaeff uit Utrecht zijn er in Nederland zo'n 10.000 magnetiseurs, mannen en vrouwen, die door handoplegging pijnen verdrijven van volgens officieuze schattingen ettelijke honderdduizenden wanhopige landgenoten.”

Een patiënte: Ik heb ontzettend veel zenuwen op de maag en wanneer ik nerveus werd begon direct hoofdpijn en van die hoofdpijnen kwam het op de maag en daar hoort het niet en dan was ik echt een dag of vier, vijf volkomen slap. Niets hielp, niets, want ik ben bij doktoren geweest en elk ogenblik is het teruggekeerd omdat het een zenuwkwastie is. En zo heeft hij me dan er van afgeholpen via de telefoon.

Jan Lenferink: Magnetisme is niet alleen genezen door middel van handoplegging maar ook een vorm van onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Dokter de Groot uit Hilversum, voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij en voormalig geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid noemt magnetiseurs zonder uitzondering kwakzalvers. Onderzoek naar het hoe en waarom van magneti-

seurs en hun patiënten van de kant van overheid en wetenschappers wordt nauwelijks gepleegd. Een summier particulier onderzoek viel uit in het nadeel van de magnetiseurs of onbevoegden, zoals dokter de Groot hen ook wel noemt.

Ogenblikkelijk naar arts

De heer De Groot: Een onderzoek is daar door een medicus die zeer welwillend tegenover de onbevoegden stond bij één bepaalde te goeder naam en faam in den lande bekend staande kwakzalver een paar jaar lang doorgevoerd. Deze zeer welwillende onderzoeken hebben tot het rapport gevoerd dat van de patiënten die in die tijd bij deze zeer bekende magnetiseur binnenkwamen minstens 14½ pct ogenblikkelijk naar de arts, naar een behandelend arts had moeten gaan en dat van al die patiënten ook 1 pct binnen één maand in een ziekenhuis werd opgenomen. En 14½ pct — en nu zegt men dat er honderdduizenden patiënten heen gaan; reken eens hoeveel dat er per jaar zijn . . .

De heer Lenferink: Dat betekent wel, dat wanneer er 14.000 mensen minstens naar de huisarts hadden moeten dat er dan toch altijd nog heel wat procenten overblijven, waarvan u

niet zegt, dat ze aan het verkeerde adres waren bij de magnetiseur . . .

De heer De Groot: Akkoord. Weet u van tevoren, wanneer uw verkoudheid louter een beetje bronchitis is of een ernstige open tuberculose?

★ ★

De heer Lenferink: In Den Bosch woont een achterneef van Toon Hermans, door de Bossenaren „de dikke natuur” genoemd. Driehonderdvijftig pond schoon aan de haak, huwelijksmakelaar, hypnotiseur, kikkerfokker, berenvechter, helderziende maar vooral: magnetiseur. Gekleed in een blauw truitje en zijn tiroler broek ontving hij „Dit is het begin”. Op een koele namiddag waren wij aanwezig bij een wonderbaarlijke genezing per telefoon.

— U spreekt met Hermans, ja.

— Ja, dat kan ik, ja.

— Reuma in uw arm, ja.

— Rechterarm, eh . . .

— Een afspraak mee te maken, ja, dat kunt u ook. Bij mij op het spreekuur komen, maar ik kan proberen of ik het door de telefoon kan. Als u mijn . . .

— Dat kan daarna na een afspraak. Ik kan kijken of ik u nu kan helpen, want ik ben goed in vorm. Van waar belt u op het ogenblik? Welke stad of welk dorp, bedoel ik . . .

VERVOLG OP BLZ. 38

Kwakzalversconsult per telefoon

VERVOLG VAN BLZ. 37

— Een dorp, dat zie ik. Ik zie dat u aan de rivier zit in Kerkdriel. Is het uw rechterarm?

— Het is tussen de arm en elleboog in dat de ergste pijn zit.

— Tussen de arm en de elleboog, ja, daar zit de ergste pijn en iets aan de binnenkant links? . . .

— Ja, u kunt 'm niet draaien, dat voel ik, ja als u uw arm nu rustig op de tafel legt voor u . . . kunt u dat? Hebt u een tafeltje bij de hand? Ja? Wanneer bent u geboren, welke maand?

— Hebt u blauwgroene ogen?

— Klopt hè. Ik zal u in uw ogen kijken en kunt u een beeld vormen hoe ik er uitzie? Ben ik een groot man of klein mannetje, welke kleur ogen heb ik en heb ik een baard?

— Probeer dat eens . . .

— Groot of klein?

— Dat klopt ja, ik heb het beeld al door . . . Blauwe ogen of bruine ogen?

— Ja, die heb ik.

— Ogen is niet belangrijk, maar kijk me al in in mijn ogen . . .

— Blauw dat klopt ook, ik heb u helemaal in beeld, telepatisch en ik zal even proberen te genezen. Bent u heel rustig op het ogenblik en gerelaxed en geen geluiden in de buurt, 't stoort. Hebt u uw arm al ergens op-
liggen?

— Op een tafel, ja. Dan zal ik u even aankijken in uw ogen, denkbeeldig, en dan krijgt u direct een vreemd gevoel in uw ogen en dan moet u zeggen, ja wanneer. Het beeld links in uw hoofd . . . Voelt u iets warms in uw hoofd komen?

— Boven links over wordt u warm, hè? Dan ga ik u ronddraaien in uw hoofd en dan ga ik via uw hoofd naar de schouder en naar uw arm en dan moet u zeggen wanneer u die pijn of die warmte naar beneden voelt trekken, naar uw arm . . . (diepe zucht)

— Dan zegt u alleen maar ja.

— Ja, voelt u dat?

— Ben ik al boven uw elleboog een beetje, hè

— (zucht) Ja . . . ja . . . Voelt u een weldadige warmte in uw arm trekken nu?

— Wordt het een prikkeling? Ja, dat is goed, dat is nog beter, dan kan ik u direct onmiddellijk genezen. Als u even zo rustig blijft zitten dan heb ik binnen de minuut de pijn weg.
(zuchten)

— Wordt het goed warm, ja, dat moet (zuchten). Arm rustig laten liggen, anders kom ik er niet in. (zware zuchten). Nou ben ik erin. Voelt u een weldadige warmte en prikkeling?

— Is de pijn weg, meneer?

— Kunt u hem weer bewegen? Doet u hem eens boven uw hoofd en ronddraaien of u nog pijn heeft . . .

— U heeft geen pijn meer. Voelt u dat u geen pijn meer heeft? Dan heb ik u genezen, meneer.

Jan Lenferink: Wat denkt u er van? **Dokter de Groot: Dat is je reinste kwakzalverij, meneer Lenferink. Wie zegt dat dóór het praatje door de telefoon heen deze man ook maar enigszins beïnvloed is wat betreft zijn reuma. Het kan zijn, dat het een zeer gevoelig mens is, die door de toespraak van wie dan ook een zekere indruk**

ondergaat, dus psychisch een beetje onder de indruk komt maar dat daardoor een reuma zou kunnen worden genezen, dat is wetenschappelijk gezien meer dan belachelijk.

Jan Lenferink: De reuma zal dan niet genezen zijn, maar de pijn was weg.

Bij tandarts op de stoep

Dokter De Groot: Als u, meneer Lenferink, op een gegeven ogenblik met kiespijn op de stoep van een tandarts gaat staan en u drukt op de bel, wat gebeurt er dan heel vaak? Uw kiespijn is weg maar uw kies is nog net zo aangetast als anders en wordt verder aangetast als u zo weggaat zonder behandeling. Er kan een zekere psychologische druk op deze mensen worden uitgeoefend zodat ze het gevoel hebben dat er iets met hen gebeurd is en dat is het voordeel bij de kwakzalver naar mijn oordeel, het voordeel, ik bedoel uit een oogpunt van de kwakzalver zelf, dat zij over het algemeen psychologisch beter met het mensdom om kunnen gaan of omgaan dan talloze artsen.

Jan Lenferink: In 1966 is de Staatscommissie-Peters begonnen met een onderzoek naar het doen en laten van de magnetiseurs en hun clientèle. De uitslagen liggen vijf jaar later nog in de kluizen van de Staatssecretaris van Volksgezondheid. Dokter De Groot is er van overtuigd dat dat rapport zijn bezwaar tegen magnetiseren zal delen.

De heer De Groot: Ons bezwaar tegen onbevoegden is, dat ernstig zieken door hen niet herkend worden, maanden lang, soms misschien jarenlang door hen behandeld (tussen dikke aanhalingstekens) worden en dat ze dan pas bij de artsen komen als zij veel te laat zijn om nog behoorlijk te worden behandeld.

Kwarteeuw op de bres voor suikerzieken

DIT JAAR viert de Nederlandse Vereniging van Suikerzieken haar 25-jarig jubileum. Het hoofdbestuur heeft in de loop van augustus en september een grote campagne op touw gezet om het grote publiek iets meer te vertellen over het werk en de doelstellingen van deze nuttige vereniging.

In de loop der jaren hebben wij meer dan eens gelegenheid gehad om publicaties van deze vereniging aan te halen, waarin gewaarschuwd werd tegen de praktijken van onbevoegden. „Middelen” tegen suikerziekte behoren van oudsher tot de bagage van kwakzalvers. De vereniging, lezen wij

in de huis aan huis verspreide krant houdt zich bezig met de bevordering van het inzicht in de behandeling van suikerziekte, het geven van voorlichting, het stichten van tehuizen en het bestrijden van de kwakzalverij.

Wie over de NVS meer wil weten kan zich in verbinding stellen met het Centraal Bureau, Burg. Patijnlaan 65, te 's Gravenhage, tel. 070-63.89.70. Men kan bij dit bureau het z.g. Rode Zakboekje aanvragen, dat veel wetenswaardigs vermeld en dieetvoorschriften en levensregels voor diabeten geeft.

Chopin waarschuwde Rosemary: het bad loopt over!

ROSEMARY BROWN, een Engelse huisvrouw, heeft voor een (klein) opschuddinkje gezorgd. Componisten, die al lang afscheid genomen hebben van het aardse leven, zouden haar composities „mededelen”. Rosemary, men zal het hebben begrepen, is een spiritistisch medium. En zij heeft in zoverre succes dat er in heel wat kranten heel wat ernstige beschouwingen zijn verschenen over de vraag hoe dat kan. Waarbij men allereerst zich maar eens moet afvragen: óf het kan.

Merkwaardigerwijs maakten wij in het Maandblad tegen de Kwakzalverij van juni j.l. melding van een ander medium met de naam Rose, namelijk architect W. R. Rose, die in de zeventiger jaren van de vorige eeuw het meest vooraanstaande „spiritistische medium” in Nederland was. Bij Rose kwam, anders dan bij Rosemary geen muziek „door”, maar wel allerlei uitspraken betreffende bijbelse gebeurtenissen. In de spiritistische kringen van die tijd — ja, ook toen al — werd architect Rose als de grote profeet en bemiddelaar beschouwd.

Liszt als organisator

HOE OVERIGENS de muzikale prestaties van Rosemary Brown door terzake deskundigen worden beoordeeld heeft men in ons augustusnummer kunnen lezen. Het „wonder” is trouwens reeds een tijdje in de publiciteit. Al begin november 1969 publiceerde Jan Rubinstein in Vrij Nederland een interview dat hij met Rosemary Brown had in haar huis te Balham, een Londense voorstad.

Van haar vrienden uit het hiernamaals, die haar hun werken „dikteren” is Liszt de organisator.

Reeds toen zij zeven jaar oud was, zou Franz Liszt haar verschenen zijn en haar beloofd hebben, haar later muzikales te zullen geven. Aanvanke-lijk wist zij niet, dat het Liszt was, maar later werd dit haar duidelijk, toen zij zijn portret zag. Liszt hield woord: in 1964 na de dood van haar man (1961) zat zij aan de piano — ze had weinig lessen gehad — toen iemand haar handen gebruikte, zoals bij spiritistische seances „automatisch schrijven” bekend is. Weldra „manifesteerden” Chopin, Bach, Beethoven, Brahms, Schubert, Schumann, Grieg, Mozart, Debussy en Rachmaninow zich. Op voorstel van Liszt zou zij van tien tot vier uur als medium beschikbaar zijn voor de componisten.

Ook zou Liszt haar aangeraden hebben, met Philips in zee te gaan voor de publicatie van haar eerste langspeelplaat, omdat hij vroeger in Zaltbommel in het bankiersgezin Phi-

lips heeft gelogeed en de jongste dochter pianoles heeft gegeven.

Het geheugen van Franz Liszt is toch maar goed gebleven, ruim tachtig jaar na zijn dood! Of hebben de Public Relationsmensen van Philips soms voor een passend geheugensteuntje gezorgd?

Al 500 muziekstukken

OP HET OGENBLIK zijn er meer dan 400 muziekstukken, haar gedictteerd door overleden componisten. Het zijn meest pianostukken, maar er zijn ook enkele kwartetten van Brahms en Schubert — een daarvan is kortgeleden door het Darlington Quartet voor het derde programma van de BBC uitgevoerd.

Met het uitbrengen van haar eerste langspeelplaat is de publiciteit als een malse regenbui op Rosemary neergedaald: BBC en ITV zijn bij haar thuis geweest. Peter Dorling, de producer van het BBC-programma vertelde met een vriend bij haar te zijn geweest en op zijn vraag, of er componisten aanwezig waren, een bevestigend antwoord te hebben gekregen. „Beethoven is hier, hij wil een stuk muziek kwijt”.

Rosemary ging in een hoek zitten, ze mompelde wat en schreef razendsnel een pagina muziek. Een kwartier later

speelde Dorlings vriend het stukje direct op de piano; er was geen twijfel: het was Beethovenachtig.

Peter Dorling verklaarde, dat Rosemary op hem een absoluut oprechte indruk maakte, er zou geen fraude in het spel zijn. Hij heeft zich drie maanden met haar bezig gehouden en heeft haar hele leven uitgeplozen; ook Dorothy Bacon is voor haar twee pagina's beslaande publicatie in Life Magazine, twee maanden met haar journalistiek onderzoek bezig geweest. Het wordt alles hoogst serieus bekeken — zelfs wanneer „Chopin” een stukje dicteert en er tussen door waarschuwt: Het bad loopt over.

Ze staan te dringen

TIJDENS EEN interview dat Friso Endt in Elseviers Weekblad publiceerde — hij was met andere journalisten aanwezig in haar huis in Balham, ter gelegenheid van het uitkomen van haar eerste langspeelplaat — vertelde Rosemary hem dat Beethoven haar zijn tiende symphonie wilde dicteren, een werk met veel koren. Aangezien het „ontvangen” van een volledige orkestpartituur een heel werk is, dat vier à vijf jaar in beslag zou nemen, en de andere componisten „staan te dringen” heeft zij op aanraden van Liszt besloten, alleen de pianopartij over te nemen en er wat aanwijzingen voor de orkestratie bij te voegen.

De Utrechtse emeritus hoogleraar in de parapsychologie prof. dr. W. H. C. Tenhaeff, eveneens aanwezig, verklaarde, dat mevrouw Brown volkomen normaal is. Zij vertoont geen

VERVOLG OP BLZ. 40

DOORGEKOMEN

„Voldoende bewijzen om alle scepticisme over dit fenomeen uit te bannen.” Dit schrijft Alex van Amerongen in de NRC over het muzikale spiritisme van Rosemary Brown, wanneer hij de grammofoonplaat moet bespreken, die Philips op de markt heeft gebracht. Bij de plaat wordt een uitgebreide documentatie geleverd, waarbij de onvermijdelijke prof. Tenhaeff niet mag ontbreken, en de heer Van Amerongen, die dat alles heeft gelezen, is meteen omver gevallen. Wel komt hij na het beluisteren van de plaat tot de conclusie, dat er sprake is van

een armelijke simpelheid der pianistische zetting. Dat muzikale aspect van de meeste composities doet vermoeden, dat de geesten van de overleden beroemdheden over minder inventiviteit en inspiratie beschikken dan tijdens hun leven.

Philips brengt plaat en album in de handel onder nr. 6500049; de prijs voor deze spiritische muziek bedraagt 24,50 gulden. Behalve Rosemary zelf - de weduwe, lezen we, van een in 1961 overleden journalist - speelde ook Peter Katin de muziek, die via het medium is „doorgekomen”.

Voor multiple sclerosepatiënten werd valse hoop gewekt

EEN DUIJS boulevardblad heeft onlangs voor enige opschudding gezorgd door het publiceren van een bericht als zou door middel van „Ultraschall“-golven de genezing van lijders aan multiple sclerose mogelijk zijn. Dr. J. Kater toont in de Haagsche Courant tegen het op deze wijze wekken van valse hoop. Het komt enige keren per jaar voor dat wordt beweerd, dat iemand multiple sclerose kan genezen.

Ook in ons land lijden vele tienduizenden mensen aan deze ziekte waarvoor tot nu toe geen afdoend geneesmiddel werd gevonden, mede omdat de oorzaak er van nog niet bekend is. Multiple sclerose begint meestal omstreeks het dertigste tot veertigste jaar, en verloopt als het ware „in aanvallen“. Tot de voornaamste verschijnselen van deze organische aandoening van het centrale zenuw-

stelsel behoren de bewegings- en loopstoornissen, die in verlammingstoestanden kunnen overgaan, evenwichtstoornissen, vermindering van het gezichtsvermogen, vermindering van het gevoel in armen en benen en allerlei nevenverschijnselen.

Het gehele proces kan jarenlang tot stilstand komen, om daarna opeens weer op te flikkeren, en niet zelden wordt de lijder aan multiple sclerose tenslotte een invalide. Naast de zorg voor goede voeding en het zo belangrijke voorkomen van emoties, die de ziekte niet zelden verergeren, kan door een juiste begeleiding en symptomatische behandeling zeer veel worden bereikt.

Schadelijke emoties

JUIST DE AANKONDIGING van nieuwe zogenoemde geneesmethoden, die achteraf zonder resultaat blijven, is zo verwerpelijk, omdat zij ongewenste schadelijke emoties veroorzaakt. Het bericht in het Duitse boulevardblad was dan ook aanleiding voor de medische sclerose stichting om zeer scherp te reageren in het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde. Het betrof de behandeling van 6000 lijders aan multiple sclerose door middel van „Ultraschall“ — golven, waarvan het nut bij deze ziekte beslist nog niet bekend is.

Het is ontoelaatbaar, zo schreef dr. H. Dassel, om zo onwetenschappelijk in de publiciteit te komen zolang nog onvoldoende bekend is wat Ultraschall, gedurende welke tijd en met welke dosering uitwerkt. De successen, die met deze behandeling worden bereikt, berusten waarschijnlijk hoofdzakelijk op een aantal positieve gunstige onderdelen, die erbij werden gebruikt, zoals de actieve revalidatie, de geleide oefeningen en de morele en psychische steun aan de patiënten. En daarbij is de werkelijke rol van Ultraschall nog een vraagteken.

Zodra de oorzaak van multiple sclerose bekend zal zijn, zal ook de ge-

Vakantie-vechtpartij met Van de Moosdijk en zijn lijfwacht

Tijdens de vakantieperiode heeft zich een voorval afgespeeld bij de bungalow De Zandhoeve van kruiden-„dokter“ Willem van de Moosdijk in het Brabantse Casteren. Een aantal bouwvakarbeiders, dat op de fiets voorbij kwam, herkenden de zo veelvuldig in kranten afgebeelde rijke bungalow van de kwakzalver. Uit het groepje klonk de kreet „oplichter“. Dit was niet naar de zin van leden van de „lijfwacht“ van Van de Moosdijk, in hoofdzaak familieleden, die geregeld in actie zijn om het huis te bewaken, tegen gedupeerden, die krachtige maatregelen willen nemen. Met een auto gingen zij het groepje fietsters achterna.

Er ontstond een vechtpartij, waarbij ook Van de Moosdijk zelf betrokken werd en waarbij nogal wat harde klappen werden uitgedeeld.

Groene medicijnen

VAN DE stijgende belangstelling voor kruiden getuigt het boek, dat bij de Parijse uitgeverij Plon is uitgekomen over geneeskrachtige planten: „La médecine verte - à la recherche des plantes qui guérissent“. Het boek is geschreven door Margaret Kreig. Op de stofomslag komt o.a. de reproductie voor van een oude afbeelding van de mandragora, het mannetjeskruid, dat volgens de overlevering op galgenvelden opschoot.

nezing ervan niet uitblijven. Alhoewel de oplossing nog steeds niet werd gevonden, is men er dichter bij dan misschien wel wordt gedacht. Er zijn aanwijzingen voor een virus-infectie, en een overgevoeligheid waardoor de eigen zenuwcel-eiwitten worden afgebroken. Maar intussen is het kwaad geschied en werd weer bij duizenden patiënten met multiple sclerose en hun naaste omgeving hoop en verwachting gewekt welke niet verwerkelijk konden worden. Daarvan getuigen de talrijke brieven, die de Sclerosestichting moest beantwoorden.

ROSEMARY BROWN

VERVOLG VAN BLZ. 39

trekken van hysterie of schizofrenie. Zonder enige neiging tot hysterie zette mev. Brown uiteen, dat het de componisten niet bovenal om de muziek te doen was, doch om bruggen te bouwen om ons te bewijzen, dat er een hiernamaals is en dat de dood niet het einde is.

Op de vraag, die Leo Davidson van het Algemeen Dagblad stelde aan prof. Tenhaeff, of er misschien sprake kan zijn van het onbewust reproduceren van vroeger verworven kennis, antwoordde prof. Tenhaeff, dit, zowel als handige imitaties, uitgesloten te achten.

Indien mevrouw Brown zonder het te weten componiste zou zijn, dan zou zij, volgens deskundigen, met eigen werk voor de dag komen.

De vraag, of men inderdaad met een spiritistisch verschijnsel te doen heeft, durft de heer Tenhaeff zonder diepgaand onderzoek door gespecialiseerde deskundigen, overigens niet te beantwoorden!

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Bulter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 40

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 januari 1881

HET PONDJE Slankheidssalons lieten lichaamsvet „smelten”

Het pondje gaat door het mondje. Maar dat belet niet dat z.g. slankheidssalons, heel duur ingericht om de bezoekersters onder de indruk te brengen, kans zien om onze dames een dure behandeling aan te praten. Dat worden dan oefeningen op hometrainers en andere apparaten of wel men wordt eens in een éénpersoonssaunadoos gestopt.

Dat men geen vermageringskuur moet beginnen zonder medisch advies kon nu inmiddels wel tot iedereen zijn doorgedrongen. Maar dergelijke instituten speculeren op de menselijke gemakzucht en op het verlangen het ene te doen (namelijk een vermageringskuur te volgen) en het andere (het eten en het snoepen) daarbij niet te laten.

Handige lieden weten van die menselijke eigenschap gebruik te maken. De vermageringssalons, die onder de naam Eileen Powers werkten, wisten daarbij contracten af te sluiten, die de betrokkenen zo'n paar duizend gulden kostten.

Wat daar tegen te doen?

Men kan dit slankheidsgedoe slechts met enige moeite onder de noemer onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst brengen, dunkt ons. Maar een alerte, zich van haar maatschappelijke taak bewuste pers kan al heel wat doen om het dergelijke instituten niet te gemakkelijk te maken. Het ware te wensen, dat men bij de journalistieke opleiding ook eens de aandacht vestigde op al dit vreemde geschutter op het randgebied van de volksgezondheid.

Gezondheidsdokter werd 100 jaar

VOLGENS EEN BERICHT uit Moskou is dr. Zachari Frenkel, schrijver van het vermaarde werk „Hoe uw leven te verlengen en op uw oude dag actief te zijn”, op 25 augustus overleden. Hij is precies 100 jaar geworden. Dr. Frenkel heeft niet minder dan 250 boeken geschreven over tal van onderwerpen die met het gezond zijn en blijven te maken hebben.

IN DE afgelopen maanden werden in enige dagbladen artikelen gepubliceerd over het vermageringsinstituut Eileen Powers, dat salons had gevestigd in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Er waren nogal wat kritische geluiden te horen over deze salons, waar men een vermindering o.a. van heupomvang garandeerde maar waarvoor men dan wel contracten moest afsluiten, die in de duizenden gulden liepen. Daarvoor kreeg men dan wel het recht om nog zeven jaar in de salon lichaams oefeningen te doen, die de slankheid in stand moesten houden.

„De vetpot van de slankmakers” zette het Algemeen Dagblad boven een artikel over dergelijke salons.

Begin september verdween plotseling de naam „Eileen Powers” van de ruiten van de instituten, die nu de naam Slim en Trim dragen en waarmee het inmiddels ook al weer niet zo best is gesteld. De bestaande contracten zijn vervallen. In juli vertelde de directeur, de Amerikaan Roger Brehm dat het instituut in Nederland al ruim 1600 cliënten had, ofschoon het toen nog maar vier maanden bestond.

Enorme prijzen

CRITIEK WERD er niet alleen uitgeoefend op de werkwijze van de instituten — waar geen medicus aan te pas kwam — maar ook op de harde verkoopmethoden en de enorme prijzen. Bij de Consumentenbond in Den Haag zijn klachten binnengekomen van vrouwen, die spijt kregen nadat zij een contract voor een paar duizend gulden hadden getekend. Men moest direct, zonder bedenktijd te krijgen, zo'n contract tekenen.

Het systeem van Eileen Powers was hetzelfde als dat van het Duitse instituut Shery-Lynn, waarover de Duitse artsen zich bezorgd maakten. In Stuttgart werd het instituut veroordeeld omdat een van de contracten met een huisvrouw tegen de goede zeden was. Het Duitse bedrijf is failliet en de di-

recteur, William Ward — ook de uitvinder van het systeem — wordt gezocht door Interpol.

De deelneemster aan een kuur bij Eileen Powers moest veertien keer naar de „studio” of salon komen om op de 'gym-floer' allerlei oefeningen te doen. Elke vijftiende keer werd een speciale behandeling toegepast. De te dikke lichaamsdelen werden dan in rubberbandages verpakt en zo moest men weer allerlei oefeningen doen. Volgens het verhaal dat de op slankheid beluste dames te horen kregen gingen de vetophoping onder de huid dan smelten door de verwarming om via de poriën het lichaam te verlaten . . .

Van de Moosdijk betaalde 12.000 gulden terug

(Van een medewerker)

Mr. ATHMER, de Eindhovense advocaat, die optreedt voor een aantal Belgische slachtoffers van Van de Moosdijk, heeft onlangs zoals wij al eerder hebben vermeld, conservatoir beslag laten leggen op de bungalow van Van de Moosdijk te Casteren.

Intussen kreeg mr. Athmer kennis van zes gevallen waarbij door Van de Moosdijk kwitanties waren verstrekt met „geen baat geld terug”. Van de Moosdijk kon, naar hij beweerde, slechts 25 pct. terugbetalen. Mr. Athmer leidde daarop een faillissementsaanvraag tegen de kruiden-„dokter” in, maar de dag voor de behandeling van deze aanvraag door de rechtbank werd het volle bedrag voor de zes slachtoffers voldaan. Dit bedrag beliep niet minder dan 12.000 gulden.

Er zijn echter nog meer slachtoffers, die een dergelijke kwitantie bezitten en het laat zich aanzien, dat de Eind-

VERVOLG OP BLZ. 42

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

„Dokter De Groot heeft gelijk”

UIT HET INTERVIEW met Reveille, dat wij in het Maandblad tegen de Kwakzalverij van augustus (blz. 33 en 34) publiceerden haalde Dagboekancier in Het Parool een passage aan. En wel waarin de voorzitter van onze vereniging, dokter A. P. N. de Groot tegen Reveille verklaart, dat men nooit in de krant leest dat „helderzienden” zich vergist hebben.

Dokter De Groot heeft gelijk, schrijft Dagboekancier. Nu eens lees je, dat een helderziend paraparaard (Dagboekancier doelt hier op Gerard Croiset, de beschermeling van prof. Tenhaeff) naar pakweg Australië gaat, dan weer naar een andere kant „om helder te zien” — en vervolgens valt doorgaans het doek.

Er komen er zelfs hun hand ophouden als zónder hun klare blik een misdadiger wordt ingepikt. Ik denk voor de moeite. (Men leze in dit nummer van ons maandblad het artikeltje „Paragnost Heyligers wilde beloning”).

Ik heb u, aldus Dagboekancier tot zijn lezers, het geheim van de helderziende hulp bij vermiste kinderen (een van de meest-vermelde vormen van deze bedrijvigheid) al eens eerder verkapt:

Als er veel water in de buurt is zeg je „verdronken”, als er géén water is „zedemisdrijf” en bij half-om-half gooi je kruis of munt, altijd 50 procent kans, dat je góéd raadt . . .

VAN DE MOOSDIJK

VERVOLG VAN BLZ. 41

hovense advocaat daar ook voor zal worden ingeschakeld.

Direct na ontvangst van het geld berichtte mr. Athmer de betrokkenen, dat het geld er voor 100 pct. was en vroeg hen hoe zij het wilden ontvangen. Een Brusselaar, die 25.000 frank terugontving bood daarvan 1000 frank aan voor de heer M. Eerenberg te Hilversum, die sedert de televisie-uitzending van 13 december 1968 voortdurend op het vinkentouw heeft gezeten om tegen Van de Moosdijk te waarschuwen en slachtoffers op te sporen.

De heer Eerenberg heeft het bedrag geweigerd, ook al stelde hij de geste van de inwoner van Brussel zeer op prijs. „Ik heb alles uit naastenliefde gedaan en als er succes is en men bedankt mij, dan is dat meer dan genoeg,” aldus de heer Eerenberg.

KNEIPP IN OOSTENRIJK

DE WATERKUUR van de Beierse pastoor Kneipp wordt in Oostenrijk hoe langer hoe meer populair. Deze behandelingsmethode is sedert ongeveer negentig jaar bekend. Sebastiaan Kneipp leefde van 1821 tot 1897.

In 1954 waren er in Oostenrijk slechts zes behandelingsinstellingen met in totaal 316 bedden, waar „Kneipp” werd toegepast. Thans zijn er 47 kurhuizen met 2168 bedden. Gemiddeld zijn deze kurhuizen tien maanden van het jaar in gebruik en men komt met 450.000 overnachtingen tot een bedbezetting van 70 pct.

Er is in Oostenrijk een „Oesterreichische Heilbäder- und Kurortverband”, waarbij een aantal van deze Kneipp-huizen zijn aangesloten, maar de wet op de geneeskrachtige baden noemt de Kneipp-kur niet. De voorzitter van het Oostenrijkse Kneipp-Aerzteverband, Sanitätsrat dr. Franz Brandner uit Villach heeft zich onlangs beklaagd dat zelfs onder artsen de kennis van de Kneipp-behandeling zeer gering is. In het algemeen denkt men dat het alleen maar neer komt op een koud-waterbehandeling. Neen, aldus dr. Brandner, het gaat om een veelomvattende behandelingswijze van physio-therapeutische aard. Daarbij worden mechanismen in werking gesteld, waarmee via het vegetatieve zenuwstelsel en de bloedsomloop een algemeen genezende werking wordt bewerkstelligd.

Terloops zij nog opgemerkt dat, evenals dat bij de geneeskrachtige baden het geval is, in de brochure van dr. Brandner gewag wordt gemaakt van de belangrijke economische factor, die de Kneipp-methode betekent. Volgens Brandner is men er verder in geslaagd om aan te tonen dat de Kneipp-methode niet de zaak is van buitenstaanders (lees kwakzalvers!) maar steeds duidelijker zowel empirisch als wetenschappelijk een goed-gefundeerde methode blijkt te zijn, die op een hoog genezingspercentage kan bogen.

Paragnost Heyligers wilde beloning

IN HET DRENTSE dorp Roswinkel woont de paragnost C. Heyligers, die zo bij tijd en wijle van zich doet spreken. Toen in april van dit jaar in het Limburgse Meers-Elsloo een zekere Jan Martens werd vermoord loofde de familie 5000 gulden uit aan degene, die aanwijzingen kon geven, die tot opsporing van de dader(s) leidden.

Heyligers waagde een kans, reisde naar Meers-Elsloo en liet de familie Martens weten, dat de moordenaars „gemiddeld rond de twintig jaar waren en dat zij in een straal van drie kilometer rondom het huis van de vermoorde woonden”. Enige weken later werden twee jongemannen gearresteerd, die een paar straten van Jan Martens woonden.

Volgens de officier van justitie komt de heer Heyligers niet in aanmerking voor een beloning, omdat de door hem omschreven personen al direct na de moord op Jan Martens werden verdacht. Heyligers had zich gebaseerd op krantenberichtjes en dorpspraatjes, aldus de officier.

Heyligers heeft nog overwogen de familie een proces aan te doen, maar hij heeft er van af gezien, omdat hij de kosten van een rechtsgeding te hoog vond. En blijkbaar zijn kansen toch niet zo hoog aansloeg. Wel merkwaardig dat zo'n paragnost over de uitslag van zo'n rechtsgeding heel wat minder zeker is dan over het „zien” van de daders van de moord. Volgens de Nieuwe Limburger heeft Heyligers zich nog tot de broer van het slachtoffer gewend om „tot een minnelijke schikking” te komen. De broer blijkt zo verstandig te zijn geweest daar maar niet op in te gaan.

Vrij Nederland dat ook melding maakte van een en ander en daarbij Heyligers in weinig beschaafde termen sprekende invoerde (o.a. De justitie „heeft de pest in dat de zaak niet door hen, maar door een paragnost is opgelost”) zette boven het artikeltje „Paragnoppes”.

NEDERLAND 12c

NEDERLAND 25c

NEDERLAND 45c

De bijzondere postzegels, die van 28 juli tot en met 22 augustus zijn uitgegeven met toeslag ten bate van de Nederlandse Hartstichting. Zij waren ontworpen door Marte Roling uit Amsterdam. De geldigheidsduur voor frankering is onbepaald.

De heks is achttien en sociale zaken is er goed voor

SEF DERKX uit het Noordlimburgse Broekhuizenvorst is achttien jaar en ondanks zijn jonge jaren is hij al op magische pad. Hij mengt er wat hedendaagse zaken doorheen, misschien krijgen we nog wel magie met popmuziek, maar in elk geval is zijn optreden symptomatisch voor een hernieuwde opleving van de zin voor het okkulte, het geheimzinnige. En dat moge dan wel romantisch zijn maar er schuilen ook hele nare gevaarlijke consequenties in — bijvoorbeeld, wanneer men dat spel met magie en hekserij in alle ernst gaat toepassen bij wijze van gezondheidsbe-moeienis.

In de Twensche Courant lezen wij over Sef:

In Broekhuizenvorst kennen ze hem zo onderhand wel als de tovenaer van het dorp die achter in de tuin van een grote boerderij lang vergeten kruiden kweekt, een hobby die enige mensenleeftijden terug nog goed was voor een jammerlijk einde op de brandstapel. Meneer is dus heks. Zij het eentje van deze tijd, want zeg nu zelf: wie van zijn ex-collega's kan er prat op gaan een rustig leven te leiden op kosten van Sociale Zaken? Werken, netjes van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, is er voor hem niet bij.

Akkoord, hij steekt zo af en toe eens de handen uit de mouw bij een buurman-boer maar daar houdt het dan ook helemaal mee op. Het heks-zijn eist hem volledig op, van de niet zo vroege morgen tot diep in de nacht. Wanneer de maan door de bomen schijnt en vleermuizen fladderen begint Sef Derkx te leven.

De ziener van de Peel

BIJ HET SCHIJNSEL van een 40 watt lampje, ook daarin verschilt hij dus van zijn oude broeders en zusters in het vak, bestudeert hij de geheimen der magie. Waarom? Kort gepraat en snel gezwegen is het zo gelegen: „Ik was in moeilijkheden, ik zag het allemaal niet meer. Het hele leven beviel me niet langer. Dat jachten en jagen. Dat gehuil met de wolven in het bos. Midden in die periode kwam ik in contact met Leo Kluytmans de ziener van de Peel. Die wees me de weg naar een nieuw leven. Ik ben toen gaan snuffelen in verschillende boeken over magiërs. Ik heb me verdiept in hun leven en streven. En niet alleen de magie kreeg mijn aandacht. Ook

de wereldgodsdiensten heb ik allemaal stuk voor stuk bestudeerd, aldus de 18-jarige.

Door dat alles kwam ik langzaam aan tot een prachtige ontdekking: de realiteit van alledag is niet die van het leven, of anders gezegd: je kunt er van maken wat je zelf wilt. Ik ging op expeditie in mijn eigen ik en leerde zo een voor mij nieuwe maatschappij kennen.

Toen kwam het geëxperimenteer met kruiden. Ik maakte er mengseltjes van. Geestverruimende maar ook geneeskrachtige. Tegen bultjes bijvoorbeeld. Ik noem maar wat. Door het

Een hippie in de kwakzalverij

slikken van die mengseltjes ging ik de zin van het leven weer begrijpen. Ik voelde me langzaam veranderend. Je gaat dingen zien die je anders nooit opvielen en dat is fijn, erg fijn.

Ja, de mensen in het dorp vinden het natuurlijk wat vreemd dat ik hier heks zit te spelen met al die kruiden en poezen om me heen. Ze accepteren me, maar daar is dan ook alles mee gezegd. Misschien dat ik het er ook wel naar maak, want af en toe brengen we de luitjes hier helemaal in verwarring. Verleden week nog, toen hebben we met de anderen hier in huis bij volle maan 78 zwarte en rode conservenblikken door het dorp verspreid. Overal lagen ze, bij mensen voor de deur, op straat en bij de

bushalte. De volgende morgen wist niemand hoe-ie het had.

Achtenzeventig blikvangers

IEDEREEN HOTELDEBOTEL. En dat kan ik me wel voorstellen, wanneer je vroeg in de morgen met je broodtrommeltje naar de bus loopt, want wat doen die blikken daar niet-waar? Voor die mensen een vraag, voor mij een weet. En de politie dan? Die weet ook niet wat ze aan me hebben. Er is er hier wel eens eentje geweest maar hare majesteit mag onderhand wel eens gaan uitkijken wie ze in dienst neemt, want het was nu niet bepaald de snuggerste ordehandhaver die in ons koninkrijk rondloopt.

Hij kwam kijken wat ik toch altijd in mijn toverhok aan het uitspoken was. Ik heb de man dus het een en ander verteld over oude magie, over de alchemisten. Na een half uur ging hij helemaal in verwarring weg.

Ik ben ook druk met allerlei andere zaken. Zo zijn enkele geestverwanten en ik bezig met de uitwerking van een wereldomvattend plan. Op een dag, ik kan nog niet zeggen welke, maar het moet astrologisch wel verantwoord zijn, zullen tienduizenden luitjes ballonnen oplaten, ballonnen met borden eraan waarop het woord „peace“ staat, vrede. Plotseling zal de lucht vol „peace“, vol „vrede“ zijn; misschien helpt het, misschien ook niet. Het is in ieder geval een manier om mensen aan het denken te zetten. Maar voorlopig ga ik gewoon door met mijn kruiden, met het bilzenkruid, de torenappel. Alle liflafjes uit de magische keuken, aldus Sef Derkx uit Broekhuizenvorst.

VOETVERZORGER MOET BETER WORDEN OPGELEID

DE CENTRALE RAAD voor de Volksgezondheid is van oordeel, dat verdieping en verzwaring van de opleiding van de chiropodist, de voetverzorger, noodzakelijk is. In een onlangs verschenen rapport wordt gesteld dat 'voorzover kan worden nagegaan nog niemand in Nederland voldoet aan de eisen, die aan een volwaardig chiropodist moeten worden gesteld'.

De raad acht het onontbeerlijk, dat er een uniforme opleiding tot chiropodist in het leven wordt geroepen. In overleg met deskundigen zal een geheel nieuwe opleiding moeten worden

voorbereid, waarvan het niveau hoger zal komen te liggen dan het niveau dat thans wordt nagestreefd.

Ook zal volgens de raad moeten worden gestreefd naar een titelbescherming voor degenen, die de vereiste opleiding hebben ontvangen. Naast de chiropodist, als para-medicus, zal op lager niveau de voetverzorger (pedicure) als beoefenaar van een louter verzorgend beroep de dienstverlening aan het publiek kunnen voortzetten.

Volgens de raad zal de chiropodist nieuwe stijl onder andere de volgende

VERVOLG OP BLZ. 44

Bijgeloof tiert welig in oorlogstijd

„BIJGELOOF IN DE KRIJGSMACHT” heet een artikel, dat wij aantreffen in „Reveille”, een veertiendaags tijdschrift dat verspreid wordt onder de militairen van de Kon. Landmacht en van de Kon. Luchtmacht. Reveille staat onder verantwoordelijkheid van de hoofdlegerpredikant en de hoofd-luchtmachtpredikant. Het nummer van 29 juni 1970 was geheel gewijd aan „De zoekende mens”.

Een auteur, die tekent als Van der Poel, behandelt daarin het bijgeloof

Het militaire leven haalt, schrijft hij, de mens uit zijn gewone omgeving en plaatst hem, vooral in oorlogstijd, voor zulke spanningen, dat hij eerder dan ergens elders ertoe wordt gebracht zijn heil te zoeken in allerlei magische praktijken.

Uit de tijd van de Boerenoorlog dateert het nog steeds voorkomende geloof, dat het aansteken van drie sigaretten met één lucifer ongeluk brengt voor de derde man.

In de eerste wereldoorlog werd het fabriceren van oorlogsamulettens en mascottes tot een grote industrie. In die jaren hadden ook lieden, die van tatoeren hun beroep maakten het overstelpend druk. Hierover wordt bijvoorbeeld door Lovett, die een autoriteit is op het gebied van folklore en bijgeloof, het volgende verteld.

VOETVERZORGERS

VERVOLG VAN BLZ. 43

taken moeten kunnen vervullen: preventieve zorg en advisering ter voorkoming van voetklachten; behandeling van voeteuvels (likdoorns, wratten, wintervoeten, ingegroeide nagels etc.); de behandeling van enkele schimmelinfecties, en zweetvoeten; het onderkennen van houdingsafwijkingen die de oorzaak kunnen zijn van voetklachten en het aanmeten van steunzolen en soortgelijke hulpmiddelen.

De Centrale Raad voor de Volksgezondheid acht voor een verantwoorde uitoefening van dit nieuwe beroep nauwe samenwerking met een arts onontbeerlijk.

LOVETT BRACHT een bezoek aan iemand, die zich in tatoeren gespecialiseerd had. Deze zeide hem: „De meisjes hier uit de buurt komen bij bosjes naar mij toe, en ze willen allen de naam van hun jongen (gewoonlijk een matroos of een soldaat) op de arm hebben. Twee zijn er nu daar binnen.

Toen de meisjes waren vertrokken, vroeg Lovett aan de „artist” of zijn cliënten nooit de oorspronkelijke namen wensten te laten uitwissen en vervangen door andere. De man antwoordde, dat dit bijna altijd het geval was. „Als er een naar het front gaat, zoeken zij spoedig een ander en willen dan diens naam op de arm hebben inplaats van die van zijn voorganger.”

Op de vraag, of dit zo gemakkelijk ging, antwoordde hij: „Zeker, als de naam maar niet te lang is. Gewoonlijk maken wij dan van de eerste naam een aardig ruikertje bloemen en zetten daaronder een andere. Er is hier in de buurt één meisje, dat al zeventwintig verschillende jongensnamen op haar arm heeft laten zetten. Nu heeft zij boven aan staan: „Ik houd van”, daarna zesentwintig bloemstukjes en onderaan, vlak boven haar pols, de naam van de tegenwoordige gegadigde!”

„Gremlins”, boze geesten

OOK DE tweede wereldoorlog heeft allerlei op het gebied van bijgeloof te zien gegeven. De „gremlins”, boze geesten, die allerlei moeilijkheden aan vliegtuigen veroorzaakten zijn er een voorbeeld van.

Uit de oorlogen in Korea en Vietnam zijn ook allerlei berichten van vreemde gebeurtenissen, coincidenties en wonderbaarlijke reddingen gekomen. Eén van de dingen, die daarbij nogal pijnlijk zijn, is, dat bepaalde groepen van Christenen in Amerika van de ontvankelijkheid voor het mysterieuze bij de mannen in de strijdkrachten trachten gebruik te maken om het evangelie aan hen te brengen. Daar was bijvoorbeeld de aktie om bijbeltjes naar militairen in Korea te sturen in een stalen verpakking. De bedoeling ervan is, dat ze die op hun

hart dragen, zodat ze als een soort pantser kunnen dienen tegen vijandelijke kogels. „Protect your loved one”.

Beeld „verscheen” op foto

EEN ANDER voorbeeld hiervan is de geschiedenis van de foto-opname: „de Christus van de Luchtmacht”. Mevr. Dobbins uit Ashland in Kentucky (Ver. Staten) stuurde dit plaatje naar de plaatselijke krant. Men zag er twee bommenwerpers op, die langs een bewolkte hemel vlogen. Op de voorgrond was het beeld van Christus te zien met uitgestrekte zegenende handen.

Mevr. Dobbins schreef er een verhaal bij: een militair had een foto genomen tijdens een luchtgevecht. Hij had de film naar zijn moeder in Chicago gestuurd om hem te laten ontwikkelen en afdrukken. Toen de foto klaar was zag zij het beeld van Christus. Ze zond er een afdruk van naar haar broer in Ashland, die er verschillende afdrukken van maakte. Mevr. Dobbins had er een gekregen van een buurvrouw, die hem weer van haar schoondochter had gekregen. Deze had hem gekocht voor de prijs van één dollar van een vrouw, die de foto op haar beurt van een onbekende man had ontvangen.

Raadsel opgelost

DE KRANT drukte de foto af, omdat „het een ongewoon iets was, dat de moeite waard was om te publiceren”. Het nummer van de krant, waarin de foto stond was spoedig uitverkocht. Veertien dagen later werd hij nogmaals afgedrukt: weer uitverkocht, en een groot aantal brieven stroomde bij de redactie binnen. Maar niemand slaagde erin de herkomst van de foto te verklaren.

Totdat een Staff Sergeant van de Amerikaanse Luchtmacht de oplossing van het mysterie kwam. Hij had in 1944 op een Engels vliegveld gewerkt: daar had een fotograaf hem een foto getoond van twee vliegende forten, die terugkeerden van een opdracht boven Europa: deze had het beeld van Christus erin getekend met het doel de afdrukken aan zijn collega's als souvenirs te verkopen!

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Vice-President Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,-; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgigo van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 44

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,-;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

Van de Moosdijk wordt vervolgd voor oplichting **Wonderdoenster in Standdaarbuiten doet van zich spreken**

(Van een medewerker)

BINNEN ENKELE maanden zal de Officier van Justitie te 's-Hertogenbosch een vervolging tegen kruiden-„dokter” Willem van de Moosdijk instellen terzake van oplichting. De officier heeft daartoe een aantal gevallen uitgekozen, waarbij Belgen het slachtoffer werden van de handelspraktijken van Van de Moosdijk.

Deze mededeling konden Belgische slachtoffers van Van de Moosdijk lezen in een stenciltje, dat het organisatiecomité te Antwerpen rondzond. Het adres van dit comité luidt: Mevrouw Van Broeck, Onderwijsstraat 28, 2000 Antwerpen.

Het ziet er naar uit, dat nog verschillende faillissementsaanvragen van Van de Moosdijk zullen volgen. Degenen, die in het bezit zijn van een kwitantie van Van de Moosdijk met een terugbetalingsbelofte zullen vermoedelijk met succes aan zulk een faillissementsaanvraag kunnen deelnemen.

Het gerechtelijk vooronderzoek van het vermoeden van oplichting moet inmiddels begonnen zijn. Men verwacht dat de zaak in januari a.s. voor de Bossche rechtbank komt.

Met Heyligers meespelen in de lotto

PARAGNOST HEYLIGERS over wie wij op bladzijde 42 van ons oktobernummer een boekje open deden is directeur van de Stichting tot Bevordering der Toegepaste Parapsychologie, lezen wij in Vrij Nederland. Secretaris is de 23-jarige Hendrikus Meyerink. Behalve directeur is Heyligers ook . . . penningmeester. Heyligers is heel wat ouder dan zijn secretaris en dan zijn voorzitter, de 23-jarige Hendrikus Vel-

VERVOLG OP BLZ. 46

MEVROUW PRINSE-CORTE uit Standdaarbuiten is een „door God geroepene”. Zij doet wondergenezingen.

„Ik geloof niet zo erg aan die wonderen,” zei dokter G. Bruintjes uit Zevenbergen. „Mogelijk kan het zijn dat de suggestieve beïnvloeding een goede uitwerking heeft gehad,” vervolgde hij sprekend over een patiënte, mevrouw Van Aert-Diepstraten die naar Standdaarbuiten was gegaan om zich door mevrouw Prinse te laten behandelen.

HET BRABANTS NIEUWSBLAD, dat een hele pagina wijdde aan de wondergenezingen in Standdaarbuiten vroeg ook de mening van de arts W. J. van Gestel van de inspectie voor de volksgezondheid te 's-Hertogenbosch. „Het is aan ons te bekijken in hoeverre er sprake is van een onbevoegd uitoefenen der geneeskunst en in hoeverre de volksgezondheid gevaar loopt. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer patiënten er op de een of andere wijze van worden weerhouden een dokter te bezoeken of wanneer op een dusdanige wijze met patiënten wordt gemanipuleerd, dat hun toestand verergert.”

Ruim f 55.000 terug

De Eindhovense advocaat, die de belangen behartigt van de Belgische slachtoffers van Van de Moosdijk, heeft tot nu toe 21 gevallen van terugvordering van koopsommen voor kruiden tegen Van de Moosdijk in handen. Die 21 gevallen zijn inmiddels afgewerkt doordat de Casterense kwakzalver de gevorderde bedragen heeft voldaan. Hij betaalde daarvoor ruim 55.000 gulden! Inmiddels blijkt aan een Brabander 10.000 gulden te zijn aangeboden, wanneer hij enkele mensen uit België kon laten verklaren, dat zij door de kruiden van Van de Moosdijk waren genezen. Van de poging om zo getuigen te kopen zal wel niet veel terecht komen.

Ernstige waarschuwing

HET GEVAL MET mevrouw Aert is goed afgelopen, zei dokter Bruintjes. Maar hij liet een waarschuwing horen, die wij hier nog eens willen onderstrepen.

„Dit geval is nu goed afgelopen, maar daar staat tegenover, dat ik in het verleden patiënten aan dit soort behandelingen (als van de dame daar in Standdaarbuiten, red. M.t.d.K.) heb verloren. Mensen, die niet meer de behandeling kregen die nodig was voor hun ziekte en waardoor het ziekteproces verergerde. Ik ben er bang voor, dat het hier ook eertlang zal gebeuren,” aldus dokter Bruintjes, die eerlijk toegeeft dat de toestand van de patiënte Van Aert-Diepstraten verbeterd is.

De wonderdoenster van Standdaarbuiten beweert dat zij 800 gevallen met succes heeft behandeld. Dat zou 95 pct zijn van de mensen, die bij haar zijn geweest. Het zijn voornamelijk mensen met spierklachten, maar ook mensen, die doof of bijna blind waren. Ook heeft ze een man met „een tik in zijn hoofd” genezen.

Ze vraagt geen geld voor de genezingen, maar ze laat zich wel wat geven. Want tenslotte nietwaar, ze heeft er haar baan voor opgegeven en ze heeft slijtage aan meubilair en vloerbedekking en er moeten steeds schone lakens in de behandelkamer zijn.

Onder andere massage

OVER HAAR THERAPIE wilde zij zich tegenover verslaggever Peter Konings van het Brabants Nieuwsblad

VERVOLG OP BLZ. 46

WONDERDOENSTER

VERVOLG VAN BLZ. 45

niet uitlaten. „Ja, onder andere massage komt er aan te pas” . . . Zij denkt dat zij haar gave op haar achttiende jaar heeft gekregen. Op een avond heeft God tot haar gesproken. Zij voelde een tikje op de schouder en een stem zei: Kom tot Mij die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven. Eens komt alles goed.

Sindsdien heeft zij de bijzondere gave. Mevrouw Prinse-Corte behandelt elke dag twintig à dertig gevallen, maar in de weekeinden werkt zij niet. Op woensdagen gaat zij mensen bezoeken die zelf niet meer van bed kunnen komen.

De struise wonderdoenster van Standdaarbuiten is nu vijftig jaar. Zij is geen Brabantse van geboorte, zij komt uit Amersfoort. Voor zij met haar wondergenezingen begon was zij vertegenwoordigster in zonnewering.

Zij laat biljetjes verspreiden met de volgende tekst, voorzien van adres en telefoonnummer: Hoopt u ook op een wonderbare genezing? Bent u over-

Magie in het Brabantse

In St. Oedenrode woont een oud vrouwtje, dat in de omtrek naam heeft gemaakt met de genezing van etterende wonden. Het middel, dat zij gebruikt, bestaat uit dauw, opgevangen in de St. Jansnacht. Voor dat opvangen gebruikt zij een doekje en dat doekje heeft de magische kracht om zo'n wond te genezen . . .

Elders in het Brabantse, in de akkers bij Esdonk vindt men een kleine kapel. In het lage raam van deze kapel vlak bij de grond is een ronde opening. Volgens het bijgeloof van de bewoners van deze omgeving moet men, wanneer men door koorts wordt geteisterd, een spijker door het gat werpen. In een hoek naast het altaartje staan in de kapel twee emmers vol met spijkers, gebruikt bij de magische behandeling.

In Heeze, waar men in de afgelopen maand augustus een Brabantse dag hield, gewijd aan het bijgeloof, moet behalve een waarzegster nog een zekere Jan wonen, die de reputatie geniet, dat hij lijdens aan gruwelijke pijnen met bezwerende gebaren van hun kwaal kan verlossen.

Op 28 oktober heeft de „wonderdoenster” van Standdaarbuiten terechtgestaan voor de kantonrechter te Zevenbergen wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. De kantonrechter, mr. J. H. Saelman, heeft haar verhoord - er zijn vrij uitvoerige verslagen in de pers verschenen - maar vervolgens werd de zaak uitgesteld. De „wonderdoenster” had namelijk de wens te kennen gegeven alsnog rechtskundige bijstand te willen inroepen.

spannen? Heeft u rugklachten, migraine, benauwdheden, pijnlijke benen, verslapping van spieren enz.? Bij mij krijgt u geen medicijnen of kruiden, maar ik help u van uw moeilijkheden af! Wendt u zich tot mevr. F. J. Prinse-Corte.

Het wantrouwen van de inspectie van de Volksgezondheid lijkt ons niet helemaal ongerechtvaardigd: de wet wordt daar in Standdaarbuiten wel degelijk overtreden!

Pseudo-anesthesist in Utrecht

IN HET Academisch Ziekenhuis heeft een jonge in Tunesië geboren Fransman zich als gediplomeerd anesthesist weten in te dringen. De man had geen diploma's bij zich, maar had toegezegd, dat deze over enige tijd zouden komen. In opdracht van prof. Smalhout zorgde de volledige staf op de afdeling anesthesiologie (veertien man, waaronder drie Tsjechen, twee Polen, een Amerikaan en een Engelsman) er voor, dat de Fransman niet anders deed dan toekijken.

Toen het „Certificat Universitaire” tenslotte arriveerde bleek al aanstonds dat het vervalst was. Op de afdeling anesthesiologie had men aanvankelijk de pseudo met stille trom willen laten vertrekken. De inspecteur van de Volksgezondheid nam echter geen genoegen met deze gang van zaken en waarschuwde de politie, waarna arrestatie volgde. Deze arrestatie werd aanvankelijk door de politie op verzoek van het ziekenhuis geheimgehouden, zulks in het belang van de patiënten. Het parket wist echter niets van deze geheimhouding.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres **Oranjelaan 6 te Hilversum**! Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

MET HEYLIGERS

VERVOLG VAN BLZ. 45

trop. Hij is namelijk al vijftig. Veltrop is steward geweest bij de Holland-Amerikalijn. Het drietal exploiteert in Roswinkel in Drente (Groningen, meent Vrij Nederland!) een administratiebureau voor landbouwers uit de omgeving.

Op vijftienjarige leeftijd liet Heyligers zich tot het okkulte inspireren door de telepaath Maloitz (M. L. Blitz), die voor de oorlog alom in den lande optrad. In 1951 kwam prof. Tenhaeff met Heyligers in contact en vond zijn nieuwe studieobject „in ongewone mate paranormaal begaafd”. Maar toen Tenhaeff later als zijn mening uitsprak dat de bekwaamheden van Heyligers meer „animistisch” dan „spiritistisch” verklaard dienden te worden werd Heyligers erg boos op zijn hooggeleerde mentor.

Met spiritisme houdt Heyligers zich nog altijd bezig. Met een lezing „Contact na de dood”, reist hij het land af. Hij treedt er o.a. voor personeelsverenigingen mee op. Prijs vijftig gulden. De stichting, waarvan hij voorzitter is, heeft onlangs een schrijven rondgestuurd, waarin de ontvanger verzocht wordt voor honderd gulden per jaar donateur te worden. Na betaling van een aanvullende maandelijkse inleg van 65 gulden kan men dan poolsgewijze meespelen in de Groningse paardentotalisator en de Duitse lotto. De paranormale gaven van directeur-penningmeester Heyligers bieden „een zekere garantie op winst” . . .

Hoeveel bevallingen?

DE STAATSSECRETARIS van Sociale Zaken en Volksgezondheid, dr. R. J. H. Kruisinga heeft zich tot het Centraal College voor de Erkenning en Registratie van Specialisten te Utrecht gewend met de vraag de opleiding van vrouwenartsen opnieuw te willen bezien.

De Staatssecretaris vraagt zich af of het aantal bevallingen dat in een ziekenhuis moet plaatsvinden om erkend te worden voor de opleiding van vrouwenartsen — dat nu 750 bedraagt — niet te hoog is. Zou dit aantal wellicht zonder schade voor de opleiding verlaagd kunnen worden, vraagt hij. Hij zou bij het bepalen van het vereiste aantal, ook met plaatselijke omstandigheden rekening gehouden willen zien. Het teruglopen van het aantal bevallingen in ons land moet geen ongunstige invloed hebben op de opleiding van gynaecologen.

Het is wel wat stilletjes in de geestenwereld!

ONS LAND telt enige duizenden spiritisten. Hun leidsman is, vertelt Paul Lensink in het Algemeen Dagblad, de heer W. van Broekhuizen, een veertigjarige, voorzitter van de Nederlandse vereniging voor spiritisten Harmonia. De heer Broekhuizen heeft echter zelf nooit contact met de geest van een dode gehad, maar hij gelooft er wél in. Hij vertelde aan de heer Lensink, dat het er tegenwoordig helemaal uitgaat om zittingen met een medium te houden in een donkere kamer. Dat soort donkere séances werkt het bedrog natuurlijk erg in de hand. „En ik geef toe”, aldus de heer Broekhuizen, „dat er in spiritistische kringen heel wat humbug is.”

IN DEN HAAG woonde de verslaggever een spiritistische avond bij, en wel in een helder verlicht zaaltje in een hotel.

Het huiverige publiek bestaat, vertelt hij, voornamelijk uit vrouwen. Jong en oud. Het is velen van hen aan te zien, dat zij jarenlang de Indonesische tropenzone op hun huid hebben gevoeld. Daar tussendoor enkele mannen, sommigen met gezichten die lijken te zeggen: Ik laat mij niet bedonderen.

Medium met spierwit haar

HET MEDIUM: Een kleine, magere vrouw met spierwit haar. Met gesloten ogen en verkrampd gezicht zit zij aan een ronde tafel in het midden van de kring. Zij probeert in trance te komen.

Een kwartier eerder had zij mij verzekerd dergelijke séances in Den Haag te zijn gaan houden, omdat zij zich zorgen maakte over het vaak amateuristische geknoei in de residentie.

Zij vertelde, dat haar geestelijke leidsman Emed — een zestig jaar geleden in het Midden-Oosten op 31-jarige leeftijd aan builenpest overleden Nederlandse tolk — had aangekondigd deze avond via haar als medium iets te willen vertellen over het leven „aan gene zijde”.

Na vijf minuten, waarin de kleine ronde tafel waaraan zij zat naar alle kanten was gewiebel, deed het medium haar mond open. „Goedenavond vrienden, hier is Emed”, sprak zij. „Goedenavond Emed”, mompelde het verstarrende en griezelande publiek. Bijna een uur lang was Emed aan het woord. Nadat hij het medium had laten zeggen: „God is geen persoon, maar een alom tegenwoordige alkracht”, kondigde een luid gesnurk aan, dat een vrouw enkele plaatsen van mij verwijderd in slaap was gevallen.

Emed bleek niet erg enthousiast te zijn over ons aardse doen en laten. „Het is niet juist om God de schuld te geven van uw oorlogen. Oorlogen worden door de mensen gemaakt. U kunt ook niet zeggen, dat God de verkeersongelukken wil. De mensen

moeten zo nodig steeds harder gaan rijden. Als wij in mijn tijd haast hadden namen wij een kameel”, verkondigde geest Emed.

Einstein aan „gene zijde”

HIJ MAAKT ook bekend, dat Einstein aan „gene zijde” een verklaring

Maar Emed is druk aan het woord

had afgelegd. De dode geleerde had gezegd: „Nu ik zie waarvoor de mensen mijn werk en mijn uitvindingen gebruiken, heb ik er spijt van dit alles niet voor mijn dood te hebben vernietigd.”

Gespannen luisterde het kleine publiek naar de uitleg van Emed-via-medium, dat ook doden na hun „overgang” aan de geestenwereld moeten wennen. „Ik ben na mijn dood één keer terug geweest op aarde. Ik realiseerde mij niet dat ik dood was.

Niemand zag of hoorde mij. Ik was wanhopig van eenzaamheid,” aldus Emed. Hij legde meteen verband met „spookhuizen” overal ter wereld, die door dergelijke eenzame geesten zouden worden bewoond, omdat zij niet kunnen loskomen van de aardse gebondenheid.

UTRECHT HAD ZIJN KLOPGEEST

OM VIJF UUR 's ochtends heeft de Utrechtse politie een „klopgeest” ontmaskerd, die de bewoners van een flat aan de Harteveldlaan al vele nachten in paniek had gebracht. Zij vermoedden dat hun in Indië begraven voorouders langs deze weg contact met hen zochten. De agenten van de surveillancedienst, die zij ten einde raad te hulp hadden geroepen, zochten echter naar een meer natuurlijke oorzaak.

De gewaarschuwde agenten hoorden het geklop zelf ook en togen met ware doodsverachting op onderzoek uit in een op een lagere verdieping gelegen flat. Ook daar bleken de —

Tijdens de séance is Emed onverdroten aan het woord. „Onze geesten zullen over de mensen komen, want wij werken hier aan gene zijde aan het geluk van de levenden”, liet hij voor de pauze nog weten.

Na het koele biertje

NA HET KOELE BIERTJE, dat de griezelige spanning van de avond enigszins onderbrak, zou het medium in half-trance door het publiek gestelde schriftelijke vragen door Emed laten beantwoorden.

Tegen de eerder in slaap gevallen vrouw, die had gevraagd of er contact mogelijk was met haar enkele jaren geleden overleden man: „Uw echtgenoot staat op het ogenblik vlak naast u. Maar contact is nog niet mogelijk, omdat u zich niet voldoende openstelt. U wordt overigens bedankt voor de bloemen.” En inderdaad bleek dat de vrouw kortgeleden bloemen had gelegd op het graf van haar man.

Het inmiddels ontwaakte medium verzekerde mij, dat zij niet bang was voor de dood. „Ik kan de dood overzien. Emed heeft mij erg veel geruststellende verhalen verteld over gene zijde.”

De voorzitter van Harmonia vertelde over dit soort séances nl. dat „contact met de doden alleen mogelijk is in een harmonieuze sfeer. Dat contact met de doden is een soort telepathie.” Vaak nemen de doden zelf het initiatief om contact met ons op te nemen. Dat lukt niet altijd. Het is op het ogenblik bij ons in Nederland wat stilletjes in de geestenwereld.

De heer Broekhuizen denkt dat dat komt, omdat onze samenleving te zakelijk, te materialistisch is geworden, zodat de sfeer minder vruchtbaar is voor de subtiele contacten met de doden.

eveneens Indische — bewoners al nachten lang geen oog te kunnen dichtdoen door de activiteiten van de klopgeest.

De politie ging daarop nog een verdieping lager en stuitte toen inderdaad op de klopgeest. De „geest” ontpopte zich als een opgewekt knaapje van drie jaar, dat zijn overtollige energie de vrije loop liet door met zijn ledikantje tegen de muur te rammelen. Het kinderbedje werd in 't midden van de kamer geplaatst en de bovenburen konden eindelijk weer rustig slapen zonder door hun voorouders te worden lastig gevallen.

Twee omstreden kankertherapieën tonen sterke gelijkenis

DE ISSELSMETHODE komt er op neer, dat Issels op elke denkbare wijze en volgens een bepaald op ervaring opgebouwd schema alles doet, waarmee hij de algemene conditie van de patiënt denkt te kunnen beïnvloeden, opdat de natuurlijke weerstanden het zullen winnen van de kanker. Kanker is volgens Issels niet primair een lokaal optredende en daarna zich fataal verspreidende cellenwoeking, maar in feite niet meer dan een symptoom van een in zijn totaliteit ontregeld controlemechanisme in die kolonie van biljoenen cellen, die ons lichaam vormen.

Aldus beschreef Frits Gonggrijp in De Telegraaf het werk van de thans 63-jarige zeer omstreden figuur van de Duitse „kankerketter” dr. Josef Issels. Deze Issels neemt kankerpatiënten op in zijn Ringbergkliniek aan het Tegernmeer in Beieren. Na de oorlog, waarin hij als militair in Frankrijk en Rusland vocht, vestigde hij een praktijk als huisarts in Mönchen-Gladbach, niet ver van de Nederlandse grens. In 1950 liet een vermogende Nederlandse patiënt zich in het ziekenhuis Mariahilfe te Mönchen-Gladbach opnemen, waar Issels inmiddels de beschikking had over enige bedden voor opgegeven kankerpatiënten. Van Nederlandse zijde (de familie Van Ommeren) kreeg Issels 150.000 gulden om een eigen kliniek te beginnen, die aan het Tegernmeer in een villa werd gevestigd.

Televisiefilm van BBC

DE BRITSE BBC heeft onlangs van de methode-Issels een film gemaakt, waarin de beweringen van Issels van A tot Z worden nagegaan. De BBC aarzelt echter met het uitzenden van de film. De methode-Issels doet sterk denken aan de kankerbestrijdingsmethode van de Vlaardingse arts C. Moerman. Onlangs heeft staatssecretaris Kruisinga van Volksgezondheid opdracht gegeven een nieuw onderzoek in te stellen naar de bruikbaarheid van de methode-Moerman.

In 1950 is al eens zulk een onderzoek ingesteld naar de betrouwbaarheid van de methode-Moerman. Dat geschiedde door prof. Muntendam, die tevoren de vrees al had geuit, dat het optreden van de heer Moerman op kwakzalverij geleek. De toen gevormde commissie-Delprat kwam tot de conclusie dat de methode waardeloos is. Sindsdien is er tussen de officiële artsenstand en de Vlaardingse arts, aldus lezen wij in Het Binnenhof, geen contact meer geweest.

Pleitbezorger voor Moerman

DE HEER M. VELTEROP uit Hoogerheide heeft zich inmiddels opgeworpen als pleitbezorger van de heer Moerman. Hij heeft zich ingespannen om het tot een nieuw onderzoek te doen komen. De heer Velterop is optimistisch gestemd over de uitslag van dit onderzoek. De Staatssecretaris heeft daartoe opdracht gegeven, nadat het Eerste Kamerlid voor de PSP, mr. J. van Wijk, vragen had gesteld over de kwestie-Moerman.

De heer Velterop denkt zelfs aan het totstand brengen van een „internationaal instituut voor de bestrijding van de kanker”, blijkbaar zonder er zich rekenschap van te geven, dat er al enorme bedragen aan research op dit terrein worden besteed. Dat instituut zou dan moeten komen op het landgoed van de heer Moerman, waar hij experimenteert met speciale granen en andere gewassen en waar hij proeven neemt op zijn duiven. De zo gevonden medicamenten dient Moerman toe aan de patiënten met kanker. Dat hij met duiven experimenteert vloeit voort uit de ontdekking van Moerman, dat gezonde postduiven totaal ongevoelig bleken voor insputtingen met kankercellen.

Kanker en stofwisseling

HET BINNENHOF vroeg tenslotte de heer Moerman zelf. Wat hij zei verschilt niet veel van wat de grondslag vormt van de methode-Issels en de eenvoud er van geeft toch wel even aanleiding tot de gedachte of al

die knappe koppen, die zich met het onderzoek naar kanker hebben beziggehouden en er zich nog altijd mee bezighouden, deze voor de hand liggende opvatting nu nooit eens hebben overwogen.

„Het menselijk lichaam is,” aldus Moerman, „niet ziek door de kanker, maar de kanker komt, omdat het menselijk lichaam ziek is, doordat de stofwisseling is ontregeld. Door een combinatie van medicijnen en dieet wordt dat deraillement van de stofwisseling opgeheven, de kanker geïsoleerd. Ik heb niet een universeel, voor alle gevallen afdoend recept gevonden. Ieder menselijk lichaam is anders en reageert anders. Dat zal ook nooit gebeuren: Er zijn nu eenmaal ziektegevallen, waartegen geen kruid gewassen is. Maar dat is ook niet van belang. Het gaat erom, dat ik bewezen heb met mijn methode een aantal gevallen te kunnen genezen. Wat moet men nog meer hebben om te erkennen, dat mijn methode op zijn minst bruikbaar kan zijn.”

De lezer herleze nu nog maar eens de eerste alinea van dit artikel — de beide methodes lijken bedenkelijk veel op elkaar. Maar het is toe te juichen, dat Moermans beweringen eens grondig worden onderzocht.

Gevaarlijk speelgoed

AAN HET BEGIN van dit jaar riep de Consumentenbond zijn leden op hun eventuele ervaringen met gevaarlijk speelgoed te melden. Thans is in de Consumentengids van oktober op grond van de binnengekomen reacties een artikel met foto's gepubliceerd van speelgoed, dat gevaar kan opleveren voor kinderen.

„Veel voorkomende klachten betroffen speelgoedbeesten en -poppen, waarvan hoofd of ledematen met scherpe ijzerdraadpinnen aan de romp waren vastgezet en rammelaars, waaruit de kogeltjes konden losraken”, aldus de Consumentengids.

Gelukkig bleek men in sommige winkels bepaalde — als gevaarlijk gemelde — artikelen uit het assortiment te hebben genomen, nadat men van klanten over nare ervaringen had gehoord.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnarends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Bulters, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 48

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keверberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Vijfduizend gulden boete voor Van de Moosdijk

DE ECONOMISCHE POLITIERECHTER te 's Hertogenbosch, mr. C. M. Wissmann heeft W. van de Moosdijk, ook bekend als „de kruidendokter van Casteren”, veroordeeld conform de eis van de officier van justitie tot een geldboete van vijfduizend gulden - waarvan de helft voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Van de Moosdijk werd ervan beschuldigd kleinhandel in drogisterijartikelen uit te oefenen zonder vergunning van de Kamer van Koophandel.

Tijdens de zitting van de economische politierechter liet, lezen wij in het verslag van het Brabants Dagblad, verdachte Van de Moosdijk, zich vertegenwoordigen door zijn raadsman mr. N. van Bakel uit Eindhoven.

De dagvaarding bevatte een hele serie verhalen van mensen die door v. d. M. aan kruiden waren geholpen tegen forse betaling. De officier van justitie, mr. J. van Mierlo, achtte de handel in geneesmiddelen bewezen. Hij zei dat het hier niet ging om een normale overtreding van de bepalingen van de vestigingswet.

„Deze verdachte is al meermaalen veroordeeld voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Ik moet ernstig betwijfelen of die veroordelingen wel hebben geholpen”, zo zei de officier, die verder sprak over het „helpen” van mensen in nood, door prijzen voor de kruiden te vragen, die het honderdvoudige van de inkoopsprijs bedragen.

Er zou zijn ingekocht voor 7,78 gulden per kilo en verkocht voor soms meer dan zeventienhonderd gulden per kilo. De officier betwijfelde of Van de M., als deze ontheffing voor het uitoefenen van een drogisterij zou hebben aangevraagd, deze wel ooit gekregen zou hebben.

Uitroeien bij de wortel

Mr. VAN MIERLO vond dat dit onbevoegd uitoefenen van geneeskunst

„Genezeres” treedt op als een engel der wrake

„GEEN OPRECHTE bedoelingen” achtte de Zevenbergse kantonrechter aanwezig bij de 50-jarige inwonerster van Standdaarbuiten, mevrouw F. Prinse-Corte. Over deze wonderdoenster is de laatste tijd heel wat in de pers verschenen. In het novembernummer van ons maandblad hebben wij al aandacht besteed aan deze zaak.

Mevrouw Prinse heeft aangekondigd in hoger beroep te gaan van het vonnis waarbij zij veroordeeld werd tot zeven maal 700 gulden boete, subsidiair zevenmaal een maand, waarvan zevenmaal f 500,— voorwaardelijk. Kantonrechter mr. Saelman, achtte bewezen, dat de vrouw in de periode mei tot augustus van dit jaar onbevoegd de geneeskunde heeft uitgeoefend.

In de overwegingen van het vonnis werd gewezen op de feiten, dat de Standdaarbutense met folders reclame maakt, belooft mensen beter te zullen maken, hoewel ze geen medische opleiding heeft genoten, adviezen van artsen aan patiënten doorkruist, werkt zonder medische controle en betaling vraagt voor haar „genezingen”.

Geen pottekijkers

DE PERSOONLIJKHEID van mevrouw Prinse-Corte oftewel Lies Prinse kwam wel duidelijk uit de doeken in een artikel van Betty van Garrel in de Haagse Post: „de genezeres heeft meer weg van een engel der wrake dan van een liefdezuster”. Over de dokters liet de wonderdoenster zich in de volgende woorden uit (met stemverheffing): „Maar de dokters, niet één heb ik er hier gehad. De dokters die zijn zo stom, ik kan ze vertellen

(„het riekt naar oplichting”) bij de wortel moet worden uitgerooid. Het gaat in dit geval slechts om de wortel voor Nederland, niet voor België of andere landen, zei de officier. „Als dit soort handel in België strafbaar zou zijn, dan is dat een zaak voor de procureur des konings in dat land”.

VERVOLG OP BLZ. 50

hoe het moet, ik kan het ze leren, maar ze komen niet.”

Hoe geneest ze dan?

„Dat vertel ik niet. Er is hier zo'n brok parapsycholoog geweest, die wou het kunstje afkijken. Ik heb hem er uit gezet, pottekijkers heb ik niet nodig.”

Je kunt het beter niet aan de stok krijgen met de genezeres, denkt de schrijfster van de Haagse Post. „Dat heb je goed gezien kind”, zegt ze. „Dat heb je heel goed gezien.” En een zekere Jan, die met zijn vrouw Betske de afspraken en de post van de wonderdoenster verzorgt, en die bij het gesprek tegenwoordig zijn, zegt: Mevrouw Prinse is keihard, keihard maar goed. De echtgenoot van Mevrouw Prinse, een knokige man op sokken, kijkt naar zijn sokken en knikt instemmend.

De genezeres roept nu zeer luid: koffie!

Betske, die zwaarlijvig is, schommelt weg.

En aan het slot van het gesprek zegt de wonderdoenster: „We huilen hier heel wat en we lachen hier heel wat af, is het niet Bets? Ik trek me nergens wat van aan, ook niet van de rechters. De mensen die ik heb genezen, laat die maar getuigen. Zo en nou wordt er niks meer opgeschreven, je hebt nou wel genoeg.”

Op bladz. 51 in dit nummer een relaas van het voorgevallene op de eerste zitting van de kantonrechter onder de titel „Mirakel” van Standdaarbuiten bonkte er op los. Van de tweede zitting vindt men een weergave op blz. 53: „Wonderdoenster gaat door tot het bittere einde”.

100.000 Nederlanders te biecht bij onbevoegden

IN HET OKTOBERNUMMER van 't Maandblad voor de Geestelijke Volksgezondheid publiceerde dr. F. Bakker een artikel over de kwakzalverij. Dr. Bakker is de lezers van ons Maandblad welbekend als auteur van een proefschrift „Kwakzalverij en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst", waarover wij in het januari-nummer van dit jaar op bladzijden 1 en 2 uitvoerig hebben bericht. Dr. Bakker is huisarts te Voorburg en chef van de militaire geneeskundige polikliniek in den Haag.

Dr. Bakker zet in zijn artikel uiteen dat ruim 100.000 Nederlanders gebruik maken van kwakzalvers, onbevoegde genezers, paranormale genezer en dergelijke. Hij onderscheidt allereerst parasitaire kwakzalverij die hij liever met oplichterij aanduidt. Daarnaast is er een vorm van kwakzalverij, waarbij wel degelijk de intentie bestaat verbetering te brengen in de gezondheidstoestand van anderen. Hier laat zich een onderscheid maken in kwakzalverij, bedreven door de bij de wet bevoegde beoefenaars van de geneeskunde en de kwakzalverij bedreven door onbevoegden.

Over het algemeen mag gesteld worden, dat de onbevoegden al of niet in combinatie zich bedienen van geneesmethoden als het zogenaamde magnetiseren, de kruidentherapie en de gebedsgenezing. Voor Nederland geldt, dat het merendeel van de onbevoegden van de kwakzalverij magneetiseur is. Het hele probleem van de zogenaamde onbevoegde genezers culmineert dan ook in Nederland in het zogenaamde magnetiseursvraagstuk.

Duizend onbevoegden?

Over het aantal onbevoegden zijn geen exacte cijfers bekend. Ze worden geschat tussen de 500 en 1000, welk laatste getal waarschijnlijk aan de hoge kant is. Vast staat, dat Nederland ongeveer 350 genezers kent voor wie het genezen hoofdberoep is. Met betrekking tot de aandoeningen, waarvoor men bevoegde kwakzalvers raadpleegt, mag gesteld worden, dat met uitzondering van kort durende en traumatische aandoeningen alsmede van acute infectieziekten men zich in hoofdzaak uit opportunistische overwegingen met chronische aandoeningen tot de kwakzalver wendt, en wel met aandoeningen van het bewegingsapparaat, van de organische

aandoeningen van het zenuwstelsel en psycho-somatische aandoeningen.

Psychodynamisch effect

OVER KRUIDEN zegt dr. Bakker: „Alhoewel het directe bewijs niet geleverd kan worden, wijzen alle beschikbare gegevens in een richting, die bijna dwingt tot de uitspraak, dat geneeskundige kruiden bij bepaalde patiënten — waarschijnlijk introverten — een veel groter psycho-dynamisch effect kunnen ontplooiën dan de producten uit de chemische industrie."

Dr. Bakker concludeert, dat door de enorme vooruitgang van de medische wetenschap aan bepaalde categorieën patiënten niet die respons gegeven wordt, die gelegen was in de methodiek van de archaïstische priesterarts. Samenvattend stelt hij, dat in de therapeutische situatie niet alleen de houding van de patiënt ten opzichte van de persoon van de therapeut belangrijk is, maar ook ten opzichte van de therapie, en dat deze laatste geen zaak is van de rede, maar evenals die ten opzichte van de therapeut — zeer diep verankerd ligt.

Dr. Bakker erkent, dat vele kwakzalvers een ingeboren drang hebben om zieken te genezen, maar hun onkunde op medisch gebied werpt een

PSEUDO-ARTSEN LICHTTEN BEJAARDEN OP

VOOR DE HASSELTSE rechtbank stonden een inwoner van Heerlen en vier verdachten uit Belgisch Limburg terecht, die zich hadden schuldig gemaakt aan oplichting van zeker 200 bejaarden. In het afgelopen jaar had het vijftal zich in Belgisch Limburg uitgegeven voor dokter of inspecteur van volksgezondheid. Zij verkochten dan aan de bejaarden ver boven de prijs massagetoestellen. Ook vertelden zij de bejaarden dat ze konden zorgen voor spoedige uitbetaling van achterstallige pensioenen, wanneer er maar een flink voorschot werd betaald.

De leider van de groep, een 28-jarige inwoner van Hasselt, reed rond in een auto met een esculaap. De andere leden organiseerden demonstratie-avonden voor de bejaarden. De bewoner van Heerlen ging met de leider van de groep mee om bejaarden er toe te bewegen een voorschot te verstrekken op de „spoedige uitkering van achterstallige pensioen".

schaduw op hun werk. Naast het percentage lichamelijk schadelijke gevolgen zijn zeker de nadelige gevolgen van psychische aard niet te veronachtzamen. Voor de kruidendokter is geen plaats binnen de gezondheidszorg. Hij dient definitief als kwakzalver gezien en bestreden te worden.

Van de Moosdijk voor economische politierechter

VERVOLG VAN BLZ. 49

Bij zijn eis waarschuwde de officier nog: „Als de bepaling opnieuw zal worden overtreden, zal ik een volgende keer onvoorwaardelijke hechtenis eisen".

De raadsman mr. Van Bakel vond de zaak van zijn cliënt bijzonder overdreven; een zaak die op gang is gebracht door psychisch gestoorden, die het openbaar ministerie met deze zaak blijven lastig vallen en op deze wijze tegen Van de M. stelling willen nemen", aldus mr. Van Bakel. „Mijn cliënt heeft de medische affaire achter de rug en daarvoor is hij veroordeeld. De overdreven belangstelling van de pers is misplaatst. Laten ze dit tegen de hasjesj, de pornografie of wat mij betreft tegen abortus doen".

Hij zei dat hij Van de M. in leven wilde houden. De veroordeling voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst had zijn cliënt voor financiële problemen gesteld. Binnen veertien dagen zal een deskundige bij v. d. M. in dienst komen die zijn handel zal legaliseren. De verdediger vond de geldboete een zware last voor zijn

cliënt. Hij wilde slechts een voorwaardelijke straf.

Riekt naar oplichting

Op de opmerking van mr. Van Bakel dat de pers de zaak-Van de M. sterk overdreef, antwoordde mr. Van Mierlo, „dat er in de publikaties weleens een grond van waarheid kon zitten omdat deze hele zaak riekt naar oplichting".

De politierechter achtte de ten laste gelegde feiten, het uitoefenen van een drogisterijbedrijf in strijd met de vestigingswet bewezen. Hij veroordeelde Van de M. conform de eis van de officier van justitie. De geldboete wilde hij handhaven ondanks het betoog van de verdediger van Van de M. veel van de, wat de officier „woekerwinsten" had genoemd, weer kwijt raakte aan vorderingen van veel vroegere klanten". Van de M. hoeft maar een paar zakjes kruiden te verkopen en de geldboete is bij elkaar", aldus de politierechter, die ten slotte nog opmerkte dat de proeftijd gebruikt wordt om controle uit te oefenen of Van de M. inderdaad zijn zaak zal legaliseren.

'Mirakel' van Standdaarbuiten bonkte er op los

TAL VAN VERSLAGGEVERS waren naar de zaal van het kantongerecht te Zevenbergen gekomen, toen daar eind oktober mevrouw F. Prinse-Corte, wel genoemd „het mirakel van Standdaarbuiten”, terecht stond. De zaak is toen niet afgehandeld omdat, zoals wij ook al in ons vorig nummer vermeldden, mevrouw Prinse bijstand van een advocaat wenste. Er was veel publiek, dat 't zaaltje tot de nok vulde. Er waren voor- en tegenstanders van „de magnetiseuse of masseuse”, zoals kantonrechter mr. J. H. Saelman haar aanduidde.

De verdachte gaf enige hoogdravende taal ten beste, zoals: Geneeskunst? Ik weet niet of wat ik doe geneeskunst is. God heeft me deze gave gegeven. Hij heeft mijn handen geleid. Ik word gedreven door 'n macht, die sterker is dan ikzelf. Ik probeer slechts het lijden van ongelukkige mensen te verlichten”.

Volgens de kantonrechter had de thans 49-jarige vrouw, echtgenote van een landbouwer te Standdaarbuiten in korte tijd een flinke „praktijk” opgebouwd. In mei van dit jaar was ze begonnen, ze „zat” nu vol tot 5 januari!

Met manneknusten

HOEWEL HET IN sommige gevallen moeilijk is getuigen te krijgen, bereid om tegen een magnetiseur te verklaren bleken hier bij de stukken nogal wat verklaringen te zijn van patiënten, die allermint over de wonderdoenster te spreken waren. Volgens een patiënt, die niet bij name werd genoemd, ging mevrouw Prinse-Corte bij hem als volgt te werk:

— **Hebt u wel eens een hersenschuding gehad, vroeg ze.**

— **Gelukkig niet, antwoordde de patiënt.**

— **Dan zullen we u er eens een slaan, zei de wonderdoenster. En daar begon ze met haar manneknusten op mijn hoofd te bonken . . .**

De wonderdoenster verweerde zich door te zeggen, dat de een nu eenmaal gevoeliger is dan de ander. Ze schreef nooit medicijnen voor, wel een vloeistof, die katjang-idjoe werd genoemd, een soort balsem. Ook gaf ze wel eens „zwarte pilletjes” - vitamine B.

Er was een andere verklaring van een man, die op de borstkas was geslagen, nadat hij eerst zijn broek had moeten uittrekken,

— Oei, oei, dat is helemaal niet waar, riep de verdachte uit, nadat de kantonrechter dit had voorgelezen.

Mr. Saelman: dan zal het misschien zijn bovenbroek geweest zijn.

Om geld gevraagd

OP DE ZITTING kwam ook de vraag ter sprake of zij betalingen had aangenomen. Zij ontkende dit, maar in enkele verklaringen werd gezegd, dat zij wel om geld had gevraagd en dat er een soort tarief zou gelden van 100, 75, 50 en 25 gulden.

— Ik ontken dat, het is absoluut niet waar, riep de verdachte uit.

De kassa heeft bij u goed aangetikt, hield mr. Saelman haar voor. Alleen uit de gevallen, die in de stukken worden genoemd, hebt u 700 gulden ontvangen.

— Was dat maar waar, repliceerde de vrouw, die overigens toegaf wel eens geld te hebben ontvangen. Maar dat wilde ze besteden voor een kliniek, want ze is veel te klein behuisd.

Iemand, die haar een rijksdaalder had gegeven, had ten antwoord gekregen: gooi dat maar in het kerkezakje. Een uitdrukking, die wel eens meer was gebruikt. Zelf vertelde ze nu dat ze van een man, die na behan-

deling weer zonder krukken kon lopen, twee dubbeltjes had gekregen. „Twee dubbeltjes voor mijn zoontje om er een ijsje voor te kopen, Edelachtbare”.

Twee zusters uit Schijndel hadden een verklaring afgegeven, waaruit bleek, dat ze ook nogal hardhandig waren behandeld door het mirakel van Standdaarbuiten.

In de hel slingeren

ER WAREN NOG meer weinig vleiende verklaringen. „Die wonderdokter is nep, heette het in een van de stukken. Ik moet u tegen die vrouw waarschuwen”, aldus een brief, die de kantonrechter had ontvangen. En een ander had tegen de politie verklaard: God zal dat wijf in de hel slingeren.

De verdachte zelf dacht er wel wat anders over: Dit mooie werk moet doorgaan, zei ze tegen de kantonrechter op diens vraag of ze van plan was er mee op te houden: „Er is voor mij nog veel te doen”.

Zij bleef het antwoord schuldig op de vraag of ze patiënten wel eens verboden had een dokter te raadplegen.

Tot zover het eerste gedeelte van de zaak, die, zoals al opgemerkt, werd aangehouden om de struise inwoner van Standdaarbuiten de gelegenheid te geven zich van juridische bijstand te doen voorzien.

Bijgeloof uit Boerenoorlog

(Ingezonden)

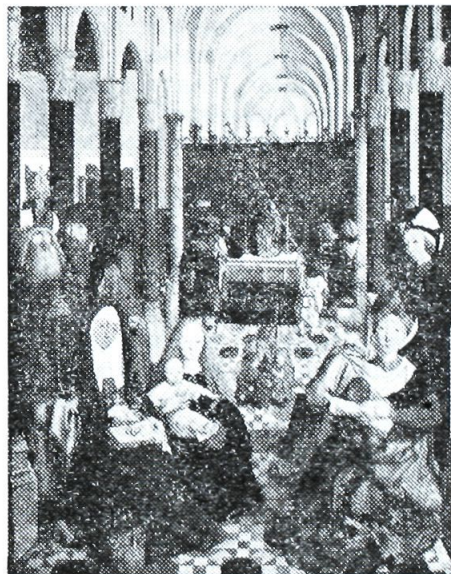
IN UW MAANDBLAD van oktober 1970 (nr. 10) hebt u een artikel „Bijgeloof tiert welig in oorlogstijd”, waarin u een bijdrage van Réveille van 29 juni 1970 aanhaalt van de auteur Van der Poel, die als bijgeloof uit de Boerenoorlog (1901-1902) vermeldt, dat het aansteken van drie sigaretten met één lucifer ongeluk brengt voor de derde man.

Dit was echter géén bijgeloof, maar een geweldige realiteit voor de Britse soldaat.

De Boeren, met weinig munitie, maar met een dodelijk schot, moesten altijd zeker zijn van een treffer. Vandaar dat zij bij de „eerste lucifer” het geweer aanlegden, bij de tweede hun oriëntatie hadden en bij de derde lucifer met zekerheid raak schoten. Dit was algemeen bekend in het Britse leger: de bevestiging hiervan kreeg ik als negen- of tienjarige jongen toentertijd persoonlijk van mijn neef, die ook in de Boerenoorlog vocht.

Amsterdam

H. J. P. BAUMANN
longarts

Geertgen tot St. Jans: Heilige Maagschap. Dit 15e eeuwse schilderij vindt men hier afgebeeld ter gelegenheid van het derde lustrum van Openbaar Kunstbezit. Januari a.s. begint de vijftiende jaargang. Men kan abonnee worden door het storten van f 14,90 op postgiro 1665, Openbaar Kunstbezit, Amsterdam.

En wanneer u dan toch een grootje uitschrijft, denk dan ook even aan de contributie voor uw wakkere Vereniging tegen de Kwakzalverij. Tien gulden kost het lidmaatschap en het gironummer van de penningmeester te Amsterdam is: postgiro 32237; Gem. giro K 1672.

Onderzoek naar telepathie op school

DE EXPERIMENTELE Studiegroep voor Parapsychologie, een werkgroep van de Studievereniging voor „Psychical Research“, is een onderzoek begonnen naar de telepathische relaties tussen schoolkinderen en onderwijzers. Bij dit onderzoek zijn twintig lagere scholen in Amsterdam met ongeveer 3000 leerlingen betrokken.

Doel van het onderzoek is na te gaan of er inderdaad een telepathische relatie tussen leerlingen en leerkrachten is.

Een dergelijk onderzoek is al eens verricht op kleuterscholen en middelbare scholen. Het onderzoek is vrij eenvoudig opgezet. De onderwijzer krijgt een kaart met een aantal afbeeldingen voor zich. Ook de leerlingen krijgen deze kaart. De onderwijzer moet zich dan concentreren op een afbeelding en de leerlingen moeten proberen te raden welke afbeelding hij precies aan het bekijken is. Een soort raadselproeven dus.

De wethouder van Onderwijs van Amsterdam heeft al zijn toestemming gegeven en de oudercommissies hebben er geen bezwaar tegen. Het hele onderzoek staat onder supervisie van het Parapsychologisch Instituut van de Rijksuniversiteit in Utrecht.

De Studievereniging voor „Psychical Research“ wil nog andere werkgroepen gaan oprichten, waaronder werkgroepen voor hypnose, psychokinese, astrologie, spontane gevallen en paranormale g e n e e s k u n s t.

Het vorige onderzoek werd in de Ver. Staten herhaald. Het werd een volkomen échec! Moet men zich nu opnieuw gaan bezighouden met dit gefröbel met kaarten?

(red. M.v.d.K.)

ORANJE - KALENDER PRO JUVENTUTE

Met instemming van de Koningin en Prins Bernard heeft Pro Juventute ook dit jaar weer een Oranje-kalender uitgegeven: de 24ste in de rij! Verschillende foto's, zoals het titelblad met de jonge prinsjes en de groepsfoto van de Koninklijke familie (februarië) zijn nog niet eerder afgebeeld. Uiteraard krijgen de jonge prinsjes volop de aandacht en zo treft men ook een foto aan van de dubbele doop in de Domkerk te Utrecht.

Naast de Nederlandse is er ook een op buitenlandse relaties afgestemde Oranjekalender verkrijgbaar. Men kan de kalender kopen bij alle verenigingen Pro Juventute en bij het landelijke besteladres voor de prijs van f 4,25 (bezorgingskosten 75 cent extra).

Postgiro 51.74.00 ten name van Kalenderactie Pro Juventute, postbus 7101 te Amsterdam. Telefoon 020 - 79 09 49.

Dr. R. F. Abrahams nam geneesmiddelenreclame onder de loep

RECLAME DIE een geneesmiddel met andere argumenten presenteert dan de therapeutische werking ervan misleidt de arts en dupeert de patiënt. Noch voor de ontwerper van de reclame, noch voor de producent bestaat er in dit geval enig excuus. Aldus de conclusie van dr. R. F. Abrahams, die in Amsterdam promoveerde op een dissertatie „Analyse van de geneesmiddelenreclame“.

De heer Abrahams onderzocht de aard van de advertenties in medische vakbladen. In sommige reclameboodschappen wordt gesuggereerd dat de

medicus als een goed arts handelt als hij het produkt van de adverteerder voorschrijft. Maar ook: als u ons produkt niet toepast handelt u verkeerd, dan bent u een slecht arts. Of: Door ons produkt toe te passen krijgt u de dank, het vertrouwen en de bewondering van uw patiënten.

Naar het oordeel van dr. Abrahams is het aanbevelenswaardig dat huisartsen geschoold worden in die zin, dat zij kritisch de advertenties bezien die op de geneesmiddelenmarkt betrekking hebben. Door de grote concurrentie op deze markt wordt de wervingscampagne steeds intensiever. Vaak wordt in de reclameboodschap gesuggereerd dat de aanbeveling van een arts afkomstig is, om aan overtuigingskracht te winnen.

In zijn onderzoek betrof de heer Abrahams ook het rondsturen van reclamedrukwerk. Gevaarlijk vindt hij het als daarin „steun bij onderzoek“ wordt aangeboden, „want het meecnaat van de farmaceutische industrie brengt ook de onafhankelijkheid van de arts in het gedrang“.

Taktiel

HET WOORD artsenbezoeker is tegenwoordig een beladen woord. Maar slimme lieden weten daar wel raad op. Een advertentie waarin om een medisch vertrouwensman werd gevraagd, die overigens geen andere taak had dan de artsenbezoeker, leverde aan de adverteerder een stapel sollicitaties op. Een koele zakelijke benaming werd ook gevonden voor iets dat emotioneel belast is en zo kwam voor gebedsgenezers, handoplegger, strijker e.d. het woord t a k t i e l e t h e r a p e u t in de plaats.

Dit vertelde dr. J. Veering op het medio oktober in Scheveningen gehouden congres van het genootschap Onze Taal.

Over vreemde woorden zei de heer Veering o.a. nog: Is een vreemd woord werkelijk nodig, dan is het nodig. Moet het een Engels woord zijn, dan moet het een Engels woord zijn. Vreemde woorden kunnen lokken, sussen, opwinden, versluieren: leasen, beauty farm, petfoods. Ze kunnen de spijker op de kop slaan, ze kunnen echter ook verwarrend zijn, ja zelfs ondemocratisch.

Wat moet een kind met een remedial teacher? Het zou vertaald kunnen worden met bijspijskeraar. Wat moeten de ouders met een short stay home? De zieke in het ziekenhuis met de intensive care, de coronary care en de recovery room? Het Nijmeegse universiteitsziekenhuis heeft 'n verkoeverkamer, nieuw woord gemaakt uit oeroude delen.

WAAR DE MENSEN OUD WORDEN

WAAR DE MENSEN oud worden? Dat is in Nederland en in de Scandinavische landen. Volgens het nieuwe jaarboek van de Ver. Naties over de wereldbevolking bereiken de vrouwen in Nederland en in Zweden gemiddeld de hoogste leeftijd, namelijk 76 jaar. Het sterke geslacht haalt die leeftijd niet: 70 jaar, in Nederland, Zweden, Noorwegen en Denemarken. Hart- en vaatziekten zijn in deze en andere ontwikkelde landen thans de meest voorkomende doodsoorzaken.

Over de gehele wereld blijft het geboortecijfer dalen. Maar tengevolge van de vorderingen van de medische wetenschap dalen ook de sterftcijfers. In 1969 waren er, over de gehele wereld, 33 geboorten op 1000 inwoners en 14 sterfgevallen. Als dit zo doorgaat zal de wereldbevolking in 2000 verdubbeld zijn tot ruim zeven miljard mensen.

Op het ogenblik woont 56 pct van de bevolking van de wereld in Azië, 13 pct in Europa, 9.7 pct in Afrika, 7.8 pct in Latijns-Amerika, 6.7 pct in de Sowjet-Unie, 6.3 pct in Noord-Amerika. Australië, dat ongeveer evenveel inwoners telt als Nederland komt niet verder dan tot ongeveer een derde procent van de wereldbevolking.

Wonderdokteres gaat door "tot bittere einde"

ELISABETH PRINSE-CORTE, de wonderdokteres van Standdaarbuiten en volgens haar verdediger „een eenvoudige vrouw die er trots op is dat ze helemaal niet gestudeerd heeft, ook de geneeskunst niet”, gaat nog wel even door met de strijd. „Je kunt op me rekenen, ik help je, wat denken ze wel”, fluisterde zij tegen een invalide vrouw, die haar na de zitting van de kantonrechter van het Brabantse Zevenbergen huilend in de gang opwachtede.

OVER DEZE emotionele zitting, de tweede ronde van de zaak, lazen wij in het verslag dat Ary Jassies voor het Rotterdam Nieuwsblad maakte, het volgende.

Ook haar advocaat, mr. A. F. M. de Kok uit Breda, liet er tijdens deze tweede ronde van de geruchtmakende zaak geen twijfel over bestaan dat — als het tot een veroordeling zou komen — de Nederlandse rechtspraak nog niet van Elisabeth verlost is. „Ik stel mij voor dat wij in appèl gaan als u met de officier meegaat”, zo hield hij de kantonrechter voor.

Deze heeft een week later schriftelijk vonnis gewezen — men kan dat elders in dit nummer van ons maandblad lezen. De officier van justitie, mr. F. A. Vaillant eiste tegen de vrouw zeven maal duizend gulden boete subsidiair 600 dagen waarvan zevenmaal f 400,— voorwaardelijk en een proeftijd van twee jaar.

Deze eis schokte de gezette wonderdokteres al dermate dat zij hem in een tirade waar de vonken van af vlogen toebeet: „Als je pijnen kunt wegnemen, wat geen professor of dokter kan, en u wilt dat verbieden dan bent u geen mens meer”.

Als Elisabeths bittere woorden in de zittingzaal evenveel magische kracht had bezeten als haar volgelingen ze in haar praktijk toedenken, was de officier er gisteren niet heelhuids afgekomen.

De grote schare Brabanders, die het zaaltje in Zevenbergen opnieuw bijna tot aan de nok bevolkte, kwam, afgezien van het woedende slot-offensief van de verdachte, nauwelijks aan zijn trekken. Omdat de kantonrechter, mr. J. H. Saelman, er — gezien de lijvige dossiers — geen heil in zag de stoet getuigen à décharge te laten voordraven beperkte de zitting zich bijna geheel tot het requisitoir en het pleidooi.

Geheimzinnige gebeurtenissen

VERVULD VAN SCEPSIS hoorde mr. Saelman daarvoor een getuige à décharge aan, de Rotterdamse arts, G. Hornstra, „geen insider, maar wel belangstellend”. Deze haalde een citaat aan: „Wie geneest heeft gelijk”, en betoogde: „Wij leven in een maat-

schappij, waarin de officiële geneeskunde als alleen zaligmakend wordt beschouwd. Ik geloof dat dit niet juist is”.

„Heeft u”, informeerde de kantonrechter, „gezien hoe de verdachte patiënten heeft behandeld?” De jonge dokter moest toegeven dat zijn kennis over de geheimzinnige gebeurtenissen die zich de laatste maanden in Standdaarbuiten hebben afgespeeld, niet zover strekte. „Maar”, zei hij op een vraag van de officier, „ook een arts behandelt soms, zieken zonder precies te weten wat hij doet, terwijl het resultaat toch goed is. De grenzen zijn soms moeilijk te trekken.”

De officier beschouwde deze zienswijze als ondermijnd voor de medische stand en bouwde vervolgens in een uitvoerig requisitoir aan zijn stelling dat mevrouw Prins bestraft dient te worden wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Op los timmeren

„Ik ben er”, zei hij, „absoluut van overtuigd dat mevrouw lichamelijke schade heeft veroorzaakt. Dat is een bijzonder gevaarlijke zaak. De verhalen wijzen erop dat mevrouw er maar op los tinnert. Ook de inspecteur van de volksgezondheid in Noord-Brabant heeft mij gezegd dat hier sprake is van zulke agressieve methoden dat ze een ernstig risico inhouden voor degenen die onder haar handen komen. Ik aarzel niet mevrouw te vervolgen wegens lichamelijke schade door schuld.”

Na deze woorden viel in de doodstille zaal een woedend gesis uit de richting van de verdachte te vernehmen.

De officier besteedde ook aandacht aan de morele schade, die de verdachte onder haar immense patiëntenkring zou hebben aangericht, en aan het financiële gewin dat zij zou hebben nagestreefd. „Ik geef u”, zei hij, „de raad: Stop met deze zaak. Als u zegt: Het is een gave, ik ga door, dan adviseer ik u: tred in contact met een artsengroep”.

Nadat de eis uitgesproken was vloog de wonderdokteres als door 'n slang gebeten overeind. Haar advocaat moest haar met zachte hand terugleiden naar haar stoel.

Mr. A. F. M. de Kok bestreed uiteraard dat zijn inmiddels ook al buiten de landsgrenzen vermaarde cliënt de uit 1865 stammende Wet op de geneeskunst zou hebben overtreden. „Ik wil”, deelde hij mee, „juist aantonen dat zij de geneeskunst niet heeft uitgeoefend”.

Gauw een bloeduitstorting

Aan de hand van het toen volgende pleidooi kwam men eindelijk iets meer te weten over mevrouw Prinse's beroepsgeheimen, die zij twee weken geleden nog niet aan de openbaarheid had willen prijsgeven. „Als er”, aldus de advocaat, „al wel eens een blauwe plek zou zijn opgetreden dan moet ik er wel op wijzen dat sommige mensen nu eenmaal gauw een bloeduitstorting hebben.”

Zij berokkent niemand schade. Zij onderzoekt ook niet. Zij spreekt de mensen toe en maakt bepaalde symbolische gebaren, hetzij lichamen, hetzij van een afstand. Wat een arts doet, is een ingreep verrichten of medicamenten toedienen. Wat zij doet, is het opvoeren van de conditie, waardoor de genezende kracht van de menselijke natuur zijn kansen krijgt”. Mr. de Kok bepleitte vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging.

Ondertussen was de verdachte steeds ongeduldiger geworden. Tijdens de repliek van de officier kon zij het zware lichaam niet langer op de stoel houden. Elisabeth deed driftig 'n paar stappen naar voren en bitste: „Mag ik nou alstublieft ook even?”

Flinke vent

Een kwartiertje later mocht zij ten slotte haar gemoed luchten. Als een schip met volle zeilen koerste de wonderdokteres meteen op de tafel van de officier af, waarop zij briesend van toorn een blocnote smeed, dat aanknelijkheidsbetuigingen van talrijke patiënten bevatte. „Je zou”, kreet Elisabeth, „een hele vent wezen als je dat allemaal eens ging oplezen. Dan was je tenminste een kerel, een flinke vent”.

Maar officier en kantonrechter schudden beiden koeltjes het hoofd. Overmand door emoties kwam de wonderdokteres nog vuriger voor de belangen van haar praktijk op, beschuldigingen aan het adres van de officier vermengend met bewijsmateriaal uit eigen hand: „Er is geen ene arts in heel Nederland die reuma kan weggrijpen. Maar op de gang zit een vrouw die het zestien jaar heeft gehad en die ik ervan verlos. Begrijpt u me goed? Of bent u geen mens meer? Ik zal doorgaan tot het bittere einde, want God staat naast mij”.

HOCUSPOOC VAN JOSMAH

Uw HOCUSPOOC zet de Belgische goochelaar Josmah boven een gedrukt briefje, dat verspreid werd bij een boekje met een voordracht van dr. Julien Tondriau tegen het spiritisme. De bij de boekjes ingesloten „horoscoop” was, zo werd aan het publiek in de zaal medegedeeld, precies als de horoscopen van de astrologen — dat wil zeggen even slecht. Desniettemin steeg de verkoop van de boekjes met de helft.

Josmah heeft eens een proef genomen en zes bladen gekocht waarin horoscopen voorkwamen. Bij vijf was de maandvoorspelling voor Josmah verschillend, maar nummer vijf en zes waren gelijk. Wat bleek? Dezelfde „astroloog” die aan blad vijf meewerkte schreef ook de horoscoop voor blad zes!

Josmah, die nu 76 jaar is, heeft een streep gezet onder zijn carrière van goochelaar, fakir en . . . handschaduwspel. Verschillende apparaten die hij voor zijn nummer fakirisme gebruikte heeft hij geschonken aan het Museum voor Volkskunde te Antwerpen.

Hieronder volgt de tekst van een „Hocuspooc” uit Josmah's Toverkluis, afd. Raadgevingen, Deurnehuis, Borgerhout (Antwerpen).

UWE VRIENDEN EN VIJANDEN

De posities der planeten in uw hocuspooc en hunne aspecten laten mij duidelijk herkennen, dat u veel vrienden zult hebben. Sommige van hen hebben ver gereisd en zijn goed ontwikkeld, en uw omgang met deze lieden is voor u zeer interessant en voordelig. Door uw goedenkende natuur kunt u vaak teleurstellingen beleven, indien u uw vertrouwen schenkt aan perso-

Moerman-therapie

Naar ons van bevoegde zijde wordt medegedeeld zal, anders dan in ons vorig nummer (blz. 48) medegedeeld, geen nieuw onderzoek geschieden naar de z.g. Moerman-therapie. De laatste zin van het artikel op blz. 48 kan dan ook vervallen.

nen welke u niet door en door kent; er zijn personen welke u pogen te vleien om voordelen te bekomen. Geloof niet dadelijk alles wat de mensen u zeggen. Ga alleen met solide en eerlijke mensen uit uw eigen stand om, dit zal u veel onaangenaamheden besparen. Personen tussen 10 april en 1 mei geboren, zijn in 't algemeen niet uw vrienden, daartegen deze geboren in januari en tussen 5 juni en 8 juli zullen het goed met u menen. Uw beste vrienden zult u bij het andere geslacht vinden, doch zij in uwe keuze zeer voorzichtig, in uw geval zie ik ook verscheidene vijanden, neem u in acht voor een persoon met donkere ogen en haren, en niet meer zo jong; u past het beste bij personen van uw leeftijd maar met een opgewekte en evenwichtige natuur. In de omgang met deze is u het gelukkigste. Zenuwachtige ongeduldige lieden zult u niet tot uwe vrienden kiezen, want deze oefenen een slechte invloed op u uit. Door oudere personen van uw geslacht, zult u wel eens voordelen hebben. U is haast overal graag gezien.

(Deze „Hocuspooc” is zo „echt” als dewelke u door zgnde Waarzeggers - Psychometristen - Spiritualisten - Astrologen, e, t, q, uitgeschreven wordt, Heb vertrouwen; en vraag uw volledige Hocuspoos, Raad voor uw hele leven.)

Hypnose is geen spelletje!

HOE GEVAARLIJK het toepassen van hypnose is zonder medische noodzaak en door 'n onbevoegde bleek weer eens uit een Amerikaans kranteberichtje, afkomstig uit Cleveland, Ohio. In de plaats Berea had een meisje als experiment in de les wetenschap tien klasgenoten gehypnotiseerd. Zij zei hun, dat zij zich erg koud zouden voelen. Daarna zei ze tegen het tiental: Nu worden jullie warmer en warmer - en tenslotte: wakker worden!

Eén meisje echter, de 16-jarige Cynthia R. Perkins, bleef in hypnose en moest naar een psychiatrische inrichting worden overgebracht voor behandeling. Zij bleef daar maar voor zich zelf uit mompelen: „Ik heb het zo koud, ik heb het zo koud . . .

De onthutste moeder verklaarde tegen verslaggevers: Mijn dokter heeft mij zojuist verteld, dat hypnose niet door een willekeurig persoon op onverschillig wie mag worden toegepast. Een dokter moet eerst iemands fysieke toestand kennen en weten wat zij kan doorstaan en wat niet.

Wij wensen onze leden en lezers
een gelukkig en voorspoedig

1971

Bestuur Vereniging
tegen de Kwakzalverij

Redactie Maandblad
tegen de Kwakzalverij

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Vice-President Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Bouter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 54

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.